

*Summe reditum anni albo a tribus
totis ipa die Augustus Anno 1517*

ERASMI ROTERODAMI

μωρίας ἐγκώμιον, id est Stultitiæ
laus, Libellus vere aureus,
nec minus eruditus, &
salutaris, q̄ festiuus,
nuper ex ipius au-
toris archetypis
diligētissime
restitutus.

*Moria³⁶ erasmij est
prohibita*

Handwritten text in red ink at the bottom of the page.

(1514)

ERASMVS ROTERODAMVS
THOMÆ MORO SVO
S. D.

SVperioribus diebus cum me ex Italia in Angliam reciperē, ne totū hoc tps, quo equo fuit insidendū, ἀμύσσοις & illiteratis fabulis tereretur, malui mecū aliquoties vel de cōmunibus studiis nostris aliquid agitare, vel amicorū (quos hic vt doctissimos, ita & suasuissimos reliquerā) recordatione frui. Inter hos tu mi More vel in primis occurrebas. Cuius equidē absentis absens memoria, non aliter frui solebam, q̄ præsens præsens cōsuetudine consueuerā, qua disperes am, siquid vnq̄ in vita contigit mellitius. Ergo quoniam oīno aliquid agendū duxi, & id tempus ad serriam cōmentationē parum videbat̄ accommodatum, visum est Morie encomion ludere. Quę Pallas istuc tibi misit in mentem inquires? Primū admonuit me Mori cognomē tibi gentile, quod tam ad Moria vocabulū accedit, q̄ es ipse a re alienus. Es aut̄ vel oīm suffragiis alienissimus. Deinde suspicabar, hunc ingenij nostri lusum, tibi præcipue probatū iri, propterea quod soleas huius generis iocis, hoc est, nec indoctis, ni fallor, nec vsquequaq; insulsis, impēdio delectari, et oīno in cōmuni mortaliū vita, Democritum quendā agere. Quanc̄ tu quidem, vt pro singulari quadā ingenij tui perspicacitate, longe lateq; a vulgo dissentire soles, ita pro incredibili morū suauitate, facilitateq; cum oīnibus, oīmū horarum hōiem agere, & potes, & gaudes. Hanc igit̄ declamatiūcū

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DUSSELDORF

iam, non solū lubens accipies, ceu *μνημόσυνον* tui so-
 dalis, verū etiam tuendā suscipies, vt pote tibi dicatā,
 iamq; tuā, non meā. Etenim nō deerunt fortasse, viti-
 litigatores, qui calumnient, partim leuiores esse nu-
 gas, q̄ vt Theologū deceant, partim mordaciores,
 q̄ vt Christianæ cōueniant modestiæ, nosq; clāmāta
 bunt, veterē comœdiā aut Lucianū quempiā referre
 atq; oīa mordicus arripere. Verū quos argumēti les-
 uitas, & ludicrū offendit, cogitent velim, nō meum
 hoc exemplū esse, sed idē iam olim a magnis autori-
 bus factitatū. Cum ante tot secula *βατραχομομαχία* p-
 luserit Homerus, Maro culicem, & Moretū, Nucem
 Ouidius. Cum Busyridē laudaret Polycrates, & hu-
 ius castigator Isoerates. Iniustitiam Glauco, Therisi-
 ten, & quartanā febrim Fauorinus. Caluitium Syne-
 sius, Muscam & Parasiticā Lucianus. Cum Seneca
 Claudij luserit *αποδύωσις*. Plutarchus Grylli, cum
 Vlysse dialogū, Lucianus & Apuleius asinū, & ne-
 scio quis Grunnij Corocottæ porcelli testamentum,
 cuius & diuus meminit Hieronymus. Proinde si vi-
 debitur fingāt isti me laterūculis interim animi cau-
 sa luisse, aut si malint, equitasse in arundine longa.
 Nam quæ tandē est iniquitas, cū omni vitæ institū-
 to, suos lusus cōcedamus, studiis nullū oīno lusum
 permittere, maxime si nugæ seriā ducāt, atq; ita tra-
 ctentur ludicra, vt ex his aliquāto plus frugis referat
 lector, non oīno naris obefæ, q̄ ex quorundā tetricis
 ac splendidis argumētis? Veluti cū alius diu cōsar-
 cinata oratiōe, rhetoricen, aut phīam laudat. Alius
 principis alicuius laudes describit, alius ad bellū ad-
 uersus Turcas mouendū adhortatur, Alius futura

Pignus aut si-
 mile quid res-
 lūsum apud
 amicū, quod
 illū nostri cō-
 monefaciat.

i. Bellū rana
 rū, & mur. ū.
βατραχος
 eni rana dicit
μῦς mus &
μάχη pugna

Id est, Iocose
 descripsit.

prædicat, alius novas de lana caprina cōminiscitur
 quæstionculas. Vt em̄ nihil nugacius, q̄ serua nugac
 torie tractare, ita nihil festiuus, q̄ ita tractare nugas,
 vt nihil minus q̄ nugatus fuisse videaris. De me qui
 dem aliorū erit iudiciū. Tametsi, nisi plane me fallit
ὀλιαντία, stultitiā laudauimus, sed non oīno stulte,
 Iam vero vt de mordacitatis cauillatiōe respondeā,
 semper hæc ingeniis libertas permissa fuit, vt in cō
 munē hominū vitam, salibus luderent impune, mo
 do ne licentiā exiret in rabiem. Quo magis admiror
 his tēporibus auriū delitias, quæ nihil iam fere nisi
 solemnes titulos ferre possunt. Porro nōnullos adeo
 p̄postere religiofos videas, vt vel grauissima in Chri
 stum cōuitia, ferant citius, q̄ pontificem, aut princis
 pem, leuissimo ioco aspergi, p̄sertim siquid *πρός τὰ
 ἄλλα*, attinet. At enim qui vitas hoīm ita taxat, vt
 neminē omnino perstringat noīatim, quæso utrū is
 mordere videat, an docere potius, ac monere? Alio
 qui quot obsecro noībus ipse me taxo? Preterea qui
 nullū hominū genus prætermittit, is nulli homini,
 vitiis om̄ibus iratus videat. Ergo siquis extiterit, qui
 sese læsum clamabit, is aut conscientiā prodet suam,
 aut certe metum. Lusit hoc in genere multo liberius
 ac mordacius diuus Hieronymus, ne noībus quidē
 aliquoties parcens. Nos præterq̄ quod a noībus in
 totū abstinemus, ita præterea stilum tēperauimus,
 vt cordatus lector facile sit intellecturus, nos volu
 ptatē magis q̄ morsum quæsisse. Neq̄ em̄ ad Iuue
 nalis exemplū occultam illā scelerum sentinā vsquā
 mouimus, & ridenda magis q̄ fœda recēdere studui
 mus. Tum si quis est, quē nec ista placare possunt, is

.i. Amor sui
 φιλοσ
 amis
 cus, & αὐτοσ
 ipse.

.i. Quid autē
 mihi prode
 runt numeri
 ad farinas?

MORI ER A
 ERCONIUM NOB
 NI ROTERC
 Sabinū loqu

Tōq̄ de me vt
 aut neq̄ em̄ lo
 aut stultitia e
 tam hanc esse
 que meo num
 habeo, vt illu
 sequentis, quod simul exp
 illiusque dictum potō. Sic vt
 uoca quæstō, atq̄ nihil ita hū
 ita hanc exponeat, sic
 q̄ q̄dā rō, vt nihil pro
 prætere inueni, præter die
 itation sine Negente tem
 tate, tunc a colligitiō
 tunc, i. vobis q̄ q̄dā
 q̄ q̄dā rō, vt cum
 q̄ q̄dā rō, vt cum
 q̄ q̄dā rō, vt cum
 q̄ q̄dā rō, vt cum

3

MORIA ERASMI.

saltem illud meminerit, pulchrū esse a stultitia vitu-
perari, quā cum loquentē fecerimus, decoro persone
seruiendū fuit. Sed quid ego hæc tibi, patrono tam
singulari, vt causas etiā non optimas, optime tamen
tueri possis? Vale disertissime More, & Moriam
tuam gnauius defende. Ex Rure, Quinto Idus Iu-
nias.

ENCOMIUM MORIAE ERAS- MI ROTERODAMI Stultitia loquitur.

Tūc; de me vulgo mortales loquun-
tur (neq; em̄ sum nescia, q̄ male au-
diat stultitia etiā apud stultissimos)
tamē hanc esse, hanc inquā esse vnā,
quæ meo numine deos, atq; hoīes ex-
hilaro, vel illud abunde magnum est
argumentū, quod simul atq; in hunc coetū frequen-
tissimum dictura prodij, sic repente omnium vultus
nova quadā, atq; insolita hilaritate enituerūt, sic sur-
bito frontē exporrexistis, sic lato quodā & amabili
applausistis risu, vt mihi profecto quotquot vndiq; Rifus stultos
rum.
præsentes intueor, pariter deorū Homericorum nes-
tare non sine Nepenthe temulenti esse videamini,
cum antea tristes ac solliciti sederitis, perinde quas
si nuper e Trophonij specu reuersi. Cæterū quemad-
modū fieri consuevit, vt cum primū Sol, formosum
illud & aureū os terris ostenderit, aut vbi post aspes-
ram hyemē, nouum ver, blandis aspirarit fauoniis,
protinus noua rebus om̄ibus facies, nouus color, ac

MORIA

plane iuuetā quādā redeat, ita vobis me conspecta
 mox alius accessit vultus. Itaq; quod magni alioqui
 Rhetores, vix longa diuq; meditata oratiōe possunt
 efficere, nempe vt molestas animi curas discutiant, id
 ego solo statim aspectu praestiti. Quāobrem aut hoc
 insolito cultu pdierim hodie, iam audietis, si modo
 non grauabimini dicēti praebere aures, non eas sane
 quas sacris concionatoribus, sed quas fori circulatori-
 bus, scurris ac Morionibus consueuistis arrigere.
 Quasq; olim Midas ille noster exhibuit Pani. Lubi-
 tum est em paulisper apud vos, Sophistā agere, non
 quidē huius generis, quod hodie nugas quasdā an-
 xias inculcat pueris, ac plusq; muliebrē rixandi per-
 tinaciā tradit. Sed veteres illos imitabor, qui quo in
 famem Sophorū appellationē vitarent, sophistā vo-
 cari maluerūt. Horum studiū erat deorū ac fortium
 virorū laudes encomiis celebrare. Encomium igitur
 audietis, nō Hereulis, neq; Solonis, Sed meū ipsius,
 hoc est Stultitiā. Iam vero non huius facio sapiētes
 istos, qui stultissimū & insolentissimū esse praedicāt,
 si quis ipse se laudibus ferat. Sit sane q; volent stul-
 tum, modo decorū esse fateant. Quid em magis qua-
 drat, q; vt ipsa Moria, surarū laudum sit buccinatrix,
 & αὐτῆς ἑαυτὴν ἀνλῆ. Quis em me melius exprimat q;
 ipsa me? Nisi si cui forte notior sim, q; egomet sum
 mihi. Quāq; ego hoc alioqui, non paulo etiā mode-
 stius arbitror, q; id quod optimatū, ac sapientū vultus
 facit, qui peruerso quodā pudore, vel Rhetor-
 rem quēpiam palponē, vel poetam vaniloquū subor-
 nare solent, eūq; mercede conductū, a quo suas lau-
 des audiant, hoc est mera mēdacia, & tamē verecun-

.i. Ipsa fui tibi
 cina fit.

dys interim ille, Pauonis in morē pennas tollit, crī-
 fta erigit cū impudens assentator nihili hoīem, dīfs
 æquiparat, cum absolutū omniū virtutū exemplar
 proponit, a quo sciat ille se plusq̃ *δις διὰ τασσῶμ* ab
 esse. Cum corniculam alienis cōuestit plumis. Cum
τῆρ αἰδίσσω λαυκαίνη, denicq̃ cum *ἐκ μυίας τῆρ ἐλέφαντα*
σοιῆ. Postremo sequor tritū illud vulgī prouerbīū,
 quo dicit is recte laudare sese, cui nemo aliū cōtigit
 laudator. Quanc̃ hic interim demiror mortaliū, in
 gratitudinē dicam, an se gnicīē, quorū cum omēs me
 studiose colant, meāq̃ libenter sentiāt beneficentiā,
 nemo tamē tot iam seculis extitit, qui grata oratione
 Stultitiæ laudes celebrarit, cū non defuerint, qui Bu-
 syrides, Phalarides, febres quartanas, muscas, calui-
 tia, atq̃ id genus pestes, accuratis magnaq̃, & olei
 & somni iactura elucubratīs laudibus vexerint. A
 me extēporariam quidē illam, & illaboratā, sed tan-
 to veriorē, audietis orationē. Id qd̃ nolim existime-
 tis ad ingenij ostētationē esse confictū, quemadmo-
 dum vulgus oratorū facit. Nam ij, sicuti nostis cum
 orationē totis triginta annis elaboratā, nonnuncq̃ &
 alienā proferunt, tamen triduo sibi quasi per lusum
 scriptam, aut etiā dictatā esse deierant. Mihi porro
 semper gratissimū fuit, *ὅτι ἄμ ἐσσι γλωττῶμ ἐλθοι* dices
 re. At ne quis iā a nobis expectet, vt iuxta vulgariū
 istorū Rhetorum cōsuetudinē, meīpsam finitiōe ex-
 plicē, porro vt diuidā, multo minus. Nā vtrūq̃ omīs
 est inauspicati, vel sine circūscribere eam, cuius nu-
 men tam late pateat, vel secare, in cuius cultū, omne
 rerū genus ita cōsentiāt. Tametsi quorsum tandē at-
 tinet mei velut vmbra, atq̃ imaginē finitione repræ-

.i. bis per oia.

.i. Aethiopē
dealbat,.i. Ex musca
elephantum
facit..i. quicqd in
linguam uer-
nerit.

.i. bonorum.

sentare, cū ipsam me eorā præsentes præsente oculis
intueamini? Sum etem vt i videtis, vera illa largitrix
ἑώρα. Quā Latini Stultitiā, Græci *μωρία* appellāt,
Quanc̄ quid vel hoc opus erat dicere, quasi nō ipso
ex vultu fronteq; (quid aiunt) satis quæ sim præ me
ferā, aut quasi si quis me Mīneruā, aut Sophiam esse
contēdat, non statim solo possit obtutu coargui, etiā
si nulla accedat oratio minime mēdax, animi specu
lum. Nullus apud me fucis locus, nec aliud fronte si
mulo, aliud in pectore premo. Sumq; mei vndiq; si
millīma, adeo vt nec ij me dissimulare possint, qui
maxime Sapientiæ personā ac titulū sibi vendicāt,

.i. Et in puris
pura simiā,
& in leonina
asini, nam si
miā vulgo
habentur in
delitiis.

καὶ ἐν τῇ πορφύρα πιδυκοί, & ἐν τῇ λεοντῇ ὄνοι obam
bulant. Quāuis autē sedulo fingant, tamē alicunde
prominētes auriculæ Midam produnt. Ingratū me
Hercule & hoc hoīm genus, qui cū maxime sint nos
stræ factionis, tamē apud vulgū cognominis nostri
sic pudet, vt id passim aliis magni pbri vice obiciā

.i. Stultissimi.
stulte sapiētes

ant. Proinde cū sint *μωρότατοι*, re, cæterum sophi ac
Thaletes videri velint, nōne iure optimo *μωροσόφους*
illos appellabimus? Visum est em̄ hac quoq; parte
nostri tēporis Rhetores imitari, qui plane deos sese
credūt, si hirundinū ritu bilingues appareāt, ac præ
clarū facinus esse ducūt, latinis orationibus subinde
græculas aliquot vuculas, velut emplemata intertex
ere, etiā si nunc nō erat his locus. Porro si desunt ex
otica, e putribus chartis, quattuor aut quinq; prisca
verba eruūt, quibus tenebras offundāt lectori, vide
licet, vt qui intelligūt, magis ac magis sibi placeant.
Qui non intelligunt, hoc ipso magis admirent, quo
minus intelligūt. Quandoquidē est sane & hoc nos

ERASMI.

stratiū voluptatū genus non inelegans, q̄ maxime
 peregrina, maxie suspicere. Quod si qui paulo sunt
 ambitiosiores, arrideant tamē & applaudāt, atq; asi
 ni exemplo τὰ ὄτα κινῶσι, quo cæteris probe intellis
 gere videātur, τὰ ταῦτα Δὴ μὲν ταῦτα, Nunc ad insti
 tutū recurro. Nomen igitur habetis viri. Quid addā
 epitheti? Quid nisi stultissimi? Nam quo alio hone
 stiore cognomiē Mystas suos cōpellet dea Stultitiā?
 Sed quoniā non perinde multis notū est, quo gene
 re prognata sim, id iam musis bene iuuātibus expo
 nere conabor. Mihī vero neq; Chaos, neq; Orcus,
 neq; Saturnus, neq; Iapetus, aut alius id genus ob
 soletorum, ac putriū deorum quispiā pater fuit. Sed
 πλῆστ' ὁ ἴψος vnus vel inuitis Hesiodo & Homero,
 atq; ipso adeo Ioue πατὴρ ἀνθρώπων τε θεῶν τε. Cuius
 vnus nutu, vt olim ita nūc quoq; sacra prophanaq;
 omīa, sursum ac deorsum miscentur. Cuius arbitrio
 bella, paces, imperia, consilia, iudicia, comitia, con
 nubia, pacta, fœdera, leges, artes, ludicra, seria (iam
 spiritus me deficit) breuiter, publica priuataq; omīa
 mortaliū negotia administrātur. Citra cuius opem
 totus ille poeticorū numinū populus, dicam auda
 cius, ipi quoq; dij selecti, aut oīno non essent, aut cer
 te ὀκνοῦσι, saneq; frigide victitarent. Quē quisquis
 iratū habuerit, huic ne Pallas quidē satis auxiliū tu
 lerit. Contra quisquis propiciū, is vel summo Ioui,
 cum suo fulmine mādare laqueū possit τὴν πατρὸς
 εὐχόμεναι εἶναι Atq; hic quidē me progenuit non e ce
 rebro suo, quemadmodū te tetricā illam, ac toruam
 Palladē Jupiter. Verū ex Neotete, Nympha multo
 oīm venustissima, pariter ac festiuissima. Neq; rur

.i. Aures mō
 ueant.

.i. hæc quidē.
 hæc.

.i. Diuitiæ,
 .i. pater ho
 minū; des
 unq;.

qui domi ca
 piunt cibū,

.i. huius pa
 tris gloriō
 esse.

λήθη vocat̄. Hæc cubito vtroq; innitēs, cōfertisq; ma
 nibus μισοπονία dicit̄. Hæc roseo reuincta sero, &
 vndiq; delibuta vnguētis ἡδονή. Hæc lubricis & huc
 atq; illuc errātibus luminibus ἀνοια dicit̄. Hęc nitida
 cute probeq; saginato corpore Ξυφή nomē habet. Vi
 detis & deos duos, puellis admixtos, quorū alterum
 κῶμιον vocāt; alterū νήγετορ ὕπνομ. Huius inq; famu
 litij fidelibus auxiliis, genus om̄e rerū meæ sub iicio
 ditioni, ipsi etiā imperās impatoribus. Genus, edu
 cationē, & comites, audistis. Nunc ne cui sine causa
 videar mihi, deæ nomē vsurpare, quātis cōmoditati
 bus deos simul, & hoīes adficiam, q̄q; late meū pas
 teat numē arrectis auribus accipite. Eteḿ si non in
 scite scripsit quidā, hoc demū esse deū, iuuare morta
 les, & si merito in deorū senatū asciti sunt, qui vinū,
 aut frumentū, aut vnam aliquā huiusmodi cōmodi
 tatē mortalibus ostenderūt, cur non ego iure, deorū
 oīm ἄλλα dicar, habearq; quæ vna, om̄ibus largior
 oīa. Principio quid esse potest vita ipsa, vel dulcis
 us, vel p̄ciosus? At huius exordiū cui tandē acceptū
 ferri cōuenit, nisi mihi? Neq; eḿ aut ὀβριμοπαΐης ha
 sta Palladis, aut νεφεληγερέτῃ Iouis ægis, hominum
 genus, vel progignit, vel propagat. Verū ipse deum
 pater atq; hoīm rex, qui totū nutu tremefactat olym
 pum, fulmē illud trisuleū ponat, oportet, & vultum
 illum Titanicū, quo (cum lubet) deos om̄eis territat,
 planeq; histrionū more, aliena sumēda misero perso
 nā, si quando velit id facere, quod nunq; non facit,
 hoc est ωιδιοποιεῖν. Iam vero Stoici de diis proximos
 autumāt. At date mihi terq; quaterq; aut si libet sex
 centies Stoicū, tamen huic quocq; si non barba insi

.i. obliuio.
 .i. odium las
 borum.
 .i. uoluptas.
 .i. amentia.
 .i. delitia.
 .i. Deum tes
 mulentia.
 .i. altissimum
 somnum.

.i. prima.

Forti patre
 prognate.
 .i. Nubium
 cōgregatoris

Hoc est libe
 ris creandis,
 operā dare,

gne sapientiæ, etiã si cum hircis cõmune, certe superciliũ erit ponendũ, explicanda frons, abiiciẽda dogmata illa adamãtina, ineptiendũ ac delirandũ alijs quantisper. In summa me, me in q̃ sapiens ille accersat oportet, si modo pater esse velit. Et cur non apertius meo more vobiscũ fabuler? Quæso num caput, num facies, nũ pectus, nũ manus, num auris, quæ partes honestæ putant, progenerãt deos aut hoies? Non opinor, immo ea pars adeo stulta, adeoq; ridicula, vt nec nominari citra risum possit, humani generis est propagatrix. Is est sacer ille fons, vnde vitã hauriunt oĩa verius, q̃ ille Pythagoricus quaternio. Age vero qui vir obsecro matrimonij capistro, velit præbere os, si quẽadmodũ isti sapientes facere consueuerũt, prius eius vitæ incõmoda secũ perpende rit, aut quẽ tandẽ mulier virũ admissura sit, si partus periculosos labores, si educationis molestiã, vel no rit, vel cogitarit? Porro si coniugiis debetis vitã, con iugiũ autẽ debetis *ἀνοία* pedisse quæ, mihi nimirum quid debeatis, intelligitis. Tum quæ semel hæc ex perta denuo repetere velit, nisi *λῆθησ* præsens nomẽ adfuerit. Neq; vero id Venus ipsa vel reclamãte Lucretio vnq; inficias iuerit, sine nostri numinis accessi one, suã vim mancã atq; irritam esse. Itaq; ex nostro illo temulẽto ridiculoq; lusu, proueniũt, & supercili osi philosophi, in quorũ locum nũc successere, quos vulgus Monachos appellat, & purpurei reges, et pij sacerdotes. Postremo totus etiã ille deorũ poeticorũ cœtus, adeo frequẽs, vt turbam vix iam ipse capiat olympus, tametsi spaciosissimus. At sane parũ mihi vitæ seminariũ, ac fontẽ deberi, nisi quicq; in omni

Matrimonij
a stultitiã.

.Lincogitãtiẽ

.i. obliuionis

vita cōmodi est, id quoq; totū ostendero mei munus
 ris esse. Quid autē vita hæc, num̄ oīno vita videt̄ ap-
 pellāda, si voluptatē detraxeris? Applausistis. Equi-
 dem sciebā neminem vestrū ita sapere, vel desipere
 magis, immo sapere potius, vt in hac esset sententia.
 Quāq; ne Stoici quidē isti voluptatē aspernantur,
 tametsi sedulo dissimulāt, milleq; conuitiis eā apud
 vulgus dilacerāt. Nimirū vt deterritis aliis ipsi pro-
 lixius fruant̄. Sed dicant mihi per Iouem, Quæ tan-
 dem vitæ pars est, non tristis, nō infestiuā, nō inue-
 nusta, nō insipida, non molesta, nisi voluptatē, id est
 stultitiæ condimentū adiunxeris? Cuius rei cū satis
 idoneus testis esse possit, ille nunq; satis laudatus So-
 phocles, cui⁹ extat pulcherrimū illud de nobis Elo-
 gium, ἐν τῷ φρονέειν γὰ μὴδὲν ἡδίστον βίον, tamē age,
 rem oēm sigillatim aperiamus. Principio quis ne-
 scit primā hominis ætatē multo lætissimā, multoq;
 oibus gratissimā esse? Quid est em̄ illud in infantis-
 bus, quod sic exosculamur, sic amplectimur, sic fove-
 mus, vt hostis etiā huic ætati ferat opem, nisi stultiti-
 æ lenociniū, quod data opera prudēs natura, recēs-
 natis adiūxit, vt aliquo voluptatis velut autoramē-
 to & educātiū labores delinire queant, & tuentiū
 fauores eblandiātur? Deinde quæ succedit huic ado-
 lescentia, q̄ est apud oēs gratiosa, q̄ candide fauent
 oīes, q̄ studiose prouehūt, q̄ officiose porrigūt aus-
 xiliares manus? At vnde quæso ista iuuentæ gra-
 tia? vnde nisi ex me? Cuius beneficio q̄ minimū sa-
 pit, atq; ob id q̄ minime ringitur. Mentior, nisi mox
 vbi grandiores facti per rerū vsum, ac disciplinas vi-
 rile quiddā sapere cœperint, cōtinuo deflorescit for-

.i. In nihil sa-
 piendo, uita
 iucundissima.

ma nitor, læguescit alacritas, frigeſcit lepos, labafcit
 vigor. Quoq; longius a me ſubducit, hoc minus miſ-
 nuſq; viuít, donec ſuccedat τὸ χαλεπὸν γῆρας. i. moleſ-
 ta ſenectus non iam aliis modo, verū etiam ſibi met
 inuíſa. Quæ quidē proſum nulli mortaliū foret to-
 lerabilis, niſi rurfum tantorū miſerta laborū, dextra
 adefſem, & quemadmodū diſ poetarū ſolent pereun-
 tibus aliqua Metamorphoſi ſuccurrere, itidem ego
 quoq; iā capulo p̄ximos denuo quoad licet, ad puer-
 ritia eos reuocarē. Vnde non abs re vulgus eos *ωσὸς*
λίμπαδας appellare cōſueuit. Porro ſi quis tranſfor-
 mandi rationē requirat, ne id quidē cælarim. Ad le-
 theſ noſtræ fontē (nam in inſulis fortunatis oritur,
 ſiquidē apud inferos tenuis modo riuulus labitur)
 eos produco, vt ſimul atq; illiſ longa potarint obli-
 uia, paulatim dilutis animi curis repubefcāt. At iſti
 iā delirant, inquit, iam deſipiūt. Eſto ſane. Sed iſtuc
 ip̄m eſt repuerſcere. An vero aliud eſt puerū eſſe q̄
 delirare, q̄ deſipere? An non hoc vel maxie in ea de-
 lectat atate, quod nihil ſapit? Quis em̄ non ceu por-
 tentū oderit, atq; excretur, puerū virili ſapiētia? Aſ-
 ſtipulaſ & vulgo iactatū prouerbium, Odi puerulum
 præcoci ſapiētia? Quis aut̄ ſuſtineret habere cōmer-
 cium aut conſuetudinē cum eo ſene, qui ad tantā rerū
 experiētia, parē animi vigorē, iudiciūq; acrimoniā
 adiunxiſſet? Itaq; delirat ſenex meo munere. Sed tñ
 delirus iſte meus iterim miſeris illis curis vacat, qui
 bus ſapiens ille diſtorquet. Interim nō illepidus eſt
 cōpotor. Non ſentit vitæ tediū, quod robuſtior atas
 vix tolerat. Nō nunq̄ cum ſene Plautino ad tres illas
 literas reuertit, Inſœliciffimus ſi ſapiat. At interim

.i. Iterum pu-
 cros.

meo beneficio foelix, interim amicis gratus, ne congero quidē infestius. Quandoquidē & apud Homerū e Nestoris ore fluit oratio melle dulcior, cum Achillis sit amarulēta, & apud eundē senes in mœtibus cōsidentes, πλὴν λαζιοέωσαμ vocem edunt. Quo quidē calculo ipsam etiā superant pueritiā, suauem quidē illam, sed infantē, ac præcipuo vitæ oblectamēto, puta garrulitate carentē. Addite huc qđ pueris quoq; gaudeant impēsius senes, ac pueri vicissim senibus delectātur, ὡς αἰεὶ τῶν ὁμοιοῦ ἀγὰ δεδὸς ὡς τῶν ὁμοιοῦ. Quid em̄ inter illos non cōuenit, nisi qđ hic rugosior et plures numerat natales? Alioqui capillum albor, os edentulū, corpori modus minor, lactis appetētia, balbuties, garrulitas, ineptia, obliuio, incogitantia, breuiter oīa cætera congruūt. Quoq; magis accedūt ad senectā, hoc propius ad pueritiæ similitudinē redeūt, donec puerorū ritu, citra vitæ tediū, citra mortis sensum, emigrant e vitā. Eat nūc qui uolet, & hoc meū beneficiū cum reliquorū deorū metamorphosi comparet. Qui quid irati faciāt, non libet cōmemorare, sed qbus q̄ maxime, propitiū sunt, eos solent in arborē, in auē, in cicadā, aut etiā in serpētem trāssformare. Quasi uero nō istuc ip̄m sit perire, aliud fieri. Ego uero hoīem eundē optimæ ac foelicissimæ vitæ parti restituo. Qđ si mortales prorsus ab omī sapientiæ cōmercio tēperarent, ac perpetuo mecū ætatem agerēt, ne esset quidē vllum senitū, uerum perpetua iuuēta fruerent foelices. An non uideatis tetricos istos, & vel phīæ studiis, vel seriis, & arduis addictos negotiis, plarūq; priusq; plane iuuenes sint, iam consenuisse, uidelicet curis, & assidua

.i. floridam.

.i. Vt semper similem dicit deus ad similem.

.i. porci Acar
nani. Quod
ea regio pin-
guissimos
mitteret por-
cellos.

Stultitia mo-
ratur seniū.

acriq; cogitationū agitatiōe, sensim spiritus et succū
illum vitalē exhauriente. Cū contra Moriones mei
pinguiculi sint, & nītidī, & bene curata cute, plane
χοῖσοι (quod aiūt) ἀκαρνανιοι. Nunq̄ profecto senectu-
tis incōmodum vllū sensurū, nisi nōnihil (vt fit) sapi-
entū contagio inficerent. Adeo nihil patitur hoīm
vita omī ex parte beatū esse. Accedit ad hęc vulgati
prouerbij non leue testimoniū, quo dicitant, Stultit-
tiam vnā esse rem, quæ & iuuentā alioqui fugacissī-
mā remoretur, & improbā senectā procul arceat. Vt
non temere de Brabantis populari sermone iactatū
sit. Cum ceteris hoībūs ætas prudentiā adferre soles
at, hos quo propius ad senectā accedunt, hoc magis
atq; magis stultescere. Atqui hac gente non est alia,
vel ad cōmunē vitæ consuetudinē festiuor, vel quæ
minus sentiat senectutis tristitiā. His quidē vt loco,
ita & vitæ instituto cōfines sunt Hollandi mei. Cur
em non meos appellē, vsq; adeo studiosos mei cultores,
vt inde vulgo cognomē emeruerint? Cuius illos
adeo non pudet, vt hinc vel præcipue sese iactitent,
Eant nunc stultissimi mortales, & Medæas, Circes,
Veneres, Auroras, & fontem, nescio quē requirant,
quo sibi iuuentā restituant. Cum id sola præstare, &
possim & soleam. Apud me succus est ille mirificus,
quo Memnonis filia Tithoni aui sui iuuentā proro-
gavit. Ego sum Venus illa, cuius fauore Phaon ille
repuuit, ita vt a Saphone tantopere amaret. Meæ
sunt herbæ, si quæ sunt, mea præcamina, meus ille
fons, qui non solū reuocat elapsam adolescentiā, sed
(quod est optabilius) perpetuā seruat. Quod si omēs
huic sniæ subscribitis, adolescentiā nihil esse melius,

senectute nihil detestabilius, quātum mihi debeatis
 videtis opinor, quæ tantū bonum retineā, tanto ex-
 cluso malo. Sed quid adhuc de mortalibus loquor? Gentiliū dī-
 stultū omnes.
 Cœlū omne lustrate, & mihi meū nomen opprobet,
 licebit, quicūq; volet, si quem oīno deorū reppererit
 non insuauē et aspernabilē, nisi meo numine cōmen-
 detur. Et eīm cur semper ephœbus et comatus Bacch-
 us? Nempe quia vecors ac temulētus, cōiuiuis, salta-
 tionibus, choreis, lusibus, vitam oēm transigens, ne
 tantillū quidē habet cum Pallade cōmercij. Deniq;
 tantū abest, vt sapiens haberi postulet, vt ludibriis
 ac iocis coli gaudeat. Neq; prouerbio offendit, quod
 illi fatui cognomentum attribuit. Id est huiusmodi,
 μορῦχος μωρότερος. Porro Morycho nomē verterūt, .i. Morycho
 stultior,
 quod illū pro templi foribus sedētem, musto sicisq;
 recentibus, agricolarū lasciuia cōsueuerit oblinere.
 Tum autē quid non scōmatum in hūc vetus iacit com-
 œdia? O insulsum inquit deum, et dignū, qui ex
 inguine nascereē. At quis nō malit hic fatuus & in-
 sulsus esse, semper festiuus, semper pubescēs, semper
 oīnibus lusus, ac voluptatē adferens, q̄ vel ἀγκυλο- .i. obliqui
 μητις ille Iupiter oīnibus formidabilis, vel Pan suis
 consiliū.
 tumultibus oīa senio vicians, vel fauillis opletus
 Vulcanus, ac semp officinæ laboribus squallidus,
 aut Pallas etiā ipsa, sua Gorgone & hasta terribilis,
 καὶ ἀεὶ εὐσεβῶσα δεξιμὴ. Cur semp puer Cupido? Cur .i. Semper in
 tuens torue,
 .i. nihil sanū.
 nisi quia nugator est, καὶ μηδὲν ὑγιές, neq; facit, neq;
 cogitat? Cur aureæ Veneri semp vernat sua forma?
 Nimirū quia mecū habet affinitatē, vnde & patris
 mei colorē vultu refert, atq; hac de causa est apud Ho-
 merum, χρυσοῖ ἄφροδίτη. Deinde perpetuo ridet, siq; d

Adeo me hercle stulta, vt ipsa nōnumq̄ a risu tēpera
 re nequeam. Sed fatius est in his Harpocratis memi
 nisse, ne quis forte nos quoq; Corycaus aliquis des
 us auscultet, ea narrantē, quæ ne Momus quidē im
 pune prolocutus est. Sed iam tēpus est, vt ad Home
 ricū exemplar, relictis cœlitibus vicissim in terrā de
 migremus, quanq̄ ibi nihil lætū, aut foelix, nisi meo
 munere dispiciamus. In primis videtis, quāta pro
 uidentia, natura parēs & humani generis opifex, il
 lud cauerit, ne vsq; deesset stultitiæ cōdimētum. Et
 em̄ cum Stoicis definitioribus nihil aliud sit sapiens
 tia, q̄ duci ratione, cōtra, stultitia, affectuū arbitrio
 moueri, ne plane tristis ac tetrica esset hoīm vita, Iu
 piter, quanto plus indidit affectuū q̄ rationis: quasi
 semiunciā compares ad assem. Præterea rationem in
 angustū capitis angulū relegauit, reliquū omne cor
 pus pturbationibus reliquit. Deinde duos quasi ty
 rānos violētissimos vni opposuit, irā, quę præcordio
 rum arcē obtinet, atq; adeo ip̄m vitæ fontem cor, &
 cōcupiscentiā, quæ ad imam vsq; pubē, latissime im
 periū occupat. Aduersus has geminas copias q̄tum
 valeat ratio, cōmunis hoīm vita satis declarat, cum
 illa, quod vnum licet, vel vsq; ad rauim reclamatione, &
 honesti dicitur formulas, verū hi laqueū regi suo re
 mittunt, multoq; odiosius obstrepunt, Donec iam is
 quoq; fessus vltro cedit, ac manus dat. Cæterū quo
 niā viro administrādis rebus nato, plusculū de ratio
 nis vnciola erat aspergendū, vt huic quoq; pro virili
 consuleret, me sicut in cæteris, in consiliū adhibuit,
 moxq; consiliū dedi me dignū. Nempe vtī mulierē
 adiungeret, animal videlicet stultū quidē illud, atq;

Stultitia nas
 turalis hoī.

Mulier stul
 tum animal.

MORIA

ineptū, verum ridiculū & suaue, quo cōiūctū dome-
 stico, virilis ingenij tristitiā, sua stultitiā cōdiret atq̃
 edulcaret. Nam quod Plato dubitare videt̃, vtro in
 genere ponat mulierē, rationaliū animantiū, an bru-
 torū, nihil aliud voluit, q̃ insignē eius sexus stultitiā
 indicare. Quod si qua forte mulier sapiēs haberi
 velit, ea nihil aliud agit, q̃ vt bis stulta sit, perinde
 quasi bouē aliquis ducat ad ceroma, inuīta reluctan-
 teq̃ (vt aiunt) Mīnerua. Conduplicat em̃ vitū, quis
 quis contra naturā virtutis fucū inducit, atq̃ alio de
 flectit ingeniū. Quemadmodū iuxta Græcorū pro-
 uerbiū, Simia semp̃ est simia, etiā si purpura vestiā.
 Ita mulier semp̃ mulier est, hoc est stulta, quamcūq̃
 personam induxeris. Neq̃ vero mulierū genus vlt̃
 adeo stultū arbitror, vt mihi eā ob rem succenseant,
 qđ illis, & ipsa mulier & stultitiā, stultitiā attribuā.
 Eteḿ si rem recta reputent via, hoc ip̃m stultitiā de-
 bent acceptū ferre, qđ sint viris multis calculis for-
 tunatiores. Primū formæ gratiā, quam illi merito re-
 bus om̃ibus anteponūt, cuiusq̃ præsidio in tyrānos
 etiā ipsos tyrannidē exercent. Alioqui vnde nā hor-
 ror ille formæ, hispida cutis, & barbæ sylua, plane
 senile quiddā in viro, nisi a prudētiae vitio, cum foe-
 minarū semper leues malæ, vox semper exilis, cutis
 mollicula, quasi perpetuā quandā adolescentiā imi-
 tētur. Deinde quid aliud optant in hac vita, q̃ vt vi-
 ris q̃ maxime placeant. Nōne huc spectāt tot cultus,
 tot fuci, tot balnea, tot cōpturæ, tot vnguēta, tot odo-
 res, tot cōponendi, pingēdi, fingēdiq̃ vultus artes.
 Iam nū alio nomine viris magis cōmendatæ sunt, q̃
 stultitiæ. Quid em̃ est, quod illi mulieribus nō per-

Bis stulta mu-
 lier, quæ fas-
 pere uelit.

mittunt: At quo tandē auctoraumento, nisi voluptas
tis: Delectant autē non alia re, quā stultitia. Id esse verū
non ibit inficias, quisquis secum reputarit, quas vir
cū muliere dicat ineptias, quas agat nugas, quoties
foeminea voluptate decreuerit vti. Habetis igit primū
& precipuū vitę oblectamentū, quo fonte pro
ficiscat. Sed sunt nōnulli, cum primis autē senes bibe
ces quidē illi magis quā mulierosi, qui summā volu
ptatē in comotationibus constituūt. Equidē an sit
vllum lautū conuiuū, vbi mulier nō adsit, viderint
alij, illud certe cōstat, citra stultitię cōdimentū, nul
lum oīno suaue esse. Adeo vt si desit qui vel vera, vel
simulata stultitia risum moueat, γελωτοποιῶν quem
pam vel mercede conductū accersant, aut ridiculū
aliquē parasitū adhibeant, qui ridendis, hoc est, stul
tis diceris, silentiū ac tristitiam cōpotationis discu
tiat. Quorsum em̄ attinebat tot bellariis, tot lautitiis
is, tot cupediis, onerare ventrē, nisi & oculi pariter
& aures, nisi totus animus, risu, iocis, leporibus pas
ceretur. At istiusmodi tragematū, ego sum archite
ctrix vnica. Quanquā illa ip̄a iam in cōuiuīs solēnia,
regē fortiri talis lusitare tesseris, Philotesiis inuitare,
certare σὺ μὲν εἰς φόραϊς, ad Myrtū canere, saltare, ge
sticulari, non a septē Græcię Sophis, verū a nobis
ad humani generis salutē repta sunt. Atqui oīm hu
iusmodi rerū ea natura est, vt quo plus habeant stul
titię, hoc plus cōferant vitę mortaliū, quæ si tristis
sit, ne vita quidē appellanda videat. Tristis autē eua
dat, oportet, nisi cognatū tediū, hoc genus oblectas
mētis absterferis. Sed erūt fortassis, qui hoc quoque
voluptatis genus negligant, et in amicorū charitate

Voluptas cō
uiuiorum.

.i. risus mouē
di artificem.

.i. circumlati
onibus.

MORIA

& cōsuetudine acquiescāt, amicitia dicitantes vnā
 rebus oībus antepōnendā, quippe rem vsq; adeo ne-
 cessariā, vt nec aer, nec ignis, nec aqua magis, rursū
 adeo iucundā, vt qui hāc de medio sustulerit, solē su-
 stulerit, adeo deniq; honestā, siquid tñ hoc ad rē per-
 tinet, vt nec ipsi philosophi vereant eam iter p̄cipua
 bona cōmemorare. Sed quid, si doceo me hui⁹ quoq;
 tanti boni, & puppim esse & proram? Docebo autē
 non Crocodilitis, aut Soritis ceratinis, aut alijs id ge-
 nus dialecticorum argutijs, sed pingui (quod aiunt)
 Minerua, rem digito propemodum ostendā. Age, cō-
 niuere, labi, cæcutire, hallucinari in amicorū vitijs,
 quædā etiā insignia vitia p̄ virtutibus amare, mi-
 rariq; an non stultitiæ videtur affine? Quid cum ali-
 us exosculat̄ neuum in amica, alium delectat Poly-
 pus Agnæ, cum filiū strabonē appellat petum pater,
 quid inq; hoc est, nisi mera stultitia? Clamēt terq; q̄
 terq; stulticiam esse. Atqui hęc vna stultitia, & iun-
 git iunctos, et seruat amicos. De mortalibus loquor,
 quorū nemo sine vitijs nascitur, optimus ille est, qui
 minimis vrget̄. Cum interim inter sapientes istos de-
 os, aut om̄ino non coalescit amicitia, aut tetrica quæ-
 dā & insuauis intercedit, nec ea nisi cū paucissimis,
 nam cum nullis dicere religio est, p̄pterea q̄ maxi-
 ma pars hoīm desipit, immo nullus est, qui nō mul-
 tis modis deliret, & nō nisi inter similes coharet ne-
 cessitudo. Quod si quādo inter seueros istos coie-
 rit mutua beneuolētia, ea certe haud quāq; stabilis
 est, nec admodū duratura, nimirū inter morosos, &
 plus satis oculatos, vt qui in amicorū vitijs tam cer-
 nunt acutū, q̄ aut aquila, aut serpens Epidaurius. At

Asperitas in
 amicitia.

ipsi in propriis vitiis quæ lippunt, et quæ non videt man-
 ticâ in tergo pendentem? Itaque cum ea sit hominum natu-
 ra, ut nullum ingenium reperiatur, non magnis obno-
 xium vitiis. Adde tantam animorum, ac studiorum diffi-
 militudinem, tot lapsus, tot errata, tot casus vitæ mor-
 talis, quo pacto vel horam constabit inter Argos istos
 amicitiae iucunditas, nisi accesserit ea, quam mire
 Græci *εὐκλειαν* appellant, hanc seu stultitiâ, seu mor-
 rum facilitatem veritas licebit. Quid autem? an non
 Cupido ille omnis necessitudinis autor & parens, pro-
 sum oculis captus est? cui quæadmodum *τὰ μὴ καλὰ*
καλὰ σίφοντι itidem inter vos quoque efficit, ut suum
 cuique pulchrum videatur, ut cascus cascam, perinde ut
 Pupus pupam deamet. Hæc passim & fiunt & riden-
 tur. Sed tamem hæc ridicula iucunda vitæ glutinant,
 copulantque societatem. Porro quod de amicitia di-
 ctum est, id multo magis de coniugio sentiendum, quod
 quidem nihil est aliud, quam indiuidua vitæ coniunctio,
 Deum immortalem, quæ non diuortia, aut etiâ diuor-
 tiis deteriora passim acciderent, nisi viri foemineque do-
 mestica consuetudo, per adulationem, per iocum, per fa-
 cilitatem, errorem, dissimulationem, meum utique satelli-
 tium, fulciret, alereturque? Papæ, quæ pauca coirent ma-
 trimonia, si sponsus prudenter exquireret, quos lusus
 delicata illa, sicuti videtur, ac pudens virguncula iam
 multo ante nuptias luserit? Tum quanto pauciora co-
 hærerent inita, nisi prima vxorum facta per viri vel ne-
 gligentiam, vel stuporem laterent? Atque hæc quidem me-
 rito Stultitiæ tribuuntur, verum ea interim præstat, ut
 marito iucunda sit vxor, vxori iucundus maritus, ut
 tranquilla domus, ut maneat affinitas, Ridetur Cucu

.i. Non pul-
 chra pulchra
 uidentur.

Non constare
 coniugium sine
 stultitia.

ERASMI.

nã est vice. Adeo strenue meas vbicq; partes agit.
 Quid aut̃ æque stultũ, atq; tibi ipsi placere? te ipsum
 admirari? At rursus quid venustũ, quid gratiosum
 quid non indecorũ erit, quod agas, ipse tibi displicens?
 Tolle hoc vitæ cõdimentũ, & protinus frige-
 bit cum sua actione orator, nulli placebit cũ suis nu-
 meris musicus, explodeť cum sua gesticulatione his-
 trio, ridebit vna suis cũ musis poeta, sordebit cum
 arte pictor, esuriet cum Pharmacis medicus. Postre-
 mo pro Nireo Theristes, pro Phaone Nestor, pro
 Mineruasus, pro facũdo infans, pro urbano rusticus
 videberis. In tantum necesse est, vt sibi quoq; quisq;
 blandiat, & assentatiuncula quapiã sibi prius com-
 mendetur, q̃ aliis possit esse cõmendatus. Deniq; cũ
 præcipua fœlicitatis pars sit, vt quod sis esse velis,
 nimirũ totum hoc præstat cõpendio, mea Philautia,
 vt neminẽ suæ formę, neminẽ sui ingenij, neminem
 generis, neminẽ loci, neminẽ instituti, neminẽ patrię
 pœniteat, adeo vt nec Hirlãdus cũ Italo, nec Thrax
 cum Atheniensi, nec Scytha cum insulis fortunatis
 cupiat permutare. Et o singularẽ naturæ sollicitudinẽ,
 vt in tanta rerũ varietate paria fecit om̃ia. Vbi
 dotibus suis nõ nihil detraxit, ibi plusculũ Philau-
 tia solet addere, quanq; hoc ipm stulte profecto di-
 xi, cum hæc ipsa dos sit vel maxia. Vt ne interim
 dicã, nullum egregiũ facinus adiri, nisi meo impulsu,
 si, nullas egregias artes, nisi me auctore fuisse reper-
 tas. An non oim laudatorum facinorũ seges ac fons
 est bellum? Porro quid stultius, q̃ ob causas, nescio
 quas certamẽ eiusmodi suscipere, vnde pars vtraq;
 semp plus aufert incõmodi q̃ boni? Nam eorũ qui

Sibi quisq;
placet p stultitiam.

Bellũ ex stultitia nascitur.

Qui progressus in concionē, repente obmutuit, per
inde quasi lupo inspecto, qui militē animasset in
bello: Socrates ob ingenij timiditatem, ne hircere
vnquā est ausus. M. Tullius eloquentiæ Romanæ
parens, semper indecora trepidatione, perinde quas
si puer singultiens exordiri consuevit. Idq; Fabius
interpretatur cordati oratoris, & periculū intelligen
tis argumētum. Verū cum hoc dicit, an nō palam
fatetur, sapientiā obstare ad rem probe gerendam?
Quid isti facient, cum res ferro geritur, qui tum me
tu exanimātur, cum nudis verbis est decertandum?
Et post hæc celebratur, si diis placet, præclara illa
Platonis sentētia, beatas fore respublicas, si aut im
perent philosophi, aut philosophētur imperatores.

Immo si consules historicos, reperies nimirū nul
los reipublicæ pestilentiores fuisse principes, q̄ si
quando in philophastrū aliquem, aut literis addi
ctum inciderit imperium. Cuius rei satis opinor fa
ciunt fidem Catones. Quorum alter insanis delatis
onibus reipublicæ tranquillitatē vexauit. Alter li
bertatem. P. R. dum nimirū sapienter vindicat, fun
ditus subuertit. Adde his Brutos, Cassios, Gracchos
ac Ciceronem etiā ipsū, qui non minus pestilens
fuit Romanorū reipub. q̄ Demosthenes Athenien
sium. Porro M. Antonius, vt donemus bonū impe
ratorem fuisse (nam id ipm extorquere possim) fuit
enim hoc ipso nomine grauis, atq; inuisus ciuibus,
quod tam philosophus esset. Sed tamen vt done
mus fuisse bonum, at certe pestilentior fuit reip. talī
relicto filio, q̄ fuerat sua administratione salutaris.

Perniciosos
esse reipub.
sapientes.

Sapientum
stulti filij.

Quandoquidē solet hoc hoīm genus, qui sese sa

MORIA

pientia studio dediderunt, cum cæteris in rebus, tum præcipua in liberis propagandis infœlicissimū esse, prouidete opinor natura, ne malū hoc sapiētia inter mortales latius serpat. Itaq; Ciceroni degenerē fuisse se filiū constat, & sapiens ille Socratēs liberos habuit, matri similiores q̄ patri, vt non oīno pessime scripsit quidā, id est, stultos. Sed vtcūq; ferendū, si tantū ad publica munia forent, ὄνοι πρὸς λύεσθαι, nisi ad oēm profus vitæ functionē nihilo essent dexteriores. Ad conuiuū adhibe sapiētē, aut tristi silētio, aut molestis quæstiūculis obturbabit. Ad chorū aduoca, camelū saltare dices. Ad publicos ludos trahe, ipso vul tu populi voluptatibus obstabit, & coges e theatro migrare sapiens Cato, quando quidē superciliū non potest ponere. In colloquiū incidērit, repente lupus in fabula. Siquid emendū, si contrahendū, breuiter siquid eorū agendū, sine quibus hæc quotidiana vita trāsigi non potest, stipitē dicas sapiētē istū, non hoīem. Vsq; adeo neq; sibi, neq; patriæ, neq; suis vsq; vsui esse potest, propterea quod cōmuniū rerum sit imperitus, & a populari opinione, vulgaribusq; insititutis, lōge lateq; discrepet. Qua quidē ex re, odiū quoq; consequat̄ necessum est, nimirū ob tantā vitæ atq; animorū dissimilitudinē. Quid enim oīno geritur inter mortales, non stultitiæ plenū, idq; a stultis & apud stultos? Quod siqs vnus vniuersis velit ob strepere, huic ego suaferim, vt Timonē imitatus in solitudinē aliquā demigret, atq; ibi solus sua fruatur sapiētia. Verū vt ad id, quod instituerā reuertar, quæ vis saxeos & agrestes illos hoīes in ciuitatē cogit, nisi adulatio? Nihil em̄ aliud significat illa Am̄

.i. asini ad lyram.
 Ad oēm vitæ cōsuetudinē iepti sapiētes.

Sapiētia odium parit.

Stultitia res pub. cōstituit

H. SM. L. Quæ r
 molentia in cord
 Mi
 de vēr
 T
 Q
 cum cō
 L. Lucio illi
 equis cauz
 de Minos
 stultam
 in
 quæ
 Soc
 Decis
 Quid
 aduic
 sicut
 sup
 emere
 sibi
 spe
 nomi
 hono
 hono
 Sull
 D
 sunt
 vnum
 ciuitat
 illi

phionis & Orphei cithara. Quæ res plebê Romanâ iam extrema molientê, in concordia ciuitatis reuocauit: Num oratio philosophica? Minime. Immo ridiculus ac puerilis apologus de vêtire reliquisq; corporis mēbris confictus. Idē valuit Themistoclis apologus cōsimilis de vulpe & ericio. Quæ sapientis oratio tantūdem potuisset, q̄tum cōmenticia illa cerua Sertorij potuit, q̄tum Laconis illius de duobus canibus, deq; vellēdis equinę caudæ pilis ridendū cōmētum: Vt ne qd dicā de Minoe deq; Numa, quorū vterq; fabulosis inuētis, stultam multitudinē rexit. Huiusmodi nugis, cōmouetur ingens ac potens illa belua, populus. At rursus, quæ ciuitas vnq; Platonis, aut Aristotelis leges, aut Socratis dogmata recepit: Tum autē quæ res Decius persuasit vt vltro sese diis manibus deuouerēt: Quid. Q. Curtiū in specū traxit, nisi inanis gloria, dulcissima quædam Siren, sed mirum q̄ a sapientibus istis damnata: Quid em̄ stultius, inquiunt, q̄ supplicem candidatū blandiri populo, congiariis fauorē emere, venari tot Stultorū applausus, acclamationibus sibi placere, in triūpho veluti signū aliquod populo spectādum circūferri, ænetū in foro stare. Adde his nominū & cognominū adoptiones. Adde diuinos honores, homūcioni exhibitos, adde publicis cerimoniis in deos relatos etiā sceleratissimos tyrannos. Stultissima sunt hæc, & ad quæ ridenda, non vnus sufficiat Democritus. Quis negat? Atqui hoc fonte nata sunt fortitū Heroum facinora, quę tot eloquentiū virorum literis in cœlum tollunt. Hæc stultitia parit ciuitates, hac constāt imperia, magistratus, religio, cōsilia, iudicia, nec aliud

Legū reperit
stultitia.

Fortitudinis
laus a stultis
tia.

MORIA

Artium reper-
trix stultitia.

om̄o est vita humana, q̄ stultitiæ lusus quidã. Iam
vero vt de artibus dicã, quid tandẽ mortaliũ ingenia
ad excogitãdas p̄dendasq; posteris, tot egregias (vt
putãt) disciplinas excitauit, nisi gl'ia sitis, tãtis vigi-
liis, tantis sudoribus, famã, nescio quã, qua nihil esse
potest inanius, redimendã putarũt hoies vere stultis-
simi. Sed interim stultitiæ tot iã egregia vitæ cõmo-
da debetis, quodq; est longe dulcissimũ, aliena frui-
mini insanã. Ergo posteaq; mihi fortitudinis & in-
dustriæ laudẽ vindicauit, qd si prudentiæ quoq; vin-
dicem? Sed dixerit aliquis eadẽ opa igne aquæ mis-
sceas, licebit. Verũ hoc quoq; successurũ arbitror, si
vos modo qd ante hac fecistis, auribus atq; animis
fauebitis. Principio si rerũ vsu constat prudentia, in
vtrũ magis cõpetet, sapientẽ, qui partim ob pudorẽ
partim ob animi timiditatẽ nihil aggredit, an stultũ
quẽ neq; pudor, quo vacat, neq; periculũ, qd non p̄-
pendit, ab vlla re deterret? Sapiens ad libros veterũ
cõfugit, atq; hinc meras vocũ argutias ediscit. Stul-
tus adeũdis cominusq; periclitãdis rebus, veram (ni
fallor) prudentiã colligit. Id qd vidisse videt Home-
rus, etiã si cæcus, cũ ait, $\xi \chi \delta \epsilon \rho \lambda \epsilon \tau \epsilon \nu \eta \pi \iota \theta \epsilon \gamma \nu \omega$. Sũt
em̄ duo præcipua ad cognitionẽ rerum parandã ob-
stacula. Pudor qui fumũ offundit anio, et metus, qui
ostenso periculo, dehortat ab adeundis facinoribus.
At his magnifice liberat stultitia. Pauci mortales in-
telligũt, ad q̄ multas alias quoq; cõmoditates cõdu-
cat, nunq̄ pudefcere, et nihil nõ audere. Quod si pru-
dentiã accipere malũt eam, quẽ rerũ iudicio constat,
audite obsecro q̄ procul absint ab hac, qui hoc noie
sefe venditãt. Principio constat res om̄cis humanas,

Prudẽtia pe-
nes stultos ue-
rior.

.i. factum eti-
am stultus
cognouit.

Melius iudi-
cant stulti.

ERASMI.

velut Alcibiadis silenos, binas habere facies nimis
 um inter se dissimiles. Adeo vt quod prima (quod
 aiunt) fronte mors est, si interius inspicias, vita sit.
 Cōtra quod vita, mors. Quod formosum, deforme.
 quod opulentū, id pauperrimū. quod infame, glori-
 osum. quod doctū, indoctum. quod robustū, imbes-
 cille. quod generosum, ignobile. quod latum, triste.
 quod prosperū, aduersum. quod amicū, inimicū. qđ
 salutare, noxiū. breuiter oia repente versa reperies, si
 Silenū aperueris. Id si cui forte nimis philosophice
 dictū videtur, age pinguiore (quod aiunt) Mīnerua,
 planius faciā. Quis regē non & opulentū, & domi-
 num fateť. Atqui nullis animi bonis instructus est,
 atqui nihil illi satis est, iam videlicet pauprimus est.
 Tum animū habet plurimis addictū vitis, iam tur-
 piter seruus est. Ad eundē modum in ceteris quoq;
 philosophari liceret. Sed hoc exempli vice posuisse
 satis sit. At quorsū hæc, inquiet aliquis? Audite quo-
 rem deducamus. Siquis histrionibus in scena fabu-
 lam agētibz, personas detrahare conet, ac spectato-
 ribz veras natiuaşq; facies ostendere, nōne is fabu-
 lam oēm peruerterit, dignusq; habeat, quem omēs e
 theatro velut lymphatū saxis eiiciant? Exorietur au-
 tem repente noua rerū species, vt qui modo mulier,
 nūc vir. qui modo iuuenis, mox senex, qui paulo an-
 te rex, subito Dama. qui modo deus, repēte homin-
 culus appareat. Verū eum errorem tollere, est fabu-
 lam omnē perturbare. Illud ipm figmentū & fucus
 est, quod spectatorū oculos detinet. Porro mortalīū
 vita omīs quid aliud est, qđ fabula quæpiam, in qua
 alij aliis obtecti personis, procedunt, aguntq; suas

Putrida sapiē-
tum iudicia.

Humana uis-
ta nihil aliud,
qđ fabula.

MORIA

quisq; partes, donec choragus educat e profcœnio, qui saepe tamē eundē diuerso cultu prodire iubet, vt qui modo regem purpuratū egerat, nunc seruulum pānosum gerat? Adumbrata quidē omnia, sed hæc fabula non aliter agitur. Hic si mihi sapiens aliquis cœlo delapsus, subito exoriat, clamitetq; hunc quē omnes vt deum ac dominū suspiciunt, nec hominem esse, quod pecudū ritu ducatur affectibus, seruū esse infimū, quod tam multis, tāq; fœdis dominis spon- te seruiat. Rursum aliū qui parentē extinctum luget ridere iubeat, quod iam demum ille viuere cœperit, cum alioqui vita hæc nihil aliud sit, q̄ mors quēdā,

Princeps ma-
lus.

Lucus mor-
tui stultus.

Nobilitas in-
anis.

Porro aliū Stemmatis gloriantē, ignobilem ac no- thum appellet, quod a virtute longe absit, quæ sola nobilitatis sit fons, adq; eūdē modū de cæteris omni- bus loquatur, quæso quid is aliud egerit, nisi vt des- mens ac furiosus om̄ibus esse videatur? Vt nihil est stultius præpostera sapientia, ita peruersa prudētia, nihil imprudētius. Siquidem peruerse facit, qui sese non accōmodet rebus præsentibus, foroq; nolit vti, nec saltem legis illius cōiuiualis meminerit, ἢ τῶν θεῶν, ἢ ἀποθεῶν, postuletq; vt fabula iam non sit fabula. Con- tra vere prudentis est, cū sis mortalīs, nihil vltra for- tem sapere velle, cunq; vniuersa hominū multitudi- ne, vel cōniungere libenter, vel comiter errare. At istud ipsum, inquiunt, stultitiæ est. Haud equidē inficias iuerim, modo fateatur illi vicissim, hoc esse, vita fa- bulam agere. Cæterū illud o dii immortales elo- quar, ne an sileam? Cur autē sileam, cū sit vero veri- us? Sed præstiterit fortassis in re tanta Musas ex He- licone accersere, quas poetæ sepius ob meras nugas

.i. Aut bibe,
aut abi.

Ad egregiā
sapiētiam nō
perueniri, ni-
si p̄ stultitiā.

aduocare solent. Adeste igitur paulisper Iouis filia,
 dum ostendo, nec ad egregiā illam sapientiā, ac fœ-
 licitatis (vt ipsi vocāt) arcem, aditū esse cuiq̄, nisi stul-
 titia duce. Iam primū illud in cōfesso est, affectus o-
 mnis ad stultitiā pertinere. Quādoquidē hac nota
 a stulto, sapientē discernūt, quod illū affectus, hunc
 ratio tēperat. Eoq̄ Stoici perturbatiōes oēs ceu mor-
 bos a sapiente semouēt, verū affectus isti non solum
 pædagogorū vice fungūtur ad sapientiæ portū pro-
 perantibus, verū etiam in omī virtutis functiōe, ceu
 calcaria stimuliq̄ quidā adesse solent, velut ad bene-
 agendū, exhortatores. Quanc̄ hic fortiter reclamationis
 stoicus Seneca, qui prorsum oēm affectū adimit
 sapienti. Verū cum id facit, iam ne hoīem quidē re-
 linquit, sed nouū potius deū quēdam Διμίσθη ē, qui .i. fabricatur.
 nusq̄ nec extitit vnq̄, nec extabit, immo vt apertius
 dicā, marmoreū hominis simulacrū constituit, stupi-
 dum, & ab omī prorsus humano sensu alienū. Pro-
 inde si libet, ipsi suo sapiente fruantē, citraq̄ riualem
 ament, licet, cunq̄ eo vel in ciuitate Platonis, vel si
 malint, in Idearū regione, vel in Tantaliiis inhabi-
 tent hortis. Quis em̄ non istiusmodi hoīem, ceu por-
 tentū ac spectrum fugitet, horreatq̄? qui ad omnes
 naturæ sensus obsurduerit, qui nullis sit affectibus,
 nec amore, nec misericordiā magis cōmoueatur, q̄
 si dura silex, aut stet Marpesia cautes, quē nihil fugi-
 at, qui nihil erret, sed ceu lynceus quispiā nihil non
 perspiciat, nihil nō ad amussim perpēdat, nihil igno-
 scat, qui solus seipso sit contentus, solus diues, solus
 sanus, solus rex, solus liber, breuiter omīa solus, sed
 suo solius iudicio, qui nullū moretur amicū, ipse

MORIA

amicus nemini, qui dijs quoq; ipsis nō dubitet ma-
 dare laqueum, qui quicquid in omī vita geritur, ve-
 lut insanū damnet, rideatq; Atqui huiusmodi ani-
 mal est absolutus ille sapiens. Quæso si res agatur
 suffragiis, quæ ciuitas istiusmodi magistratum sibi
 velit, aut quis exercitus talem optet ducem? immo
 quæ mulier id genus maritū? quis conuiuator, eius-
 modi conuiuā? quis seruus, talibus moribus domi-
 num, vel optet, vel ferat? Quis autē non malit, vel
 vnūquemuis de medijs stultissimorū hominum ple-
 be, qui stultus stultis vel imperare possit, vel parere,
 qui sui similibus placeat, sed q̄ plurimis, qui comis
 sit in vxorem, iucūduis amicis, bellus conuiuia, cons-
 uictor facilis, postremo, qui nihil humani a se alie-
 num putet? Sed me quidē iam dudū istius sapientis
 piget. Quare ad reliqua cōmoda sese recipiat oratio,
 Agedum, si quis velut e sublimi specula circumspis-
 ciat, ita vt Iouem poetæ facere prædicant, quot cala-
 mitatibus hominū vita sit obnoxia, q̄ misera, quāq;
 fordīda natiuitas, q̄ laboriosa educatio, quot iniu-
 riis exposita pueritia, quot sudoribus adacta iuuen-
 tus, q̄ grauis senectus, q̄ dura mortis necessitas, de-
 inde in omni vita, quot morborū agmina infestent,
 quot immineant casus, quot ingruant incōmoda, q̄
 nihil vsq; non plurimo felle tinctum, vt ne cōmemo-
 rem ista, quæ homini ab homine inferuntur mala,
 quod genus sunt paupertas, carcer, infamia, pudor,
 tormēta, insidiæ, proditio, cōuictia, lites, fraudes. Sed
 ego iam plane τὸ ἀμμορ ἀγαμέττειν aggredior. Porro
 quibus admisis ista cōmeruerint hoīes, aut qs deus
 iratus, eos in has miseras nasci coegerit, nō est mihi

Sola stultitia
 cōsolat huius
 uitæ miserā.

Id est, harenā
 metiri.

ERASMI.

fas in p̄sentia p̄loqui. Verū ista qui secū perpendat,
 nōne Milesiæ virgīnū probabit exemplū, etiā si mī
 serādum? At qui nam potissimū sibi vitæ tedio fatū
 accersiuere? Nōne sapientiæ cōfines? Inter quos vt
 interim Diogenes, Xenocrates, Catones, Cassios, ac
 Brutos sileam, Chiron ille cū immortalē esse liceret,
 vitro mortē præoptauit? Videtis op̄inor, quid futu-
 rum sit, si passim sapiant hoīes. Nempe altero luto,
 altero sigulo Prometheo op̄ fore. Verū ego partim
 per ignorantīā, partim p̄ incogitantīā, non nunq̄ per
 obliuionē malorū, aliq̄ndo spem bonorū, aliquoties
 nōnihil mellis voluptatibus aspergēs, ita tātis in ma-
 lis succurro, vt ne tū quidē libeat vitā relinquere, cū
 exacto Parcarū stamine, ip̄a iam dudū eos relinquit
 vitā, quoq; minus sit cause, cur in vitā manere debe-
 ant, hoc magis iuuēt viuere, tantū abest, vt vllō vitæ
 tedio tāgant. Mei nimirū muneris est, q̄d passim Ne-
 storea senecta, senes videtis, q̄bus iam ne spēs quidē
 hoīs superest, balbos, deliros, edentulos, canos, cal-
 uos, vel vt magis Aristophanicis eos describā ḡbis,
 ῥυτῶντα σκυφοῦς ἀδλίους ῥύσουσ' μαδῶντας κωδοῦς καὶ
 φωλοῦς, tamē vsq; adeo vitā delectari, adeoq; νεανίερα
 vt alius tīgat canos, alius apposititia coma, caluitiū
 dissimulet, alius dētib' vta' mutuo fortassis a sue q̄
 piā sumptis, hic in puellā aliq̄ misere depeat, et ama-
 toriis ineptiis quēuis etiā superet adolescentulū. Nā
 vt capulares iā, meracq; silicernia, tenerā aliq̄ iuuen-
 culā ducāt vxorē, eamq; & indotatā, & aliis vsui su-
 turā, id adeo frequēs, vt propemodū, & laudī detur.
 Sed multo etiā suauius, si quis animaduertat anus,
 longo iam senio mortuas, adeoq; cadauerosas, vt ab

Senes vitæ
 cupidi.

.i. squalidos,
 incuruos,
 rugosos,
 caluos,
 edentulos &
 carētes men-
 tula.

νεανίερα .i. ius
 uenilit' agere.

Anus libidi-
 nosa.

inferis redisse videri possint, tamē illud semp in ore
 habere φῶς ἀγ-αδδδμ, Adhuc catullire, atq; (vt Græci
 dicere solent) κατσοῦμ, & magna mercede cōductum
 aliquē Phaonem inducere, fucis assidue vultū obli-
 nere, nusq; a speculo discedere, infimę pubis sylvam
 vellere, vietas ac putres ostentare mammas, tremu-
 loq; gannitu languentē sollicitare cupidinē, potita-
 re, misceri puellarū choris, literas amatorias scribe-
 re. Ridentur hæc ab oibus, tanq; (vti sunt) stultissi-
 ma. At ipsæ sibi placēt, & in summis interim versan-
 tur delitiis, totasq; sese melle perungūt, meo videlicet
 beneficio fœlices. Porro quibus hæc deridicula
 vident, illud secū expendāt velim, utrū satius ducāt
 huiusmodi stultitiā, vitā plane mellitam exigere, an
 trabē (vt aiunt) suspēdiō querere. Porro quod hæc
 vulgo putant infamiæ obnoxia, istud nihil ad stultis
 meos, qui malū hoc, aut non sentiunt, aut si quid
 sentiūt, facile negligunt. Si saxū in caput incidat, id
 vere malū sit. Cæterū pudor, infamia, probrū, males
 dicta tantū adferūt noxę, quantū sentiunt. Si sensus
 absit ne mala quidē sunt. Quid lædit, si totus popu-
 lus in te sibilet, modo tute tibi plaudas? Atq; vt id li-
 ceat, sola stultitiā præstat. Sed mihi videor audire re-
 clamātes philosophos. Atqui hoc ipm est (inquiūt)
 miserū, stultitiā teneri, errare, falli, ignorare. Immo
 hoc est hoīem esse. Porro miserū cur vocent, non vis-
 deo, quandoquidē sic nati estis, sic instituti, sic con-
 diti, ea est cōmunis omnīū fors. Nihil aut miserum,
 quod in suo genere constat, nisi forte quis hoīem de-
 plorādū existimet, qui neq; volare possit cū auibus,
 neq; q̄ternis ingredi pedibus, cū reliquo pecudū ge-

.i. lumen bo-
 num.

.i. libidinari,
 ab hircis de-
 ducto uerbo

Stultū metu-
 ere infamiā.

Miserū non
 est, quicquid
 secundū na-
 turam est.

ERASMI

in herbis ac tholulis tra-
 re homine dormitante.
 in Thetibus ille hūano
 nam pernicie excogit-
 at, vili quoque ipse o-
 ra dicunt, vt eleganter
 quædam illius de li-
 bere cū reliquis huma-
 nem auertibus, a qui-
 bus a demouibus, qu-
 casu peruenit, hoc et
 perplexa aures feculi
 solo natura ductus, in
 omni opus erat. Grāma
 quæ, nec alius ferme
 intelligeret. Quis vltus
 quæsi inire se denūtia-
 tibus, si nullus alteri
 temperaret, heq; p̄p̄tibus
 quædam tantū dubie, ab

nere, neq; cornibus sit obarmatus, quæ admodum tau-
 ri, verum is eadem opera, equum etiam bellissimum, infœ-
 licem vocabit, quod neq; Grammaticam didicerit, neq;
 placentis vescat. Taurum miserum, quod ad palestricam
 sit inutilis. Igitur ut equus imperitus Grammaticæ mi-
 ser non est, ita nec homo stultus infœlix, propterea
 quod hæc cum illius natura cohærent. Verum rursus
 urgent logodædali. Est, inquit, homini peculiari-
 ter addita disciplinarum cognitio, quarum adminiculis
 id quod natura diminutum est, ingenio penset. Quasi
 vero ullam veri faciem habeat, naturam, quæ in culicibus,
 atq; adeo in herbis ac flosculis tam sollicitè vigila-
 uerit, in vno homine dormitasse, ut disciplinis opus
 esset, quas Theuthus ille humano generi infensus ge-
 nius, in summam perniciem excogitauit, adeo non vtilis
 ad felicitatem, ut illi quoque ipsi officiant, ad quod pro-
 priae repertæ dicuntur, ut eleganter arguit apud Plato-
 nem, rex ille prudentissimus de literarum inuento. Igi-
 tur disciplinæ cum reliquis humanæ vitæ pestibus ir-
 repererunt, iisdem autoribus, a quibus omnia flagitia pro-
 ficiscunt, puta dæmonibus, quibus hinc nomen etiam
 inuentum, quasi δαίμονες, hoc est sciētes, appelles. Si
 quidem simplex illa aurei seculi gens, nullis armata
 disciplinis, solo naturæ ductu, instinctuque vivebat.
 Quorsum enim opus erat Grammatica, cum eadem esset
 omnibus lingua, nec aliud sermone petebatur, nisi ut al-
 lius alium intelligeret? Quis usus dialecticæ, vbi nul-
 la erat pugnantium inter se sententiarum dimicatio? Quis
 Rhetoricæ locus, cum nullus alteri negotium faceretur?
 Quorsum requireretur legum prudentia, cum abessent ma-
 li mores, ex quibus haud dubie, bonæ leges pugnate

Disciplinas
 inutiles esse
 & noxias.

Artes a ma-
 joribus
 dæmonibus
 excogitate.

Grammatica

Dialectica.

Rhetorica.

Leges.

Phyfica.

sunt: Porro religiosiores erant, q̄ vt impia curiositate arcana naturæ, syderū mensuras, motus, effectus, abditas rerū causas scrutarētur, nefas esse rati, si homo mortalīs, vltra sortē suam sapere conaretur. Iam quid extra cœlū esset inquirēdi demētia, ne in mentem quidē veniebat. At labente paulatim ætatis aures puritate, primū a malis, vt dixi, genis inuentæ sunt artes, sed paucę, atq; hæ quidē a paucis receptæ

Magia.

Postea sexcentas addidit Chaldeorū superstitio, & Græcorum ociosa leuitas, meras ingeniorū cruces, adeo vt vel vna Grāmatica, abunde satis sit ad perpetuā vitæ carnificinā. Quanc̄q; inter has ip̄as disciplinas, hęc potissimū in precio sunt, quę ad sensum cōmunē, hoc est ad stultitiā, q̄ proxime accedunt, Esuriūt Theologi, frigent Phisici, rident Astrologi, negligunt Dialectici. Solus ἰατρὸς ἀνὴρ πολλαῶν ἀνείδει, & ἀνδρῶν. Atq; in hoc ip̄so genere, quo quisq; in-

.i. medic⁹ uir
multis æqui-
ualens aliis.

doctior, audacior, incogitatioꝝ, hoc pluris fit etiā apud torquatos istos principes. At q̄ medicina, profertim vt nunc a cōpluribus exercet, nihil aliud est,

Iurēcōsulci.

q̄ assentationis particula, nō minus profecto, q̄ Rhetorica. Secundū hos proximus datur locus leguleiis & haud scio, an primus, quorū professionē ne quid ip̄sa pronuntiet, velut asininā philosophi magno cōsensu, ridere solent. Sed tamen horum asinorū arbitrio maxia miniaq; negotia trāsigunt. His Latifundia crescūt, cum theologus iterim excussis totius diuinitatis scriniis, lupinū arrodit, cū cimicibus ac pediculis assidue bellū gerens. Vt igit̄ foeliciores sunt artes, quę maiorē habent cū stultitia affinitatem, ita lōge foelicissimi sunt hi, q̄bus prorsus licuit ab oim

disciplinæ cōmercio abstinere, solamq; naturā duram sequi, quæ nulla sui parte manca est, nisi forte mortalis fortis pomeria trāsire velimus. Odit natura fucos, multoq; fœlicius puenit, quod nulla sit arte violatū. Agedum, an non videtis ex vnoquoq; reliquoq; animātium genere ea fœlicissime degere, quæ sunt a disciplinīs alienissimæ? nec vllius magisterio nisi naturæ ducuntur? Quid apibus, aut fœlicius, aut mirabilius? At his ne corporis quidē omnes sensus adsunt. Quid simile in extruēdis ædificiis reperiat architectura? Quis vnq; phūs similit̃ instituit Rempub? Rursum equus quoniā humanis sensibus affinis est, & in hoīm contuberniū demigravit, hūmanarū item calamitatū est particeps. Quispe qui non raro dū vinci pudet in certaminibus, ducit illa, & in bellis dum ambit triūphum, confodit, simulq; cum sessore terrā ore momordit. Vt ne cōmemorem interim, lupata frenā, aculeata calcaria, stabuli carcerem, scuticas, fustes, vincula, sessorem, breuiter omnem illā seruitutis Tragœdiā, cui se vltro addixit dum fortes viros imitatus, impēsius hostem vlcisci studet. Quāto optabilior muscarū & auicularū vita, ex tempore soloq; naturæ sensu degentiū, modo per hoīm insidias liceat. Quæ si quando caueis inclusæ alluescāt humanas sonare linguas, mirū q̃ a natiuo illo nitore degenerēt. Adeo modis oībus latius est, qd natura cōdidit, q̃ quod fucavit ars. Proinde nūq̃ satis laudarim, gallū illum Pythagorā, qui cū vnus omīa fuisset, philosophus, vir, mulier, rex, priuatus, piscis, equus, rana, opinor etiā spongia, tñ nullū aiā iudicavit calamitosius hoīe, propterea qd cetera oīa

Fœliciora omnia quæ carent arte.

Miserrima animantia quæ disciplinæ capacia.

Quoduis animal fœlicius homine.

titum malorū, non spe futurorū bonorum distendun-
 tur. In summa nō dilacerant milibus curarū, quibus
 hæc vita obnoxia est. Non pudescunt. Non verētur. *Stulti non*
 Non ambiūt. Non inuident. Non amant. Deniq; si *peccant.*
 propius etiā ad brutorū animantiū insipientiā acces-
 serint, ne peccant quidem autoribus Theologis. Hic
 mihi iam expendas velim stultissime sapiens, quot
 vndiq; sollicitudinibus noctes diesq; discrutiet ani-
 mus tuus, cōgeras in vnū aceruū, vniuersa vitæ tuæ
 incōmoda, atq; ita demū intelliges, quātis malis me
 os fatuos subduxerim. Adde huc quod non solū ipi *Iucūdi omni*
 perpetuo gaudēt, ludūt, cantillāt, rident, verū etiam *bus fatuis*
 cæteris oibus quocunq; sese verterint, voluptatē, iocū,
 lusum, risumq; adferūt, velut in hoc ipm a deo
 rum indulgētia dati, vt humanæ vitæ tristitiā exhi-
 lararent. Vnde fit, vt cū aliis in alios varius sit affe-
 ctus, hos oēs ex æquo tanq; suos agnoscat, expetant
 pascant, foueant, cōplectant, succurrant. Si quid ac-
 ciderit, impune pmittant, quicquid vel dixerint, vel
 fecerit. Adeoq; nemo illis nocere cupit, vt ferē quo-
 q; beluæ ab illorū iniuria tēperent, sensu quodā in-
 nocentiæ naturalī. Sunt em̄ vere sacri diis, præcipue
 mihi, ideoq; nō iniuria hunc honorē omnes illis ha-
 bent. Quid quod summis etiā regibus adeo sunt in *Fatui princi-*
 delitiis, vt nōnulli sine his neq; prandere, nec ingre- *pum delitiæ.*
 di, nec oīno vel horā durare possint. Neq; vero pau-
 lo interuallo hos bliteos, suis illis tetricis sophis an-
 teponūt, quos tamē ipsos aliquot honoris gratia so-
 lent alere. Cur autē anteponāt, nec obscurū arbitror,
 nec mirū videri debet, cū sapientes illi nil nisi triste
 soleant adferre principibus, suaq; doctrina freti, non

MORIA

Veritas pe-
nes fatuos.

.i. Stultus stul-
ta loquitur.

Impunitas
stultorum.

Fatui grati
sœminis.

vereant aliquoties, aurículas teneras mordaci rade-
re vero. Moriones aut id præsent, quod vnū vnde
cunq; principes modis oibus aucupant, iocos, risus,
cachinnos, delitias. Iam accipite & hanc nō asper-
nandā stultorū dotem, quod soli simplices ac veridi-
ci sunt. Quid aut veritate laudatius? Quanq; enim
Alcibiadeū apud Platonē prouerbū, veritatē vino
pueritiæq; tribuit, tamē omnis ea laus mihi peculia-
riter debet, vel Euripide teste, cuius extat illud cele-
bre de nobis dictum *μωρὰ γὰρ μωρὸς λέγει*. Fatuus
quicquid habet in pectore, id & vultu præ se fert &
oratiōe promit. At sapientū sunt duæ illę linguæ (vt
idē meminīt Euripides) quarū altera verū dicunt, al-
tera, quæ pro tēpore iudicarint opportuna. Horū est
nigrū in candida vertere, & eodē ex ore frigidū pari-
ter et calidū efflare, longeq; aliud conditū habere in
pectore, aliud sermone fingere. Porro in tanta foelis-
citate tamen hoc noīe principes mihi vident infœlis-
cissimi, quod deest, a quo verū audiant, & assentato-
res pro amicis habere cogunt. Sed abhorrent a vero
principū aures, dixerit aliquis, & hac ipsa de causa,
sapientes istos fugitant, quod vereant, ne quis forte
liberior existat, qui vera magis, q̄ iucunda loqui au-
deat. Ita quidē res habet, inuisa regibus veritas. Sed
tamen hoc ip̄m mire in fatuis meis vsu venit, vt non
vera modo, verū etiam aperta cōuicia cum voluptas-
te audiant. Adeo vt idem dictū, quod si a sapientis
ore proficiscat, capitale fuerat futurū, a Morione p-
fectū, incredibilem voluptatē pariat. Habet em̄ ge-
nuinā quandā delectandī vim veritas, si nihil acces-
dat quod offendat. Verum id quidē solis fatuis dij

dederunt. Isdem ferme de causis, hoc hoim genere,
mulieres gaudere solēt impēsius, utpote ad volupta-
tem & nugas natura propēsiore. Proinde quicquid
cū huiusmodi factitarint, etiā si nōnunq̄ serium ni-
mis, illæ tamē iocum ac lusum interpretant̄, ut est in
geniosus, p̄sertim ad prætenda cōmissa sua, sexus
ille. Igitur ut ad fatuor̄ fœlicitatē redeam, multa cū
iucunditate peracta vita, nullo mortis vel metu, vel
sensu, recta in campos elysios demigrāt, & illic pias
atq̄ ociosas animas, lusibus suis delectaturi. Eamus
nunc et quēuis etiā sapientē cum huius Morionis
sorte. cōferamus. Finge quod huic opponas exēplar
sapiētīæ, hoim qui totā pueritiā, atq̄ adolescentiā,
in perdiscēdis disciplinīs cōtriuerit, & suauissimam
vitæ partē, perpetuis vigiliis, curis, sudoribus perdi-
derit, ne in reliqua quidē omni vitā, vel tantillū vo-
luptatis degustarit, semp̄ parcus, pauper, tristis, tetri-
cus, sibiīpi iniquus ac durus, aliis grauis & inuisus,
pallore, macie, valetudine, lippitudine cōfectus, se-
nio canicieq̄ multo ante diē contracta, ante diē fu-
giens e vita. Quanq̄ quid refert quādo moriat̄ istis
usmodi, qui nunq̄ vixerit? Habetis egregiā illam
sapiētis imaginē. At hic rursus obgāniunt mihi,
οἱ ἐκ τῆς σώας βάρηχοι. Nihil inquit miserius insa-
nia. Sed insignis Stultitia, vel insanīæ proxima est,
vel ipsa potius insanīa. Quid em̄ aliud est insanire
q̄ errare anio? Sed isti tota errāt via. Age hunc quo-
q̄ syllogismū dissipemus, musis bene fortunātibus.
Argute quidē isti. Verū quemadmodū apud Plato-
nem docet Socrates, ex vna Venere secta, duas, et ex
vno Cupidine dissecto, duos faciens, itidem & istos

Stultos fœli-
citer insanire
Id est, Stoicæ
ranæ.

MORIA

Dialecticos decebat insaniam ab infania distinguere, si modo ipsi sani videri vellent. Neque enim protinus omnis infania calamitosa est. Alioquin non dixisset Horatius, An me ludit amabilis infania. Neque Plato poetarum, vatium, et amantium furorem, inter precipua vitae bona collocasset. Nec vates illa laborum Aeneae vocasset insanum. Verum est duplex infaniae genus. Alterum quod ab inferis dirae vultures submitunt, quoties immixtis anguibus, vel ardorem belli, vel inexplebile auri sitim, vel dedecorosum, ac nefarium amorem, vel paricidium, incestum, sacrilegium, aut aliam id genus pestem aliquam, in pectora mortalium inuehant, siue cum nocentem & conscium animum, furiam ac terricolorum facibus agunt. Est alterum huic longe dissimile, quod videlicet a me proficiscitur, omnium maxime exoptandum. Id accidit quoties iucundus quidem mentis error simul & anxius illis curis animum liberat, & multius ga voluptate delibutum reddit. Atqui hunc mentis errorem ceu magnam quoddam deorum munus, ad Atticum scribens optat Cicero, nimirum quo tantorum malorum sensu carere posset. Neque perperam sensit Argivus ille, qui hactenus insaniebat, ut totos dies solus desideret in theatro, ridens, plaudens, gaudens. quod crederet illic miras agi tragœdias, cum nihil omnino ageretur. Cum in ceteris vitae officiis, probe sese gereret, iucundus amicis, comis in uxorem, posset qui ignoscere servis, Et signo lesae non insanire lagenae. Hinc ubi cognatorum opera datis pharmacis, morbo leuasset, sibi quoque iam totus esset redditus, hunc in modum cum amicis exposulas, Pol, me occidistis amici, Non servastis ait, cui sic extorta voluptas, Et demptus per vim

ERASMI.

mētis gratissimus error. Et merito quidē. Errabant em̄ ipsi, atq; ellebro magis opus habebant, qui tam foelicē, ac iucundā insaniam, ceu malū aliquod, exis-
 timarēt potionibus expellendā. Quanc̄ illud equi-
 dem nondū statui, num quiuis sensus, aut mētis erro-
 r, insanie noīe sit appellandus. Neq; em̄ si cui lip-
 pienti, mulus asinus esse videat, aut si quis indoctū
 carnē veluti doctissimū admiretur, is cōtinuo vide-
 bitur insanire. Verū si quis non sensu tantū, sed ani-
 mi iudicio fallat, idq; præter vsitatū morem ac pers-
 petuo, is demū insanie censebit affinis esse, veluti si
 quis quoties asinū audierit rudētem, arbitretur sese
 miros Symphoniscos audire, aut si quis paupculus,
 infimo loco natus, Croesum lydorū regem esse se cre-
 dat. Sed hoc insanie genus, si (quēa dmodū fere sit)
 vergat ad voluptatē, non mediocrē delectationē ad-
 fert, tū iis qui eo tenent, tum illis, qbus est hoc anim-
 aduersum, nec tamē eodem insaniūt. Nam hæc insa-
 nie species multo latius patet, q̄ vulgus hoīm intel-
 ligit. Sed vicissim insanus insanū ridet, ac mutuā si-
 bi voluptatē inuicē ministrant. Neq; raro fieri vide-
 bitis, vt maior insanus, vehemētius rideat minorē.
 Verū, hoc quisq; foelicior, quo pluribus desipit mo-
 dis, Stultitia iudice, modo in eo genere insanie ma-
 neat, quod nobis est peculiare, quod quidē vsq; adeo
 late patet, vt haud sciā, an ex vniuersa mortalium sum-
 ma, quēpiam liceat reperire, qui oibus horis sapiat,
 quiq; non aliquo insanie genere teneat. Quanc̄ hoc
 tantū interest, qui cucurbitā cum videt, mulierē esse
 credit, huic insano nomē ponunt, p̄pterea quod per
 paucis id vsu veniat. Verum vbi quis vxorē suam

Non omnis error insania est.

Nullus omnino uacat insania.

Vxor cōis.

d iij

ERASMI.

aliquid excogitāt, quo sese de uuo fallant, sibiq; ipse
 gratā faciāt imposturā, donec absumptis oibus, non
 sit quo iam fornaculā instruāt. Non desinūt tamē iu
 cunda somniare somnia, ceteros p viribus ad eandē
 fœlicitatē animātes. Cūq; iam prorsus omī spe desti
 tuunt, superest tñ vna snia, abunde magnū solatiū,
 in magnis & voluisse sat est. Ac tū vitæ breuitatē in
 cusan, vt quæ magnitudīni negotij non suffecerit.

Furor aleato
 rum.

Porro aleatores nō nihil addubito, num in nostrū
 collegiū sint admittēdi. Sed tamē stultum oīno, ridi
 culūq; spectaculū est, quoties videm⁹ nōnullos vsq;
 adeo addictos, vt simul atq; strepitū talorum audies
 rint, p̄tinus illis cor saliat, palpitetq;. Deinde cū sem
 per illiciente vincendi spe, oīm facultatū naufragiū
 fecerint, in aleæ scopulū illisa naue, nō paulo formi
 dabiliorē Malea, vixq; nudi emerferūt, q̄ suis potius
 fraudāt, q̄ victorē, ne scilicet viri parū graues habes
 ant. Quid cū senes iam & cęcutiētes, vitreis etiā ocu
 lis lusitāt, Postremo cū iā iusta chiragra cōtudit arti
 culos, vicariū etiā mercede cōducūt, qui p se talos in
 pyrgū mittat. Suauis qdē res, nisi qd hic ludus plæ
 rūq; solet in rabiē euadere, iāq; ad furias nō ad me p
 tinere. Ceterū illud hoīm, genus haud dubie totū est
 n̄æ farina, q̄ miraculis ac pdigiosis gaudēt menda
 ciis, vel audiēdis, vel narrādīs. Nec vlla satietas taliū
 fabularū, cū portētiosa quēdā de spectris, de lemuri
 bus, de laruis, de inferis, de id genus milib⁹ miracu
 loꝝ cōmemorant. Quę quo lōgius absunt a x̄o, hoc
 & credunt lubētius, & iucūdiore pruritu titillāt aus
 res. Atq; hæc quidē non mō ad leuandū horarū tes
 diū mire conducūt, verum etiā ad quæstū pertinent,

Conficta mis
 racula.

MORIA

**Superstitio:
sus imaginū
cultus.**

**Fictæ ponti-
ficum condo-
nationes uel
indulgentiæ.**

**Preces super-
stitiosæ.**

præcipue sacrificiis & cōcionatoribus. His rursus ad fines sunt ij, qui sibi stultā quidē, sed tamē iucundam persuasionē induerunt, futurū, si ligneum, aut pictum aliquē Polyphemū, Christophorum aspexerint, eo die nō sint perituri, aut qui sculpram Barbaram p̄scriptis verbis salutarit, sit incolumis e prælio rediturus, aut si quis Erasmiū certis diebus, certis ce reolis, certisq; preculis cōuenerit, breui sit diues euasurus. Iam vero Georgiū etiā Herculē inuenerūt, quēadmodū & Hippolytum alterū, huius equum phaleris ac bullis religiosissime adornatū, tātum nō adorant, ac subinde nouo quopiā munusculo demerentē, per huius æream galeā deierare plane regiū habetur. Nam quid dicā de iis, qui sibi fictis scelerū cōdonationibus, suauissime blandiūtur, ac purgatorij spacia ueluti Clepsydri metiunt, secula, annos, mēses, dies, horas, tanq; e tabula mathematica, citra ullum errorē dimetientes. Aut de iis, qui magicis quibusdā notulis ac preculis, quas pius aliquis impostor, uel animi causa, uel ad quæstum excogitauit fratī, nihil sibi nō pollicent, opes, honores, voluptates, saturitates, ualitudinē perpetuo prosperā, uitam longauā, senectam uiridē, deniq; proximū Christo apud superos confessum, quē tamen nolint, nisi admodū sero contingere, hoc est cū huius uitę voluptates, inuitos eos ac mordicus retinētes, tamē deseruerint, tum succedāt illæ cœlitū delitiæ. Hic mihi putanegotiator aliquis, aut miles, aut iudex, abiecto ex tot rapinis vnico nūmulo uniuersam uitæ Lernam, semel expurgatā putat, totq; periuriā, tot libidines, tot ebrietates, tot rixas, tot cædes, tot imposturas, tot

ERAS

...proditione exit
...in reuolū, yim li
...reuego recenti Quē
...filiū, qui septu illis
...conuole reuolū, plū
...Asp hoc magico
...obacens quidē ille, sed
...Bernardo credit indū
...si hac tam stulta, ut
...tamen approban
...tam a religionis pte
...te sece perinet, cum l
...colleatē vindicant ē
...quæcā pactiūt, sine
...uolunt, ut hic in
...monitibus dexter
...stittat, hic in manu
...quætur, atq; item de
...ingellmū fuerit. So
...ueliant, p̄cipue dei
...bus prope tribuit,
...mōdē petunt hoies
...p̄peli inier tot, ana
...mā patietes omēs
...uā, uolūtis ne uir
...sicut factus sapien
...bus ab hoste perit
...bus cæteris non r
...Alius in cruce su
...bus amici, dect
...uolūtibus pergere

ERASMI.

perfidias, tot prodiciones existimat, velut, ex pacto redimi, & ita redimi, vt iam liceat ad nouū scelerum orbē, de integro reuerti. Quid aut̄ stultius iis, immo quid fœlicius, qui septē illis sacrorū psalmodiū versiculis, cotidie recitatis, plusq̄ summā fœlicitatē sibi promittūt. Atq; hos magicos versiculos, dæmon q̄s piām facetus quidē ille, sed futilis magis q̄ callidus, diuo Bernardo credit̄ indicasse, sed arte circūuentus miser, & hac tam stulta, vt me ipsam prope modum pudeat, tamen approbant̄, idq; non a vulgo modo, verū etiā a religionis p̄fessoribus. Quid iam nō ne eodē fere pertinet, cum singulæ regiones, suū aliq̄ quē peculiarē vindicant diuū, cunq; in singulos, singula quædā partiunt̄, singulis suos quosdā Culturæ ritus attribuunt, vt hic in dentū-cruciatu succurrat, ille parturiētibus dexter adsit, Alius rem furto sublatā restituat, hic in naufragio prosper affulgeat, ille gregē tueatur, atq; item de cæteris. Nam oīa per censere longissimū fuerit. Sunt qui singuli pluribus in rebus valeant, p̄cipue deipara virgo, cui vulgus hominū plus prope tribuit, q̄ filio. Verum ab his diuis quid tandē petunt hoīes, nisi quod ad stultitiā attinet. Agedū inter tot, anathemata, quibus tēplorum quorundā parietes om̄es, ac testudinē ipsam refertā cōspicitis, vidistis ne vnq; qui stultitiā effugerit, qui vel pilo sit factus sapiētior? Alius enatauit incolūmis, Alius ab hoste perfossus vixit. Alius e prælio, pugnātibus cæteris non minus fœliciter, q̄ fortiter aufugit. Alius in crucē subactus, fauore diui cuiuspiam, furibus amici, decidit, vt nonnullos etiā male diuitiis onustos pergeret exonerare, Alius perfracto

Superstitio
sus cultus di
uorum.

Munia.

Vulgus non
optat a supe
ris sapientiā.

e

MORIA

carcere fugit. Ali⁹ irato medico, a febre reualuit. Alij
 potum venenū, aluo soluta, remedio nō exitio fuit,
 idq; nō admodū læta vxore, quæ operā & impēsam
 luserit. Alius euerso plauistro, equos incolumes do-
 mū abegit. Alius oppressus ruina vixit, Alius a ma-
 rito dephensus elusit. Nullus p̄ depulsa stultitia gra-
 tias agit. A deo suauis quædā res est nihil sapere, vt
 oīa potius deprecant̄ mortales q̄ Moriā. Sed qd̄ ego
 hoc superstitionū pelagus ingredior? Non mihi si
 lingue centū sint, oraq; centū, Ferrea vox, omneis fa-
 tuorū euoluere formas. Om̄ia stultitię p̄currere noiā
 possim. Vsq; adeo oīs omniū Christianorū vita, istis
 usmodi delirationibus vndiq; scatet. Quas ipsas ta-
 men sacrifici, nō grauatim & admittūt et alunt, non
 ignari, q̄tum hinc lucelli soleat accrescere. Inter hec,
 si quis odiosus sapiens exoriat̄, succinatq; id, qd̄ res
 est. Non male peribis, si bene vixeris, peccata redi-
 mis, si nūmulo addideris odiū malefactorū, tum la-
 chrymas, vigilias, oratiōes, ieiunia, ac totā vitæ rati-
 onem cōmutaris. Diuus hic tibi fauebit, si vitā illius
 æmulaberis. Hæc inquā atq; id genus alia, si sapiens
 ille obgāniat, vide a quāta fœlicitate, repēte morta-
 liū animos, in quem tumultum retraxerit? Ad hoc
 collegiū pertinet, qui viuī qua funeris pompa velit
 efferrī, tam diligēter statuūt, vt noiātīm etiā præscri-
 bant, quot tēdas, quot pullatos, quot cantores, quot
 luctus histriōes, velint adesse, pinde quasi futurum
 sit, vt aliquis huius spectaculi sensus ad ipsos sit res-
 dītus, aut vt pudeant defuncti, nisi cadaver magni-
 fice defodiāt, haud alio studio q̄ si ædiles creati, lu-
 dos aut epulū ædere studeāt. Equidē tamen si pro-

Sacerdotes
 abutūtur fur-
 perditione
 vulgi ad suū
 quæstum

Cura sepul-
 chri.

Stulta nobis
 liras.

ERAS

... potius potius
 ... ad infimo vobis
 ... mōdo, mōdo, q̄
 ... ad Bonū, ali
 ... Omentū vndiq;
 ... Nunciat p̄
 ... cōmē
 ... muta ita
 ... detiores. Et
 ... profum vitā
 ... hoc beluarū gen
 ... Sed quid ego de
 ... vero nō palli
 ... modis fœlicit
 ... deformior, sibi
 ... teis lineas circ
 ... hic h̄
 ... merdet gallin
 ... esse se credū. Est
 ... quo nō nō
 ... non aliter, atq; si
 ... ap̄ d̄ Senecā d
 ... feruus ad ma
 ... nō dubitamus
 ... homo alioqui ad
 ... fectus, quod m
 ... obullos. Porro d
 ... memorare, quā
 ... p̄o vt repētia
 ... ingenio cedere.
 ... p̄torum, ac p̄

ERASMI.

pero, tamē haud possum istos, silentio prætercurrere, qui cū nihil ab infimo cerdone differant, tamē inani nobilitatis titulo, mirum, q̄ sibi blādiunt. Alius ad Aeneam, alius ad Brutū, alius ad Arc̄turū, genus suum refert. Ostendūt vndiq; sculptas & pictas maiorum imagines. Numerāt proavos, atq; atavos, & antiqua cognomina cōmemorant, cum ipsi non multum absint a muta statua, penecq; iisip̄is, quæ ostentant signis, deteriores. Et tamē hac tam suavi philautia fœlicem prorsum vitā agunt. Neq; desunt æque stulti, qui hoc beluarū genus, perinde vt deos suscipiunt. Sed quid ego de vno, aut altero genere loquor, quasi vero nō passim hæc Philautia plurimos vbiq; miris modis, fœlicissimos efficiat? Cū hic quavis simia deformior, sibi plane Nireus videt, alius si mulatq; treis lineas circino duxerit, pr̄sum Euclidē sese putat, hic ὄν πρὸς λύρα & quo deterio nec ille sonat, quo mordet gallina marito, tamē alterū Herimogenē esse se credit. Est aut̄ illud longe suauissimū insanix genus, quo nōnulli, quicq; d vlli suorum dotis adest, eo non aliter, atq; suo gloriant̄. Qualis erat ille bis beatus ap̄d Senecā diues, qui narratur^o historiolam quāpiā, seruos ad manū habebat, qui noīa suggererent, nō dubitaturus, vel in pugilū certamē descendere, homo alioqui adeo imbecillus, vt vix viueret, hac re fretus, quod multos haberet domi seruos egregie robustos. Porro de artiū professoribus, quid attinet cōmemorare, quādo peculiaris est horū oīm Philautia, adeo vt reperias citius qui velit agello paterno, q̄ ingenio cedere. Verū præcipue histrionū, cantorū, oratorum, ac Poetarum, quorū quo quisq;

Sua cuiq; placent.

.i. asinus ad lyram.

Poetæ. φιλαυτῆς

MORIA

est indoctior, hoc sibi placet insolētius, hoc sese magis iactat, ac dilatat. Et inueniūt similes labra lactucas, imo quoquicq; est ineptius, hoc plures admiratores nanciscit, vt pessima quæq; semp plurimis arri-
dent, propterea quod maxia pars hoīm (vt diximus) Stultitiæ obnoxia est. Proinde si quis est imperitor & sibi ipi multo iucūdior est, & pluribus admiratio-
ni, quid est, quod is verā eruditionē malit? Primum magno constaturā, deinde redditurā & putidiorē, & timidiorē, postremo mpto paucioribus placituram.

Cōmunis re-
gionum Phi-
lautia.

Iam vero video naturā, vt singulis mortalibus suā, ita singulis natiōibus, ac pene ciuitatibus, cōmunē quandā inseuisse Philautiā. Atq; hinc fieri, vt Britā-
ni præter alia, formā, musicā, & lautas mensas, proprie sibi vindicēt. Scoti, nobilitate, & regiæ affinitatis titulo, neq; non dialecticis argutiis sibi blādiānt. Gallī, morū ciuilitatē sibi sumāt. Parisienses, Theologiae scientiæ laudē, omnibus prope submotis, sibi peculiariter arrogant. Itali bonas literas & eloquentiā asserant, atq; hoc noīe sibi suauissime blandiātur oēs. quod soli mortaliū barbari nō sint. Quo quidē in genere foelicitatis, Romani primas tenēt, ac veterē illam Romā, adhuc iucūdissime somniāt. Veneti, nobilitatis opinione sunt foelices. Græci tanq; disciplinarū autores, ac veterib⁹ illis laudatorū heroum titulis sese veditant. Turcæ totaq; illa vere barbarū colluuiēs, etiā religionis laudem sibi vindicat, Christianos perinde vtī supersticiosos irridens. At multo etiā suauius Iudæi, etiā dum Messiam suum, constāter expectāt, ac Mosen suū, hodieq; mordicus tenēt, Hispani bellicā gloriam, nulli concedūt. Gerō

Turcæ.

Iudæi.

mani corporū proceritate, & magiæ cognitione sibi placent, Ac ne singula persequar, videtis opinor, quæ tū vbiq; voluptatis pariat, singulis & vniuersis mortalibus Philautia, cui prope par est assentatio soror.

Nihil enim aliud Philautia, quæ cum quis ipse sibi palpat. Idem si alteri facias, κολακία fuerit. At hodie res quedā infamis est adulatio, sed apud eos, qui rerū vocabulis magis, quæ rebus ipsis cōmouent. Existimant cū adulatione, fidem male cohærere. Quod multo secus sese habere, vel brutorū animantiū exemplis poterant admoneri. Quid em̄ cane adulantius? at rursus quid fidelius? Quid sciuro blandius? At hoc quid est homini magis amicum? Nisi forte vel asperi leones, vel immites tigres, vel irritabiles pardi, magis ad vitā hominū conducere videtur. Quanquæ est omnino perniciofa quedā adulatio, qua nonnulli perfidiosi & irrisores, miseros in perniciem adigunt. Verū hæc mea, ab ingenij benignitate, candoreque quodā proficiscitur, multoque virtuti vicinior est, quæ ea quæ huic opponitur, asperitas ac morositas inconcinna, vt ait Horatius grauisque. Hæc deiectiones res anios erigit, demulcet tristes, extimulat languentes, expergeficit stupidos, egrotos leuat, feroces molit, amores cōciliat, cōciliatos retinet. Pueritiā ad capessenda studia literarū allicit, senes exhilarat, Principes citra offensam sub imagie laudis, & admonet, & docet. In summa facit, vt quisque sibi ipse sit iucundior, charior, quæ quidē felicitatis pars est vel præcipua. Quid autē officiosus, quæ cū mutuū muli scabūt? Vt ne dicā interim hanc esse magnā illius laudatæ eloquentiæ partē, maiorē medicinæ, maximā poeticæ,

Inter Philautiam & κολακίαν, quid intersit.

Adulatio res saluberrima.

MORIA

Est error
foelix.

Vita homi-
num ex opi-
nionibus pēdet.

Error gustus.

Error oculo-
rum.

Deniq; hanc esse totius humanæ cōsuetudinis, mel
& condimentū. Sed falli inquit miserū est, immo
non falli miserimū. Nimiū enim desipiūt, qui in res
bus ip̄is foelicitatē hoīs, sitam esse existimāt. Ex opi-
nionibus ea pēdet. Nam rerum humanarū tanta est
obscuritas, varietasq;, vt nihil dilucide sciri possit,
quēadmodū recte dictū est ab Academicis meis in-
ter philosophos, q̄ minimū insolētibus. Aut si quid
sciri potest, id non raro officit, etiā vitæ iucunditati.
Postremo sic sculptus est hoīs animus, vt longe ma-
gis fucis, q̄ veris capiat. Cuius rei si quis experimē-
tum expositū & obuiū quærat, cōciones ac tēpla pe-
tat, in qbus si quid seriū narrat, dormitant, oscitant,
nauseant omēs. Quod si clamator ille (lapsa sum, de
clamator dicere volebā) ita vt saepe faciunt, anilem
aliquā fabellam exordiat, expergiscūtur, eriguntur,
inhiant oēs. Item si quis sit diuus fabulosior & poe-
ticus (quod si exemplū requiris, finge huius generis
Georgium aut Christophorū, aut Barbaram) vide-
bitis hunc longe religiosius colī, q̄ Petrum, aut Pau-
lum, aut ip̄m etiam Christū. Verum hæc non huius
sunt loci. Iam quāto minoris constat hæc foelicitatis
accessio? Quandoquidē res ipsas aliquoties magno
negotio, pares oportet, vel leuissimas, vtī grāmatis-
cen. At opinio facillime sumitur. Quæ tamē tantun-
dem, aut amplius etiā ad foelicitatē conducat. Age
si quis putribus vescať falsamentis, quorū alius nec
odorem ferre possit, tamē huic ambrosiam sapiant,
quæso quid interest ad foelicitatem? Contra si Acis-
pēser alicui nauseam sapiat, quid referet ad vitæ be-
attitudiem? Si cui sit vxor egregie deformis, quæ tas

ERAS

... rel cūpi Ven
... perinde factū, ut
... mīnīs, lumē
... per se sum habet
... sicne foelic
... magis eme
... volupatis per
... nominis, qui no
... dono deū, p
... non modo v
... anq; inestim
... que, cum vit
... animū, n
... condita
... sumptum
... tamē sil
... empta dona
... qui in spec
... ac simulac
... minus sibi
... egrellus veras
... diues illu
... licet, ni
... Aut nihil sig
... etiā Sultio
... minimo ce
... quod ea
... nullius boni
... quanta S
... Quæ
... que

men marito, vel cū ipsa Venere certare posse videatur, nōne perinde fuerit, ac si vere formosa foret? Si quis tabulā minio, lutoq; male oblitam, suspectet, ac demiret, persuasum habens. Apellis aut Zeufidis esse pīcturam, nōne foelicior etiā fuerit eo, qui eorū artificū manū magno emerit, fortassis minus ex eo spectaculo voluptatis percepturus? Noui ego quen-
dam mei nominis, qui nouae nuptae gēmas aliquot adulterinas dono dedit, persuadens, vt erat faciendus nugator, eas non modo veras ac natiuas esse, verum etiā singulari atq; inestimabili precio. Quae so quid intererat puellae, cum vitro nō minus iucūde passeret, & oculos, & animū, nugas perinde vt eximium aliquē thesaurū, conditas apud sese seruaret? Maritus interim & sumptum effugiebat, & vxoris errore fruebat, nec eam tamē sibi minus habebat deuinctā q̄ si magno empta donasset. Num quid intereste censetis inter eos, qui in specu illo Platonico, variarum rerū vmbrae, ac simulacra demirant, modo nihil desiderent; neq; minus sibi placeant, et sapientē illum qui specū egressus veras res aspicit. Quod si Mycilo Lucianico, diues illud & aureum somniū perpetuo somnare licuisset, nihil erat? cur aliā optaret foelicitatem. Aut nihil igitur interest, aut si quid interest, potior etiā Stultorū conditio. Primū quod iis sua foelicitas, minimo constat, id est sola persuasione cula. Deinde, quod ea fruuntur cum plurimis cōmuniter. Porro nullius boni iucūda sine socio possessio. Quis em nescit quanta Sapientū paucitas, si modo quisq; inueniatur? Quāq; ex tot seculis, Graeci seipsem oīno numerāt, quos me hercle, si quis accurat

Impositura
In gemmis.
factitiis.

Specus Platonicus.

Foelicius est
errare q̄ sapere

ERASMI.

& ad lædendū irritabiles, vt præstiterit eos prorsum alienissimos habere, q̄ familiares. At nemo (inquit) Stultitiæ sacrificat, neq; templū statuit. Equidē demiror vt dixi nō nihil, hāc ingratiudinē. Verum hoc quoq; pro mea facilitate boni consulo. Quanc̄; ne hęc quidē desyderare possim. Quid em̄ est cur tu sculū, aut molā, aut hircū, aut suem, requirā, cum mihi mortales om̄es ubiq; gentiū. eum cultum persoluant, qui vel a Theologis maxie probari solet. Nisi forte, Dianæ debeā inuidere, quod illi humano sanguine litatur. Ego me tum religiosissime coli puto, cū passim (vt faciunt om̄es) animo cōplectunt, moribus exprimūt, vita representant. Qui quidē cultus, nec apud Christianos admodū frequens est. Quāta turba eorum, qui deiparæ virgini, cereolū affigunt, idq; in meridie, cum nihil est opus. Rursum q̄ pauci qui eandē, vitæ castimonía, modestia, cœlestium rerū amore, studeant æmulari. Nam is demū verus est cultus, longeq; cœlitibus gratissimus. Præterea cur templū desyderem cū orbis hic vniuersus, tēplū mihi sit (ni fallor) pulcherrimum. Neq; vero desunt mystæ, nisi vbi desunt hoies. Nec iam vsq; adeo stultus sum, vt saxeas, ac coloribus fucatas imagines, requirā, quæ cultui nostro nōnunq; officiūt, cum a stupidis, & pinguibus istis, signa, pro diuis ip̄is adorantur. Nobis interim vsu venit, qd̄ solet iis, qui a vicariis suis extrudunt. Mihi tot statuas erectas puto, q̄t sunt mortales, viuā mei imaginē præ se ferentes, etiā si nolint. Itaq; nihil est, quod reliquis diis inuideā, si aliis in angulis terrarū, alij colant, idq; statis diebus. Quēadmodū Rhodī phœbus, in Cypro venus, Ar

Stultitiæ templū & sacra.

Superstitiosus cultus imaginum.

quicquid vnde cūq; potest corradere, id totū ventris
 culo donat, paulo post fortiter esuriturus. Hic som- **Ociosi.**
 no et ocio, nihil putat foelicius. Sunt qui alienis ob- **Curiosi.**
 eūdis negotiis, sedulo tumultuant, sua negligūt. Est
 qui versuris, atq; aere alieno, diuitem sese esse putat, **Decoctores.**
 mox decocturus. Alius nihil arbitrat foelicius, q̄ si **Auari.**
 ipse pauper, haredē locupletet. Hic ob exigū, idq;
 incertū lucellū, per oīa maria volitat, vndis ac vētis
 vitā cōmittens, nulla pecunia reparabilē. Ille ma- **Milites.**
 uult bello diuitias querere, q̄ tutum ociū exigere do- **Haredipetæ.**
 mi. Sunt qui captādis orbis senibus, putant q̄ com-
 modissime ad opes pueniri. Neq; desunt, qui idē ma-
 lint de amandis beatīs aniculis, aucupari. Quorum
 vtriq;, tum demū egregiam de se voluptatē diis spe- **Negotiatores.**
 ctatoribus præbent, cū ab iis ip̄is, quos captant, arte
 deludunt. Est oīm stultissimū, ac sordidissimū, nego- **res.**
 tiatorū genus, quippe qui rem oīm sordidissimā tra-
 ctent, idq; sordidissimis rationibus, qui cum passim
 mentiant, peierent, furent, fraudent, imponāt, tamē
 oīm primos sese faciūt, propterea quod dīgitos ha- **Adulatio cō-**
 beant auro reuinctos. Nec desunt adultores frater- **cionatorum.**
 culi, qui mirent istos, ac venerabiles palā appellent,
 nimirū vt ad ip̄os aliqua male partorū portiūcula re- **Fures.**
 deat. Alibi videas Pythagoricos quosdā, quib⁹ vsq;
 adeo oīa vident esse cōmunia, vt quicqd vsq; incu- **Optatores.**
 stoditū nacti fuerint, id velut hareditate obuenerit, **Profusores.**
 æquo anō tollant. Sunt qui votis tantū diuites sunt
 & iucunda quædā sibi fingūt somnia, idq; ad foelici-
 tatē, satis esse putant. Nōnulli foris diuites haberi
 gaudēt, domi grauius esuriūt. Hic festinat quicqd **Ambitiosi.**
 habet profundere, ille per fas nefasq; congerit. Hic

vt sibi primi mortaliū esse videant. Adeo sibi placēt dum pauidā turbam, minaci vultu voceq; territant, dum ferulis, virgis, loriscq; conscindūt miseros, dūq; modis oībus suo arbitratu, sauiūt, asinū illum Cuz manū imitantes. interim sordes illæ, meræ mūditiæ videntur, pedor amaricinū olet, miserrima illa seruis regnū esse putat, adeo vt tyrannidē suam nolint cum Phalaridis, aut Dionysij impio cōmutare. Sed longe etiā foeliciores sunt, noua quadā doctriņe per suasionē. Si quidē cum mera deliramenta pueris inculcent, tamē dij boni, quē non illi Palemonē, quem non Donatū, præ sese contēnunt; idq; nescio quibus prestigiis, mire efficiūt, vt stultis materculis & idiotis patribus, tales videant, quales ipi se faciunt. Iam adde & hoc voluptatis genus, quoties istorū aliquis Anchisæ matrē, aut vocolā vulgo incognitā, in putri quapiā charta deprehenderit, puta bubequā, bouinatorē, aut manticatorē, aut si quis vetusti saxi fragmentū, mutilis notatū literis, alicubi effoderit, o Iupiter, quæ tum exultatio, qui triūphi, quæ Encomia, pīnde quasi vel Africam deuicerint, vel Babylonas cœperint. Quid autē cum frigidissimos, & insulsissimos versiculos suos, passim ostentāt, neq; desunt qui mirent, iam plane Maronis animū in suum pectus demigrasse credūt. At nihil omniū suauius, q̄ cum ipi inter sese mutua talione, laudāt ac mirantur, vicissimq; scabūt. Quod si quis alius verbulo lapsus sit, idq; forte fortuna, hic oculatior deprehenderit, ἡ γὰρ ἄλφς, quæ protinus Tragœdiæ quæ digladiationes, quæ conuitia, quæ inuectiue: vtrū insaniam hanc vocare mauultis, an stulticiam? Nā mea quidē

Tyrānis Iudi
magistorū.

Arrogantia
corudem.

.i.o Hercules

MORIA

Poetae.

.i. amor sui
& adulatio.
Rhetores.

Scriptores
librorum.

haud magni refert, modo fateamini meo beneficio fieri, vt animal oim alioqui longe miserrimū, eo foelicitatis euehañ, vt sortem suā, neq; cum Persarū regibus cupiat permutare. Minus mihi debēt Poetae, tametsi vel ex professo meae sunt factionis, quippe liberū genus, vt habet prouerbiū, quoz; omne studiū, non alio pertinet, q̄ ad demulcēdas stultorū aures, idq; meris nugamētis, ac ridiculis fabulis. Et tamen his freti, dictu mirū, vt cum sibi polliceant immortalitatē, & diis parē vitam, tum aliis eandē promittāt. Huic ordini praeter ceteris familiares *Ὠλιαντία καὶ κοσλακία*, nec ab vlllo mortalium genere color, neq; simplicius, neq; constātius. Porro Rhetores, quanq̄ non nihil illi quidē, prauaricantē, colludūtq; cum Philosophis, tamē hos quoq; nostrae factionis esse, cum alia multa, tum illud in primis arguit, quod praeter alias nugas, tam accurate, tā multa de iocandi ratiōe conscripserūt, Atq; adeo stultitiā ip̄am, inter facetiarum species numerat, quisq; is fuit, qui ad Herennium dicendi artē scripsit. Quodq; apud Quintilianū, huius ordinis longe principem, caput est de risu, vel Iliade prolixius, tantūq; stultitiāe tribuūt, vt saepenumero quod nullis argumētis dilui possit, risu tamē eludatur. Nisi & si quis hoc arbitret ad stultitiā non pertinere, ridiculis dictis excitare cachinnos, idq; arte. Huius farinae sunt et isti, qui libris ædendis, famam immortalē aucupant, ij cum omnes mihi plurimū debent, tū praecipuae ij, qui meras nugas, chartis illinūt, Nam qui erudite ad paucorū doctorum iudiciū scribunt, quiq; nec Persiū, nec Laelium iudicē recusant, mihi quidē miserandi magis q̄ beati vident, vt qui

sese perpetuo torqueāt, addunt, mutant, adimūt, re-
 ponūt, repetunt, recurdūt, ostendunt, nonū in annum
 premūt, nec vnq̄ sibi satisfaciūt, ac futile præmium,
 nempe laudē, eamq̄ per paucorū, tanti emūt, tot vi-
 giliis, somniq̄, rerū omniū dulcissimi, tanta iactura,
 tot sudoribus, tot crucibus. Adde nunc valetudinis
 dispendiū, formæ perniciē, lippitudinē, aut etiā cæ-
 citatē, paupertatem, inuidiā, voluptatū abstinentiā,
 senectutē præproperam, mortē præmaturā, etsi qua
 sunt eiusmodi. Tantis malis sapiens, ille redimendū
 existimat, vt ab vno aut altero lippo probeat. At me
 us ille scriptor, quāto delirat fœlicius, dum nulla lu-
 cubratione, verū vt cunq̄ visum est anō, quicq̄ in
 calamū incidit, vel somnia sua, statim literis prodit,
 leui dūtaxat chartarū iactura, non ignarus futurū,
 vt quo nugatiores nugas scripserit, hoc a pluribus,
 id est, stultis et indoctis oībus, se probatū iri. Quid
 em̄ est negotij, treis illos doctos, si tamē ea legerint,
 contēnere? Aut quid valebit, tam paucorū sapientū
 calculus, in tam imensa reclamantiū turba? Sed ma-
 gis etiā sapiunt, qui aliena pro suis ædunt, & alieno
 magno partā labore gloriā, verbis in se transmouēt,
 hoc videlicet freti, quod arbitren̄ futurum, vt etiā si
 maxie coarguant plagij, tamē aliquanti tēporis vsu
 ram sint interim lucrifacturi. Videre est operæ pres-
 cium, q̄ hi sibi placeant cū vulgo laudant, cum di-
 gito ostendunt in turba, οὐτὸν ἔβλεπον ὁ δεινὸς ἐκείνου, .i. hic est ad-
 cum apud bibliopolas prostant, cū in oīm paginarū mirādus ille.
 frontibus legunt tria noīa, præsertim peregrina, ac
 magicis illis similia. Quæ per deū immortalē, quid
 aliud sunt q̄ nomina? Deinde q̄ a paucis cognoscē

MORIA

da, si mundi vastitatē respicias, tum a quāto paucioribus laudanda, vt sunt etiā indoctorū, diuersa palata. Quid quod ea ipsa noīa, non raro cōfingunt, aut e priscorū libris adoptant. Cum alius sese Telemachum, alius Stelenū, aut Laertem, hic Polycratē, ille Thrasymachū, sese noīari gaudet, vt nihil iam referat, etiā si Chamæleonti aut Cucurbitæ, siue quæadmodū solent philosophi loqui, Alpha aut Beta, librum inscribas, Illud aut lepidissimū, cum mutuis epistolis, Carminibus, Encomiis sese vicissim laudant, Stulti Stultos, indoctos indocti. Hic illius suffragio discedit Alcæus, ille huius Callimachus, ille huic est M. Tullio superior, hic illi Platone doctior. Non unquē etiā Antagonistam querūt, cuius æmulatione, famā augeant. Hinc scindit incertū studia in cōtraria vulgus, donec vterq; dux, re bene gesta victor discedit, vterq; triūphum agit. Rident hec sapiētes, vt (veluti sunt) stultissima. Quis em̄ negat? Sed interim meo beneficio suauē vitam agūt, ne cū Scipionibus quidam suos triūphos cōmutaturi. Quancūq; docti quoq; interim dū hac magna cū animi voluptate ridēt, & aliena fruūtur insania, non paulū mihi debēt, & ipsi (quod inficiari non possunt) nisi sint oīm ingratiſſimi. Inter eruditos iureconsulti, sibi vel primū vindicant locū, neq; quisq; alius æque sibi placet, dum Sisyphi saxū assidue voluūt, ac sexcētas leges, eodē spiritu cōtexunt, nihil refert quā ad rem pertinētes, dumq; glossematis glossemata, opiniones opinionibus cumulātes, efficiūt, vt studiū illud oīm difficillimū esse videat. Quicquid em̄ laboriosum, idē protinus & præclarū existimāt, Adiungamus his Diale-

Iureconsulti.

ERASMI.

cticos, ac Sophistas, hominū genus, quouis are DoDialectici.
 donæo loquatius, vt quorū vnusquisq; cum vicenis
 delectis mulieribus, garrulitate decertare possit, foer
 liciores tamē futuri, si tantum linguaces essent, non
 etiā rixosi, adeo vt de lana caprina pertinacissime di
 gladientur, & nimīū altercando, plærūq; veritatem
 amittāt. Hos tamē sua *Ὀλαυτία* beatos reddit, dum
 tribus instructi syllogismis, incūctanter audēt, quas
 uis de re cū quouis, manū conferere. Cæterū pertina
 cia reddit inuictos, etiam si Stentorē opponas. Sub Philosophi.
 hos prodeūt philosophi, barba pallioq; verendi, qui
 se solos sapere prædicāt, reliquos oēs mortales, vms
 bras volitare. Quā vero suauiter delirāt, cū innume
 rabiles ædificant mūdōs, dum Solem, dum Lunam
 stellas, orbē, tanq; pollice filouē metiunt, dum ful
 minū, ventorū, eclipsium, ac cæterarū in explicabilis
 lium rerū causas reddunt, nihil vsq; hæsitantes, per
 inde quasi naturæ rerū architectrici, fuerint a secre
 tis, quasiue e deorū consilio nobis aduenerint. Quos
 interim natura, cū suis coniecturis, magnifice ridet.
 Nam nihil apud illos esse cōperti, vel illud satis ma
 gnū est argumentū, quod singulis de rebus, inexpli
 cabilis inter ipsos est digladiatio, Ii, cum nihil oīno
 sciant, tamen oīa se scire profitent, cunq; se ipsos igno
 rent, neq; fossam aliquoties, aut saxum obuiū vide
 ant, vel quia lippunt plærīq; vel quia peregrinātur
 animi, tamē ideas, vniuersalia, formas separatas, pri
 mas materias, quidditates, ecceitates videre se præ
 dicant, res adeo tenues, vt neq; lynceus (opinor) poss
 sit perspicere, Tum vero præcipue prophanū vulgus
 aspernant, quoties triquetris, & tetragonis circulis,

ERASMI.

absolutus Christus, quēadmodū in Synaxi acciden-
tia subsistat sine domicilio. Sed hæc protrita. Illa de-
mū magnis & illuminatis (vt vocant) Theologis,
digna putant, ad hæc, si quādo incidūt, expurgiscun-
tur, Num quod instans in generatiōe diuina, Num
plures in Christo filiationes? Num possibilis propo-
sitiō, Pater deus odit filium? Nū deus potuerit sup-
positare mulierē, num diabolū, num asinū, num cus-
curbitā, num silicem? Tum quēadmodū, cucurbita
fuerit concionatura, editura miracula, figēda cruci.
Et quid consecrasset Petrus eo tempore, quo corpus
Christi pēdebat in cruce? Et nū eodem tēpore, Chris-
tus homo dici potuerit, & num post resurrectiōem
edere aut bibere fas sit futurū, Iam nūc famen sitim-
q; præcauētes. Sunt innumerabiles λεπτολεχιαί, his
quoq; multo subtiliores, de instātibus, de formalita-
tibus, de quidditatibus, eccēitatibus, q̄s nemo pos-
sit oculis assequi, nisi tam Lynceus, vt ea quoq; per
altissimas tenebras videat, quæ nusquā sunt. Adde
nunc his γνώμας illas, adeo παραδόξες, vt illa Stoi-
corū oracula, quæ paradoxa vocant, crassissima præ
his videant, & circūforanea, velut, leuius esse crimē,
hoīes mille iugulare, q̄ semel in die dominico, cal-
ceum pauperi cōsuere, Et potius esse cōmittendū, vt
vniuersus orbis pereat, vna cū victu et vestitu, quod
aiunt suo, q̄ vnicum quantūlibet leue mēdaciolum
dicere. Iam has subtilissimas subtilitates, subtiliores
etiā reddunt, tot scholasticorū viæ, vt citius e Labi-
rynthis temet explices, q̄ ex inuolucris, Realīū, no-
minalīū, Thomistarum, Albertistarū, Occanistarū,
Scotistarū, et nondū omneis dixi, sed p̄cipuas dum-

.i. subtilissima
gamenta.

.i. sententias,
inopinatas
Paradoxa
theologorū.

Prouerbiū.

Seclæ theolo-
gorum.

Definitio
fidei.

Charitas.

taxat. In quibus oībus, tantū est eruditionis, tātum difficultatis, vt existimē ipsi ap̄s, alio spiritu opus fore, si cogant hīce de rebus, cum hoc nouo Theologoꝝ genere, conserere manus. Paulus fidē præstare potuit, at cum, ait fides est substantia rerū sperandarum, argumentū non apparentiū, parū magistraliter definiuit. Idem vt charitatē optime præstitit, ita parum dialectice vel diuidit, vel finit, in priore ad Corinthios epistola, capite decimo tertio. Ac pie q̄dem illi consecrabāt synaxim, & tamē rogati de termino a quo, & termino ad quē, de transubstātiatione, de modo quo corpus idē sit in diuersis locis, de differentia, qua corpus Christi est in cœlo, qua fuit in cruce, qua in sacramēto synaxeos, quo puncto fiat trāsubstantiatio, cū oratio per quā ea fit, vt quātitas discreta, sit in fluxu, non pari, sicut opinor, respondissent acumine, quo Scotidæ differūt hæc, ac definiūt. No uerant illi Iesu matrē, sed quis eorū, tam philosophice demonstrauit, quo modo fuerit ab Adæ macula, præseruata, q̄ nostri theologi: Petrus accepit clauē, & accepit ab eo, qui non cōmittat indigno, & tamē, an intellexerit, nescio, certe nusq̄ attigit subtilitatē, quomodo scientiæ clauē habeat is quoq̄, qui scientiam nō habeat. Baptizabant illi passim, & tamen nusq̄ docuerunt, quæ sit causa formalis, materialis, efficiens, & finalis baptismi, nec characteris delebilis, & indelebilis, apud hos vlla mentio. Adorabant quidem illi, sed in spiritu, nihil aliud sequentes, q̄ illud euangelicū, spiritus est deus, & eos qui adorāt eum in spiritu & veritate, oportet adorare. Verum haud apparet eis tum reuelatū fuisse, vna eadēq̄ ad

oratione, adorandā imagunculā carbone delineatā
 in pariete, vt Christum ip̄m, si modo duobus sit por
 rectis digitis, in tonsa coma, & in vmbone qui adhæ
 ret occipitio, treis habeat notas. Quis em̄ hæc perci
 piat, nisi trigintafex annos totos, in physicis, et vltra
 mūdanis Aristotelis, cōtriuertit. Identidē inculcant
 gratiā, at iidem nusq̄ distinguūt, quid intersit inter
 gratiā gratis datam, gratiā gratificantē. Passim in
 culcant charitatē, nec secernūt infusam, ab acquisi
 ta, nec explicant, accidens ne sit, an substātia, crea
 res an increata. Detestant̄ peccatū, at emoriar, si po
 tuerūt scientificè definire, quid sit illud. quod pecca
 tum vocamus, nisi forte Scotistæ spiritu fuerūt edo
 cti. Nec em̄ adduci possum, vt credā Paulum, e cuius
 vnus eruditioe, licet oēis æstimare, toties dānaturū
 fuisse, quæstiōes, disceptatiōes, genealogias, & vt ip̄e
 vocat, *λογομαχίας*, Si eas pcalluisset argutias, p̄sertim
 cum oīes illius tēporis contētiōes, pugnaq̄, rusti
 cane fuerint & crassæ, si cum magistrorū nostrorum
 plusq̄ Chrysippeis subtilitatibus, cōferant. Quanq̄
 hoies modestissimi, si quid forte scriptū sit ab apo
 stolis, indolatus, parūq̄ magistraliter, non dānant
 quidē, sed cōmodè interpretant̄. Hoc videlicet hono
 ris, partim antiquitati, partim apostolico nomini, de
 ferentes. Et hercle parū æquū erat, res tantas ab illis
 requirere, de q̄bus ex p̄ceptore suo, ne verbū quidē
 vnq̄ audissent. Idē si eueniat ī Chrysostomo, Basilio
 Hieronymo, tum sat habent ascribere, non teneat̄. Et
 illi q̄dem confutarūt ethnicos, philosophos, ac Iude
 os, suaptæ natura pertinacissimos, sed vita magis ac
 miraculis q̄ Syllogismis, tū eos, quorū nemo fuerit

Id est pugnas
 uerborum.

Interpretatio
 theologorū.

MORIA

idoneus, vel vnicū Scoti Quodlibetū, ingenio con-
 sequi. Nunc quis ethnicus non cōtinuo cedat, tot
 tenuissimis subtilitatibus, nisi tā crassus, vt non asse-
 quatur, aut tam impudēs, vt exsibilet, aut iisdem in-
 structus laqueis, vt iam par sit pugna, p̄inde, quasi
 magum cū mago cōmittas, aut si gladio fortunato,
 pugnet aliquis cū eo, cui gladius sit fortunat⁹. Tum
 em̄ nihil aliud, q̄ tela Penelopes retexeret. Ac meo
 quidā iudicio saperent Christiani, si pro pinguibus
 istis militum cohortibus, per quas iam olim ancipiti
 Marte belligerant, clamosissimos Scotistas, & perti-
 nacissimos Occanistas, & inuictos Albertistas, vna
 cum tota Sophistarū manu, mitterent in Turcas &
 Saracenos, spectaret opinor, & conflictū omnium lepi-
 dissimū, & victoriā non ante visam. Quis enim vsq;
 adeo frigidus, quē istorum non inflāment acumina,
 quis tam stupidus, vt tales non excitēt aculei? Quis
 tam oculatus, vt hæc illi nō maximas offundāt tene-
 bras? Verū hæc oīa videor vobis propemodū ioco
 dicere. Nec mirū sane, cū sint & inter ipsos Theolo-
 gos, melioribus instituti literis, qui ad has friuolas,
 vt putant, Theologorū argutias, nauseant. Sunt qui
 velut sacrilegij genus execrent, summāq; ducant im-
 pietatē, de rebus tam arcanis, & adorādīs magis, q̄
 explicādīs, tam illoto ore loqui, tam p̄phanis ethnī-
 corū argutiis disputare, tam arroganter, definire, ac
 diuinæ Theologiæ maiestatē, tam frigidis, imo sor-
 didis verbis, simul & sentētiis, cōspurcare. At inte-
 rim ipi scelicissime sibi placent, imo plaudunt, adeo
 vt his suauissimis nœniis, nocte dieq; occupatis, ne
 tantulū quidē ocij superfit, vt euangeliū, aut Pauli

nas ep̄as, vel semel liceat euoluere. Atq; interim dū
 hæc nugant̄ in scholis, existimāt sese vniuersam ec-
 clesiā, alioqui ruiturā, non aliter syllogismorū fulcis-
 re tibicinibus, q̄ Atlas cœlū humeris sustinet apud
 Poetas. Iam illud quātē foelicitatis esse putatis, dum
 arcanas literas, p̄inde quasi cereæ sint, pro libidine
 formāt ac reformāt, dum cōclusiōes suas, q̄bus iam
 aliquot scholastici subscripserūt, plusq; Solonis le-
 ges, videri postulāt, & vel pontificiis decretis, ante-
 ponēdas, dumq; veluti censores orbis ad palinodiā
 trahūt, si quid vsq; cum explicitis et implicitis illorū
 cōclusionibus, non ad amussim quadrarit, ac non se-
 cus, atq; ex oraculo pronūtiānt, hæc propositio scan-
 dalosa est, hæc parū reuerentialis, hæc heresim olet,
 hæc male tinnit, vt iam baptismus, nec euangelisū,
 nec Paulus aut Petrus, Nec sanctus Hieronymus,
 aut Augustinus, imo nec ipse Thomas *Ἀριστοτελικώ-
 τας*, Christianos efficiat, nisi bacculauriorū calcu-
 lus accesserit, Tanta est in iudicādo subtilitas. Quis
 em̄ senseris erat eū Christianū non esse, qui diceret,
 has duas oñones, Matula putes & Matula putet, Itē
 ollæ feruere, & ollā feruere, pariter esse cōgruas, nisi
 sapiētes illi docuissent. Quis tantis errorū tenebris
 liberasset ecclesiā, quos ne lecturus quidā vnq; quis
 q̄ fuerat, nisi magnis sigillis isti prodidissent. Verū
 an non foelicitissimi, dū hæc agunt. Præterea dū infe-
 rorū res omneis, sic examussim depingūt, tanq̄ in ea
 repu. cōplures annos sint versati. Præterea dum pro
 arbitrio novos orbis fabricantur, addito deniq; la-
 tissimo illo, pulcherrimoq; ne scilicet, deesset vbi fœ-
 lices anīæ, cōmode vel spaciari, vel cōuiuīū agitare,

i. Aristotelis
 cillimus.

MORIA

Solēnis cultus theologorum.

Barbaries theologorū.

Magistri nostri.

.i. quattuor literarum,

Monachi.

vel etiam pila ludere possent. His atq; id genus bis mille nugis, horū capita, adeo distēta differtaq; sunt vt arbitrer nec Iouis cerebrum, æque grauidū fuisse, cū ille Palladem parturiēs, Vulcani securim implozaret. Quare nolite mirari, si videtis caput illorū, tot fasciis, tam diligēter obuinctū in publicis disputati onib⁹. Alioquin em̄ plane dissiliret. Illud ipsa quoq; nōnunq; ridere soleo, cum ita demū maxime sibi videntur Theologi, si q̄ maxime barbare spurceq; lozquant, cunq; adeo balbutiūt, vt a nemine, nisi balbo possint intelligi, acumen appellāt, quod vulgus non assequat. Negant em̄ e dignitate sacrarū literarū esse si grāmaticoz legibus parere cogant. Mira vero maiestas Theologorū, si solis illis fas est, mēdose loqui, quanq; hoc ipm̄ habent, cū multis cerdonibus commune. Postremo iam diis pximos sese ducūt, quoties quasi religiose, magistri nostri salutant, in quod quidē nomine tale quiddā subesse putant, quale est apud Iudæos, *πρωτομαθηματων*. Itaq; nefas aiunt esse, Magister noster, secus q̄ maiusculis scribere literis. Quod si quis, prepostere, Noster magister dixerit, is semel oēm Theologicis noīs peruerterit maiestātē. Ad horū fœlicitatē proxime accedūt ij, qui se vulgo religiosos ac monachos appellant, vtroq; falsissimo cognomine, cū bona pars istorū longissime absit a religione, & nulli magis oībus locis sint obuī, iis non video quid possit esse miserius, nisi ego multis modis succurrerē. Etenim cū hoc hoīm genus, omēs sic execrent, vt fortuitū etiam occursum, ominosum esse persuasum sit, tamē ipsi sibi magnifice blādiuntur, Primū summā existimant pietatem, si vsq; adeo

ERASMI.

nihil attigerint literarū, vt ne legere quidē possint. Deinde cū psalmos suos, numeratos quidē illos, at non intellectos, asininis vocibus in tēplis derudūt, tum vero se putāt diuorū aures multa voluptate de mulcere. Et sunt ex iis nōnulli, qui sordes ac mēdicī Mendicātes. tatē, magno vendunt, proq; foribus magno mugitu panē efflagitant, imo in nullis diuersoriis, vehiculis nauibus, non obturbāt, non mediocri profecto reliq; quorū mendicorū iactura. Atq; ad eum modū hoies suauissimi, sordibus, inscitia, rusticitate, impudētia, apostolos (vt aiunt) nobis referūt. Quid aut iucun Descriptio monachorū. dius, q̄ quod omnia faciunt ex p̄scripto, quasi, mathematicis vtētes ratiōibus, quas praterire, piaculū sit. Quot nodos, habeat calceus, quo colore singula vestis, quot discriminibus varieganda, qua materia, quotq; culmis latū cingulū, qua specie, & quot modiorū capax cucullus, quot digitis latum capillitiū, quot dormiendū horas. Atq; hæc quidē æqualitas, in tanta corporū, & ingeniorū varietate, q̄ sit inæqualis quis non perspiciat? Et tamē his nugis, non dissentio monachorum. alios modo præ se nauci faciūt, verū inuicē aliū alios contēnunt, atq; hoies apostolicā charitatē professi, ob aliter cinctā vestem, ob colorē paulo fusciore, oīa miris Tragœdiis miscēt. Ex his videas quosdā adeo rigide religiosos, vt summa veste, non nisi Cilicina vtant, intima Milesia, alios contra, qui superne linei sint, intime lanei, Rursus alios qui pecuniæ contemptum, ceu aconitū horreant, nec a vino interim, nec a mulierū contactu, tēperantes. Deniq; mirū oībus studiū, ne quid ratione vitæ cōueniat. Nec illud studio est, vt Christo similes sint, sed vt inter se dissimilis

MORIA

Cognomina les. Porro magna felicitàtis pars est in cognomētis,
 monachorū. dum hi funigeros appellari se gaudent, & inter hos
 alij coletas, alij minores, alij minimos, alij bullistas,
 Rursum hi benedictinos, illi Bernardinos, hi Brigis
 denses, illi Augustinēses, hi Guilhelmitas, illi Iaco
 bitas, quasi vero parū sit dici Christianos. Horū ma
 gna pars in tantū suis nitit̄ cerimoniis, et hoīm tradi
 tiūculis, vt putet vnū cœlum, parū dignum esse tan
 tis meritis, premiū. Haud cogitantes futurū, vt Chri
 stus contēptis his oībus, suū illud sit exacturus pre
 ceptū, nempe charitatis. Alius ostentabit aqualicu
 lum, oīni pisciū genere distentū. Alius psalmorū cen
 tum effundet modios. Alius ieiuniorū myriadas an
 numerabit, & toties vnico prandio pene disruptam
 imputabit aluū. Alius tantū cerimoniarū acruum
 proferet, quantū vix septem onerariis nauibus vehi
 possit. Alius gloriabit̄ sexaginta annos nunq̄ attas
 ctam pecuniā, nisi digitis duplici chirotheca munis
 tis. Alius cucullā ingeret, adeo sordidā et crassā, vt
 nullus nauta suo digneē corpore. Cōmemorabit ali
 us, se plusq̄ vndecim lustris spōgiæ vitā egisse, semp
 eidem affixū loco. Alius raucam assiduo cantu vocē
 adducet, Alius lethargū solitudine contractū, alius
 linguā iugi silentio torpentē. At Christus interpel
 latis nunq̄ alioqui finiendis gloriis, vnde nam hoc
 inquiet nouū Iudæorū genus? Vnicā ego legem ve
 re meā agnosco, de qua sola nihil audio. Et olīm pa
 lā, nulloq̄ parabolarū vtens iuolucro, paternā hare
 ditatē pollicitus sum, nō cucullis, preculis, aut inedi
 is, sed charitatis officiis. Nec eos agnosco, qui sua fa
 cta nimis agnoscut, isti qui me quoq̄ sanctiores vi

Ceteri volūt, A braxasiorū cœlos, si libet occupent, aut
 ab his sibi nouū extrui cœlū iubeant, quorū traditiū
 culas, meis p̄ceptis anteposuerūt, Cū hæc audiēt, &
 videbūt nautas & aurigas sibi præferri, quibus vultu
 bus sese mutuo contuebūtur? Sed interim spe sua fœ
 lices sunt, non absq; meo beneficio. Atq; hos quidē,
 quanq; a repub. semotos, nemo tamē audet contēne
 re, præcipue mēdicantes, p̄pterea quod oīa omnīū
 arcana teneant, ex cōfessionibus quas vocant. Quæ
 tamē prodere nefas habent, nisi si quādo potī, fabu
 lis amœnioribus delectare se volūt, sed coniecturis
 rem indicāt, tacitis iterim nominibus. Quod si quis
 hos crabrones irritarīt, tum in popularibus concio
 nibus, probe vlciscuntur sese, & obliquis dictis hos
 stem notant, adeo tecte, vt nemo non intelligat, nisi
 qui nihil intelligit. Nec prius oblatrandi finem fa
 ciunt, q̄ in os offam obieceris. Age vero quem tu
 mihi Comœdum, quē circulatorum spectare malis,
 q̄ istos in cōcionibus suis rhetoricantes, omīno ridi
 cule, sed tamē suauissime imitantes ea, quæ rhetores
 de dicendi ratiōe tradididerunt? Deum imortalem
 vt gesticulant, vt apte cōmutant vocē, vt cantillant,
 vt iactant sese, vt subinde alios, atq; alios vultus in
 duunt, vt oīa clamoribus miscent. Atq; hanc orandi
 artē, ceu rem arcanā, fraterculus fraterculo, per ma
 nus tradit. Eam tamen mihi nō est fas scire, tamen
 vtcunq; coniecturis sequar. Primo loco inuocant, id
 quod a poetis mutuo sumpserūt, Deinde dicturi de
 charitate, a Nilo Aegypti fluuio, sumūt exordium,
 aut crucis mysteriū enarraturi, a Babylonio dracone
 Bel, sceliciter auspicant, aut de ieiunio disputaturi,

Proœmium

MORIA

a duodecim zodiaci signis, principium faciunt. Aut de
 fide verba facturi, diu de quadratura circuli prae-
 quuntur. Audiui ipsa quenda, eximie stultum, erravi,
 doctum volebam dicere, qui in concione celeberrima,
 diuinae triadis mysterium explicaturus, quo & doctri-
 nam suam non vulgare, ostentaret, & theologicis satis
 faceret auribus, noua prorsus ingressus est via, nimirum
 a literis, syllabis, & oratione tum a concordia nominis &
 verbi, adiectiuui nominis & substantiuui, mirantibus iam
 plerisque ac nonnullis Horatianum illud apud se missis
 tantibus. Quorsum haec tam putida tendunt, Tandem
 huc rem deduxit, ut in grammaticorum rudimentis, sic
 expressum ostenderet totius triadis simulacrum, ut ne-
 mo mathematicorum, in puluere posset euidentius des-
 pingere. Atque in hac oratione *διολογώτατ* & ille, totos
 octo menses, ita desudarat, ut hodie quoque magis cae-
 cutiat quam talpae, nimirum tota luminum acie, ad ingenij
 cuspidem auocata. Verum haud poenitet hominem caecitas
 tis, ac paruo quoque putat emptam, eam gloriam. Audis-
 tus est a nobis alius quidam octogenarius, a deo theo-
 logus, ut in hoc Scotum ipsum renatum putes, Is expli-
 caturus mysterium nominis Iesu, mira subtilitate des-
 monstrauit, in ipsis literis latere, quicquid de illo dici
 possit. Etenim, quod tribus duntaxat inflectis casibus,
 id manifestum esse simulacrum diuini ternionis. Deinde
 quod prima vox Iesus, desinat in s, secunda Iesum in
 m, tertia Iesu in u, in hoc *ἑρσητορ* subesse mysterium.
 Nempe tribus literulis indicantibus, eum esse summum,
 medium, et vltimum. Restabat mysterium his quoque retru-
 sius, mathematica ratione, Iesus sic in duas aequales
 diffidit portiones, ut scilicet penthemimeres in me-

Id est Theolo-
 gissimus.

.i. arcanum, &
 ineffabile,

ERA
 Deinde docu
 qualli Synop
 peccati tem
 esse qui peccata
 sic in hanc
 ut parum
 Niobe, cum
 Priapo, mag
 sacra sp
 simile
 Grae, aut
 quod
 modum
 Acti
 ita demum
 habeat, cu
 admira
 Ter
 ex euangeli
 cum ta solu
 sumpta glori
 quales
 ad arbit
 atollunt
 doctores
 noua
 mino
 frigidit
 impentiu
 in quo
 multi stula

dio resideret. Deinde docuit eam literā apud Hebre-
 os esse, ¶ quā illi Syn appellant, porro syn Scotoꝝ
 opinor lingua, peccatū sonat, Atq; hinc palā decla-
 rari, Iesum esse, qui peccata tolleret mūdi. Hoc tā no-
 uum exordiū sic inhiantes admirati sunt oēs præci-
 pue Theologi, vt parū abfuerit, quin illis acciderit,
 quod olim Niobe, cū mihi propemodū euenerit, qđ
 ficulno illi Priapo, qđ magno suo malo, Canidiæ Sa-
 ganecq; nocturna sacra spectauit. Nec iniuria profes-
 cto. Nam quādo similit̃ ἐφοδ'ο,μ cōmentus est Demos-
 sthenes ille Grai⁹, aut Cicero latinus? Illis vitiosum
 habebat proœmiū, quod a re foret alienius. Quasi
 vero non ad istū modū exordiant̃ & subulci, natura
 videlicet magistra. At hi docti, preambulū suum, sic
 em̃ vocant, ita demū eximie rhetoricū fore ducūt, si
 nusq; quicq; habeat, cū reliquo argumēto confine,
 vt auditor iterim admirās illud secū murmuret, quo
 nūc se proripit ille. Tercio loco ceu narrationis vi-
 ce, nōnihil ex euāgelio, sed cursim ac velut obiter, in-
 terpretant̃, cum id solū fuerit agēdum. Quarto loco
 iam noua sumpta p̃sona, quēstionē mouent Theolo-
 galem, aliquoties οὐ τε γης οὐ τε οὐραοῦ ἀπομύλω,
 atq; id quoq; ad artē arbitrant̃ pertinere. Hic demū
 theologicū attollunt superciliū, doctores solēnes, do-
 ctiores subtiles, doctores subtilissimos, doctores sera-
 phicos, magnifica noīa, auribus inculcantes, Tum
 syllogismos, maiores, minores, conclusiones, corollā-
 rias, suppositiones frigidissimas, ac plusq; scolasticas
 nugas, apđ imperitū vulgus, iactitant. Superest
 iam quintus actus, in quo summū artificē præstare
 cōuenit. Hic mihi stultā aliquam, & indoctā fabu-
 g iij

.i. insinuationem.

Narratio.

Argumentatio.

.i. necq; terrā,
necq; cœlum
attingentem.

Conclusio.

MORIA

Pronūtiatio.

Festiuitas.

.i. o amica

Venus.

.i. a finū adhi-
bitum lyræ.

.i. libere loq.

Mulieres &
mercatores.

Iam, ex speculo opinor historiali, in mediū adferunt
& eandē interpretant. Atq; ad hunc quidē modum
Chimærā suam absoluūt, qualem nec Horatius vn-
quam assequi potuit cum scriberet. Humano capiti
&c. Sed audierūt, a nescio quibus, ingressum ora-
tionis sedatum, minimeq; clamorū esse oportere.
Itaq; principio sic exordiunt, vt nec ipsi vocem pro-
priam exaudiant, quasi referat dici, quod nullus in-
telligat. Audierunt nōnunq; ad concitādos affectus,
exclamatōibus vtendū esse. Proinde presse alioqui
loquētes, subinde repente vocem tollūt, furioso plas-
ne clamore, etiā cum nihil opus. Iures elleboro hos
mini opus esse, perinde quasi nihil referat, vbi clas-
mes. Præterea quoniā audierunt oportere sermōem
in progressu feruescere, in singulis partibus, princi-
piis vtcunq; sane recitatis, mox mira vocis contens-
tione vtitur, etiā si res sit frigidissima, atq; ita deniq;
desinunt, vt spiritu defectos credas. Postremo dis-
dicerunt apud Rhetores, de risu fieri mentionē, eoq;
studēt et ipi iocos quosdā aspergere *ὡς ὅτι λη ἀφροδίτη,*
q; plenos gratiarum, q; q; in loco, vt plane *ὄνομα ἡσθε*
πὼ λύρα esse dicas, Mordent quoq; nonnunq;, sed
ita, vt titillent magis, q; vulnerent. Nec vnq; verius
adulātur, q; cum maxie *παρρησιάζεσθαι*, videri student.
Deniq; tota actio est eiusmodi, vt iures eos a fori cir-
culatoribus didicisse, a qbus longe vincunt. Quanq;
vtriq; alteris vsq; deo sunt similes, vt nemo dubitet,
quin aut hi ab illis, aut illi ab his, rhetoricen suā dis-
dicerint. Et tñ inueniūt hi quoq;, mea nimirū opera,
qui cū hos audiūt, Demosthenes meros, ac Cicerōes
audire se putant. Quod genus sunt p̄cipue mercatores

ERAS

ambrosia, quoniam
quod illi nonnulli
p̄cipue, sicut impem
quod illi multis de
p̄cipue, quod in hor
in marcos tomacha
mibi debeat hoc h
magis deridiculis,
sicut inter mortales, e
sicut creat. Verū e
medicorum meoū di
iures pietatis, liber
tate de Regibus ac
illissime color, & t
sicut attingere. C
medis haberet, qui
ingredium? Neq;
sicut p̄parandū im
agens onus sustine
ere velit. Eum q;
sicut, non priuatiū ne
publicis oportere
sicut, ex actor et
sicut oim et magis
sicut. Sese esse vnū, o
sicut salutare, mort
sicut saluē possit adf
sicut p̄cipue inue
sicut p̄cipue tā late mu
sicut vel leuiter ab h
sicut p̄cipue inue

ERASMI,

res, ac mulierculæ, quorū auribus, vnice placere studeant, quod illi nōnullā prædæ portiunculā, de rebus male partis, soleant impertiri, si cōmode fuerint palpati. Ille cū aliis multis de causis huic ordini fauent, tum p̄cipue, quod in horū sinus soleant effundere, si quid in maritos stomachant. Videtis opinor, quanto opere mihi debeat hoc hoīm genus, cū cerimoniosis, & nugis deridiculis, clamoribusq; tyrannidem quandā inter mortales, exerceāt, & Paulos atq; Antonios sese credāt. Verū ego istos histriones tā ingratos beneficiorū meorū dissimulatores, q̄ improbos simulatores pietatis, libenter relinquo. Iamdudum em̄ iuuat de Regibus ac principibus aulicis, a quibus simplicissime color, & (vt dignū est) ingenuis, ingenue, nō nihil attingere. Qui quidē si vel semiunciam sancti cordis haberēt, quid esset horū vita tristius, aut æque fugiēdum? Neq; em̄ existimabit, vel periurio parricidioq; parandū imperiū, quisq; secū perpēderit, q̄ ingens onus sustineat humeris, qui vere principem agere velit. Eum qui rerū gubernac̄a suscepit, publicū, non priuatū negotiū gerere, nihil nisi de cōmodis publicis oportere cogitare. A legibus, quarū ip̄e et auctor, et exactor est, nec latū digitū discedere, Officialiū oīm et magistratuū, integritatē sibi p̄stantam esse. Sese esse vnū, oīm oculis expositū, qui vel ceu sydus salutare, morū innocentia, maximā rebus humanis salutē possit adferre, vel veluti cometa lætalis, summā perniciē inuehere. Aliorū vitia neq; perinde s̄tiri, neq; tā late manare. Principē eo loco esse, vt si quid vel leuiter ab honesto deflexerit grauis p̄tinus ad q̄ plurimos hoīes vitæ pestis, serpat. Tum

De principū
stultitia.

Forma boni
principis.

MORIA

quod multa secum adferat principū fortuna, quæ fo-
 leant a recto, deducere, quod genus delitiæ, libertas
 adulatio, luxus, hoc acrius enitendū, ac sollicitius
 aduigilandū, necubi vel deceptus cesset in officio.
 Postremo vt insidias, odia, cæteraq; vel pericula vel
 metus omittam, capiti imminere verū illum regem,
 qui paulo post ab eo sit, etiā de minimo quoq; com-
 misso, rationē exacturus, idq; tanto seuerius, quanto
 præstantius gessit imperiū. Hæc inquā, atq; huius
 modi plurima, si princeps secū perpenderet, perpen-
 deret autē si saperet, is nec somnū, nec cibum opinor
 iucunde capere possēt. At nunc meo munere, has om-
 nneis curas, diis permittūt, ipsi sese molliter curant,
 neq; quenq; ad aurem admittūt, nisi qui iucunda loq;
 qui norit, ne quid animo sollicitudinis oboriatur. Se
 probe principis partes omēis implese credunt, si ve-
 nentur assidue, si bellos alant Caballos, si suo com-
 modo vendiderint magistratus ac pfecturas, si quo-
 tidie nouæ rationes excogitētur, quibus ciuiū opes
 attenuent, & in suū conuertant fiscum, verū id ap-
 posite repertis titulis, vt etiam si sit iniquissimū, ali-
 quā tamen æquitatis speciem præ se ferat. Addunt
 data opera nō nihil adulationis, quo populares ani-
 mos, vtcunq; sibi deuinciāt. Fingite mihi nunc (quas
 les sunt nonnunq;) hominē legum ignarū, publico-
 rum cōmodorū pene hostem, priuatis intentū com-
 moditatibus, addictū voluptatibus, osorem eruditi-
 onis, osorem libertatis ac veri, nihil minus q̄ de reip.
 salute, cogitantē, sed oīa sua libidine suisq; vtilitati-
 bus, metientē. Deinde addite huic torquē auream,
 oīm virtutū cohærentiū consensum indicantē, tum

Studia malo
 rū principū.

Cultus prin-
 cipum.

ERA
 angēnis insigni
 amantibus viri
 Præterea sepu
 spectatoris symb
 uolū in temp, ch
 princeps cum lu
 abire, vt plane p
 que quis natus in
 in ritum, iocumq;
 uolū cōmemoren
 uolū, in solus, al
 nos sese videri volū
 ino, quod contenti
 vt virtutē ac sapien
 operum ipsaz stud
 uide faciles sibi vi
 reat, quod tribus y
 ite ciuiles titulos sui
 minationē, & magn
 reatū facit, quod t
 artes, que vere no
 mī vitz rationē o
 teros Phæacas in
 uū carmen agnos
 ego. Dormi
 uentarius ad lect
 uis adhuc iūte
 Quo vix peractio
 lae, laetū, fortes
 uentia. Inertim vn
 uolū hęc repotia,

ERASMI.

coronam gēmis insignitā, quæ quidē admonet eum heroicis omnibus virtutibus, oportere cæteris antecellere. Præterea sceptrū iustitiæ, & vndecunq; in corrupti pectoris symbolū. Postremo purpuram eximia cuiusdā in remp. charitatis indicium. Hæc gestamina, si princeps cum sua vita conferret, equidē futurū arbitror, vt plane pudeat ornatus sui, vereaturq; ne quis nasutus interpret, totū hunc tragicum cultū, in risum, iocumq; vertat. Iam quid de proceribus aulicis cōmemorem? quibus cū nihil sit addictius, seruilis, insulsius, abiectius, tamē omniū rerum primos, sese videri volūt. Hac vna in re tamē modestissimi, quod contenti, aurum, gēmas, purpurā, reliquaq; virtutū ac sapientiæ insignia corpore circumferre, rerum ipsarū studium omne concedūt aliis. Hoc abunde foelices sibi vidētur, quod regem herū vocare liceat, quod tribus v̄bis salutare didicerint, quod norint ciuiles titulos subinde inculcare. Serenitatē, dominationē, & magnificentiā. Quod egregie perfricuerint faciē, quod festiuiter adulētur. Nam hæ sunt artes, quæ vere nobilem & aulicū deceant. Cæterum si vitæ rationē omnē propius inspicias, nimis meros Phæacas inuenies, sponso Penelopes, reliquū carmen agnoscitis, quod Echo vobis melius referet q̄ ego. Dormiē in medios dies. Ibi sacrificulus mercenarius ad lectū paratus, qui propemodum cubatibus adhuc sacrum expedite pagat. Mox ad ientaculū, Quo vix peracto, iā interpellat prandium. Sub id alea, laterūculi, sortes, scurra, Moriones, scorta, lusus, inficitia. Interim vna aut altera merēda. Rursum cœna, post hæc repotia, nō vna per Iouē. Atq; ad hūc

Proceres
aulici.

MORIA

Id est ostens
tantes sese.

De episcopis

Cardinales.

.i. nō cæcam
speculationē.

modū, citra vllū vitæ tediū, elabunt horæ, dies, men-
fes, anni, secula. Ipsa nōnunq̄ saginatio ab eo, si quā
do viderim illos *μεγαλοφροντας*, dū inter Nymphas
vnaquæq; hoc sibi videt diis ppior, quo caudā lon-
giorē trahit, dum procerū, alius aliū cubito protrudit,
quo Ioui ppior esse videat, dum quisq; sibi hoc ma-
gis placet, quo grauiorē catherā collo baiulat, vtro-
bur etiā, non opes tantū ostentēt. Ac principū quidē
institutū, summi pontifices, cardinales, et Episcopi,
iam pridē gnauiter emulant, ac prope superāt. Porro
si quis perpēdat, qd̄ linea vestis admoneat, niueo cā-
dore insignis, nēpe vitā vndiquæq; inculpatā. Quid
sibi velit mitra bicornis, vtrūq; fastigium eodē cohi-
bente nodo, puta noui pariter ac veteris instrumēti,
absolutā scientiā. Quid manus chirothecis cōmuni-
tæ, purā & ab omni rerū humanarū contagio, immu-
nem sacramētorū administrationē. Quid pedū, nimi-
rum crediti gregis vigilatissimā curam? Quid plata-
cruce, videlicet oīm humanorū affectuum victoriā.
Hæc inq̄ atq; id genus multa, si quis perpēdat, nōne
tristē ac sollicitā vitā egerit? At nūc belle faciūt, cum
se se pascūt. Ceterū ouium curā aut ipsi Christo man-
dant, aut in fratres (quos vocant) ac vicarios reici-
unt. Neq; vel noīs sui recordantē, quid sonet episco-
pi vocabulū, Nempe laborē, curam, sollicitudinem.
Verū in irretiēdis pecuniis, plane episcopos agūt
ὄνδ' ἀλασκοσιῶν. Ad eundē modum cardinales si cogi-
tent sese in apostolorū locum successisse, eadē ab
ipsis requiri quæ illi præstiterūt. Deinde non domi-
nos esse, sed administratores spiritaliū dotiū, de qui-
bus oībus sint paulo post exactissime reddituri rati-

ER
... vel in ali
... cogitent, q
... summi & e
... puritate. Non
... Quibus exte
... etiā reuere
... camelu com
... me sese pand
... do centū, ex
... monentū, c
... principibus, et
... Christiano,
... pariter ap
... nec eū
... Aut certe v
... cuiusmo
... summi pontific
... vitā am
... curam, v
... vel le
... in terris affli
... em
... Quantū his ad
... sapientia. Sapi
... meminit C
... ditionis,
... rationes, tor
... multorum
... undina
... paucis
... vigilas, je

ERASMI.

òne. Immo, si vel in cultu paulisper philosophentur,
 atq; ita secū cogitent, quid sibi vult hic vestitus can-
 dor: Nōne summā & eximiā vitā inocētiam? Quid
 interior purpura? Nōne flagrantissimū in deū amo-
 rem? Quid rursus exterior, sinuosa capacitate diffu-
 ens, ac totā etiā reuerēdissimi cōplectens mulā, quan-
 tū vna, vel camelo contegēdo suffecerit, nōne chari-
 tatē latissime sese pandentē ad subueniēdum oībus,
 hoc est ad docendū, exhortandū, consolandū, incre-
 pandū, admonendū, cōponēda bella, resistendū im-
 probis principibus, et vel sanguinē libēter impēden-
 dum gregi Christiano, nedū opes, Quā quorsum
 oīno opes, pauperū apostolorū vicē gerētibus? Hæc
 si perpēderent, nec eū locum ambirēt, & libenter res-
 linquerēt. Aut certe vitā plane laboriosam, atq; solli-
 citā agerent, cuiusmodi veteres illi vixerūt apostoli.
 Iam summi pontifices, qui Christi vices gerūt, si co-
 nenē eiusdem vitā æmulari, nēpe paupertatē, labo-
 res, doctrinā, crucem, vitæ cōtemptū, si vel papæ, id
 est, patris nomē, vel sanctissimi cognomē cogitent,
 quid erit in terris afflictius? aut quis eū locum oībus
 emat facultatibus, emptū gladio, veneno, oīq; vi-
 tueatur? Quantū his abstulerit cōmoditatū, si semel
 inceserit sapiētia, Sapiētia dixi, imo vel mica falis
 illius, cuius meminī Christus, tantū opum, tm̄ ho-
 norū, tantum ditionis, tantū victoriarū, tot officia,
 tot dispensationes, tot vectigalia, tot indulgentias,
 tantū equorū, mulorum, satellitū, tantū voluptatū.
 Videtis quātas nundinas, quantā messem, quātum
 bonorū pelagus, paucis sim complexa. In quorū lo-
 cum inducet vigīlias, ieiunia, lachrymas, orationes,

Summi pon-
tifices.

Curia Ro-
mana.

Virtutes a-
postolicæ.

contiones, studia, suspiria, milleq; id genus miseros labores. Neq; vero negligendū, illud futurum, vt tot scriptores, tot copistæ, tot notarij, tot aduocati, tot p̄motores, tot secretarij, tot mulotribes, tot equisones, tot mēfarij, tot lenones, pene mollius quiddā ad dīderam, sed vereor ne durius sit auribus. In summa tanta hominū turba, quæ Romanā sedem, onerat, lapsa sum, honorat sentiebam, ad famē adigentur. Inhumanū quidem hoc, & abominandū facinus, at multo magis detestādum, ip̄os etiā summos ecclesiæ principes, ac vera mundi lumina, ad peram & baculum reuocari. At nunc fere, si quid laboris est, id Petro et Paulo relinquūt, quibus abunde satis est ocij. Porro si quid splendoris, aut voluptatis, id sibi sumunt. Atq; ita fit mea quidē opera, vt nullū pene hominū genus viuat mollius minusq; sollicitum, vt qui abunde Christo satisfactum existimāt, si mystico ac pene scenico ornatu, cerimoniis, beatitudinū, reuerētiarum, sanctitatum titulis. & benedictionibus, ac maledictionibus, episcopos agant, Priscum & obsoletum, nec horum omnino temporū, miracula ædere, docere populū, laboriosum, sacras interpretari literas, scholasticū, orare, ociosum, lachrymas fundere, miserū ac muliebre, egere, sordidū, vinci, turpe, parumq; dignum eo, qui vix reges etiā summos, ad pedū beatorū admittit oscula, deniq; mori inamabile, tolli in crucē infame. Restāt sola hæc arma, ac benedictiones dulces, quarū meminit Paulus, atq; harū quidē q̄ sint benigni, interdictiones, suspēiones, aggravationes, redaggravationes, anathematizationes, vltrices picturæ, ac fulmen illud terrificum, quo, so-

ERASMI.

lo nutu, mortaliū animas, vel vltra tartara mittunt. Quod ipsum tamen sanctissimi in Christo patres, & Christi vicarij, in nullos torquēt acrius, q̄ in eos qui instigāte diabolo, patrimonía Petri, minuere, atq; arrodere conātur. Cuius cū hęc vox sit in Euangelio, Reliquimus oīa, et secuti sumus te, tamē huius patrimonii appellant, agros, oppida, vectigalia, portitoria, ditiones. Pro quibus dū zelo Christi accensi, ferro igniq; dimicāt, non absq; plurimo Christiani sanguinis dispendio, tum demū ecclesiā Christi sponsam, sese credūt apostolice defendere, fortiter profligatis (vt vocāt) hostibus. Quasi vero vlli sint hostes ecclesiæ perniciosiores, q̄ impij pontifices, qui et silentio Christū sinunt abolescere, & quæstuariis legibus alligant, & coactis interpretationibus adulterāt, & pestilēte vita iugulant. Porro cum Christiana ecclesia, sanguine sit condita, sanguine cōfirmata, sanguine aucta, nūc perinde quasi Christus perierit, qui more suo tueat suos, ita ferro rem gerūt. Cūq; bellū res sit adeo immanis, vt feras non hoīes deceat, adeo insana, vt poetæ quoq; fingāt a furiis imitti, adeo pestilēs, vt vniuersam morū luem, simul inuehat, adeo iniusta, vt a pessimis latronibus optime soleat administrari, adeo impia, vt nihil cohareat cum Christo, tamē oibus omiſſis, hoc tantū agunt. Hic videas etiā decrepitos senes, iuuenilis animi robur prestare, nec offendi sumptibus, nec fatigari laboribus, nec detereri quicq; si leges, si religionē, si pacem, si res humanas om̄eis, sursum ac deorsum misceāt. Neq; desunt adulescentes eruditi, qui istā manifestariā insaniam, zelum, pietatē, fortitudinē appellēt, excogitata via,

qua fieri potest, vt q̄s lætate ferrū, stringat, adigatq̄
 in fratris sui viscera, manente nihilominus charitate
 illa summa, quā ex Christi præcepto, debet pximo
 Christianus. Equidē incerta sum, adhuc, vtrū his res
 bus exemplū dederint, an potius hinc sumpserint,
 episcopi quidam Germanorū, qui simplicius, etiam
 omisso cultu, omissis benedictionibus, aliisq̄ id ge-
 nus cerimoniais, plane satrapas agūt, adeo vt prope
 modū ignauū, parumq̄ decorū episcopo putent ali-
 bi, q̄ in acie, fortem animā deo reddere. Iam vero
 vulgus sacerdotū, nefas esse ducens, a præsulū suo-
 rum sanctimonia degenerare, euge q̄ militariter pro
 suis decimis, ensibus, iaculis, faxis, omniq̄ armorū
 vi belligerātur, q̄ hic oculati, si quid ex veterū literis
 possint elicere, quo plebeculā territent, & plusq̄ de-
 cimas deberi cōuincant. At interim nō venit in mē-
 tem, q̄ multa passim legant de officio, quod illi vis-
 cissim præstare populo debebāt. Nec saltē admonet
 eos vertex rarus, sacerdotē omnibus huius mūdi cus-
 piditatibus, liberū esse oportere, neq̄ quicq̄ nisi cœ-
 lestia meditari. Sed hoīes suauēs, se suo officio pro-
 be perfunctos aiūt, si preculas illas suas, vtcūq̄ per-
 murmurarint, quas me Hercule demiror, si quis des-
 us vel audiat, vel intelligat, cum ipsi nec audiāt, nec
 intelligant, tū cum eas ore perstrepūt. Verum hoc
 quidē sacerdotibus est cū prophanis cōmune, vt ad
 emolumēti messēm vigilent oēs, neq̄ quisq̄ ibi leges
 ignoret. Cæterū si quid sarcinæ, id prudēter in alie-
 nos humeros reiciunt, & aliis alij tanq̄ pilā per ma-
 nus tradūt. Siquidē laici quoq̄ principes, quemad-
 modū partes administrādi regni vicariis delegāt, &

Sacerdotes
 priuati.

Veram reli-
 gionis functi-
 onē, alij in ali-
 os reiciunt.

vicarius item vicario tradit, ita pietatis studiū, plebi
 modestiæ causa relinquūt. Plebs in eos reicit, quos
 ecclesiasticos vocāt, perinde quasi ip̄is cum ecclesia
 nihil oīno sit cōmercij, q̄si baptismi votis, nihil pror
 sus sit actū. Rursum sacerdotes, qui sese vocāt secula
 res, quasi mundo initiati, non Christo, in regulares
 onus hoc deuoluūt, regulares, in monachos, mona
 chi laxiores, in arctiores, oēs simul, in mendicantes.
 Mendicātes in Carthusienses, ap̄d quos solos, sepul
 ta latet pietas, & adeo latet, vt vix vnq̄ liceat cōspi
 cere. Itidē pontifices in messe pecuniaria, diligētissi
 mi, labores illos nimīū apostolicos, in episcopos rele
 gant, episcopi in pastores, pastores in vicarios, vica
 rij in fratres mēdicantes. Hi rursus in eos retrudūt,
 a quibus ouīū lana tondet. Verū non est huius in
 stituti, pontificū ac sacerdotū vitam excutere, ne cui
 videar Satyram texere, nō Encomiū recitare. Neue
 quis existimet bonos principes a me taxari, dū ma
 los laudo. Sed hæc ideo paucis attigi, quo palam fie
 ret, nullū esse mortalē, qui suauius viuere possit, nisi
 meis initiatus sit sacris, meq̄ propiciā habeat. Nam
 id quo pacto fieri queat, cū ipsa etiā Rhamnusia re
 rum humanarū fortunatrix, mecū adeo cōsentiat, vt
 sapientibus istis semp fuerit inimicissima. Contra
 stultis etiā dormientibus, om̄ia cōmoda adduxerit.
 Agnoscitis Timotheum illū, cui hinc etiā cognomē
 & prouerbiū ἡ εὐδοντὸ κέρτθαι αἰρεῖ. Rursum aliud
 γλαυκὲ ἰππᾶτ. Contra in sapiētes quadrāt illa, εἰς τετρα
 σθεννηδένπερ, & equū habet Seianū, & aurum Tolo
 fanum. Sed desino παραομιλάειν, ne videar Erasmi
 mei cōmentaria, suppilasse. Ergo vt ad rē Amat for

Stultis fortus
 na fauet.

.i. dormiētes
 rete capit.

.i. noctua uo
 lat.

.i. quarta lus
 na nati.

.i. puerbiari,
 siue prouer
 bjs uti.

MORIA

.i. om̄is iacta
siq̄ alea.

Ad oīa utilis
or stultitia.

Laus stultit̄
t̄ia ex auto-
ribus.

tuna parū cordatos. Amat audaciores, & q̄bus illud placet, *καὶ ἐρρῖφθω κίε*. At sapiētia timidulos redit. ideoq̄ vulgo videtis, sapiētibus istis cū paupertate, cum fame, cū fumo, rem esse, neglectos, inglorios, inuisos. Stultos affluere nūmis, admoueri Reip. gubernaculis, breuiter florere modis oībus. Eteñ si quis beatū existimet principibus placuisse viris, & inter meos illos, ac gēmeos deos versari, quid inuilius sapientia, immo quid apud hoc hoīm genus dānatius? Si diuitiā parandā sunt, quid tandē lucrifactorus est negociator, si sapientia secutus, periurto offendē, si in mendacio deprehēsus erubescet, si anxios illos de furtis, atq̄ vsuris sapientum scrupulos, vel tantuli faciet? Porro si quis honores, atq̄ opes ambiat ecclesiasticas, ad eas vel asinus, vel bubalus citius penetrabit, q̄ sapiēs. Si voluptate ducaris, puella, maxia huius fabulæ pars, stultis toto pectore sunt addictæ, sapientē haud secus, ac scorpīū horrēt fugiuntq̄. Deniq̄ quicūq̄ Paulo festiuus, ac lætius viuere parant, sapientē in primis excludūt, ac quod uis anial potius admittunt. Breuiter quoquo te veritas, apud pontifices, principes, iudices, magistratus amicos, hostes, maximos, minimos, oīa presentibus nūmis parant. Quos uti contēnit sapiens, ita illum sedulo fugere consueuerūt. Sed cum laudū mearum nullus sit modus, neq̄ finis, tamē oratio aliquando finē habeat necesse est. Itaq̄ desinā dicere, sed si prius ostendero paucis, non deesse magnos auctores, qui me literis suis pariter, ac factis illustrarint, ne cui forte stulte mihi solī videar placere, neue legulei calumnienē, me nihil allegare. Ad ipsoꝝ igitur exem

ERASMI.

plum allegabimus, hoc est, οὐδὲν κτὸς ἔω. Principio .i. nihil aduer-
 pio illud omnibus vel notissimo puerbio persuasum sum.
 est, ubi res abest, ibi simulatione esse optimam. Eoque
 recte statim tradit hic versus pueris. Stultitiam simu-
 lare loco sapientia summa est. Vos iam ipsi coniciite,
 quae ingens sit bonum Stultitia, cuius etiam fallax um-
 bra, & imitatio sola, tantum laudis meretur a doctis.
 Sed multo candidius pinguis ille, ac nitidus Epicuri
 de grege porcus, miscere stultitiam consiliis iubet, tam
 est breue non admodum scite addidit. Item alibi, Dul-
 ce est desipere in loco. Rursum alio in loco mauult,
 delirus, inersque videri, quae sapere, & ringi. Iam apud
 Homerum Telemachus quem modis omnibus laudat
 Poeta, subinde *ῥήτωρ* appellatur, atque eodem prae-
 mine tanquam foelicis ominis, libenter pueros, & adole-
 uel infans.
 scentes vocare solent poetae. Quid autem sacrum Iliadis
 carmen, nisi Stultorum regum, & populorum continet
 iras? Porro quae absoluta laus illa Ciceronis, Stultorum
 sunt plena omnia. Quis enim ignorat, vnum quodque bonum
 quo latius patet, hoc esse praestantius? Atqui fortassis
 apud Christianos, horum leuis est autoritas. Proinde
 sacrarum quoque literarum testimoniis (si videtur) laudes
 nostras fulciamus, siue (ut docti solent) fundemus.
 Principio veniam a Theologis praefatae, ut nobis fas
 esse velint. Deinde quoniam arduam rem aggredimur,
 & fortassis improbum fuerit denuo Musas ex Helico-
 ne, ad tantum itineris reuocare, praesertim cum res sit alie-
 nior, fortasse magis conueniet optare, ut interim dum
 Theologum ago, perque has spinas ingredior, Scoti anis-
 ma paulisper ex sua Sorbona, in meum pectus demis-
 gret, quouis histrice, atque Erinaceo spinosior, moxque

h

MORIA

.i. in coruOs,
hoc est, in ma
lam rem.

remigret quō lubebit vel *εἰς νόσον*. *Utinam* & vul
tum aliū liceat sumere, & ornatus adfit theologicus.
Verū illud interim vereor, ne quis me furti ream as
gat, quasi clanculum Magistrorum nostrorū scrinia
cōpilauerim, quæ tantū rei theologicæ teneam. Sed
non adeo mirū videri debet, si tam diutina (quæ mi
hi arctissima est) cū theologis consuetudine, nō nihil
arrīpui. Cum ficulnus etiā ille deus Priapus, nōnuls
las græcas voces, legente domino subnotarit tene
ritq̃. Et gallus lucianicus longo hominū conuictu
sermonem humanū expedite calluerit. Sed iam ad
rem bonis auib⁹. Scripsit Ecclesiastes capite primo,
Stultorū infinitus est numerus. Cum numeriū prædi
cat infinitū, nōne mortales vniuersos cōplecti vides
tur, p̃ter pauculos aliquot, quos haud scio, an cuiq̃
videre cōtigerit. Sed magis īgenue confiteor hoc Hie
remias, capite decimo. Stultus inquit, factus est oīs
homo a sapientia sua. Soli deo tribuit sapientiā, vni
uersis hoībus stultitiā relinquens. Ac rursus Paulo
superius, ne gloriatur homo in sapiētia sua. Cur non
vis hominē in sua sapientia gloriari optime Hieres
mia. Nimirū inquiet ob id, quia non habet sapien
tiam. Sed ad ecclesiasten redeo. Hūc cum exclamat
vanitas, vanitatū, & omnia vanitas, quid aliud sens
sisse creditis, nisi (quemadmodum diximus) vitam
humanā, nihil aliud q̃ stultitiæ ludicrū esse. Nimirū
Ciceronianę laudi albū addentē calculū, cuius opti
mo iure, celebraf illud. Stultorū plena sunt oīa. Rur
sum sapiēs ille ecclesiasticus, q̃ dixit stultus mutatur
vt Luna, sapiens permanet vt Sol, quid aliud innuit
nisi mortale genus omē stultū esse, soli deo sapientis

ERA

...potere. Signi
...Solem in lu
...quod ipse. Cir
...andū bonu
...quibus sapie
...sapientis, aut
...stultitia comple
...capite decimo
...videlicet manife
...sua esse. Eo
...sapientia, app
...indignatio. F
...consonate
...stultitia est. Si o
...habuit, sapient
...dicitur. E
...accipere ve
...cor meū, vt sci
...et stultitiā. Q
...ad stultitiā
...posuit loco. E
...ordinē Ecclesia
...locum obtineat
...angelici præcipi
...stultitia, & Ecclesia
...capite quarte
...non prius pro
...opone adu
...cum Socrate dit
...quæ rara
...Quintio

ERASMI.

nomē competere? Siquidē Luham, humanā naturā
 interpretant. Solem oīs luminis fontē, deum. Huic
 astipulatur quod ipse Christus in euangelio negat,
 quenq̄ appellandū bonum, nisi deū vnum. Porro si
 stultus est, quisquis sapiens non est, & quisquis bo-
 nus, idē sapiens, autoribus Stoicis, nimirū mortales
 oīeis, stultitia complectat, necessum est. Iterū Salo-
 mon, capite decimo quinto. Stultitia (inquit) gaudiū
 stulto, videlicet manifeste cōsitens, sine stultitia ni-
 hil in vita suaue esse. Eodem pertinet illud quoq̄.
 Qui apponit scientiā, apponit dolorem, & in multo
 sensu, multa indignatio. At non idem palā confitetur,
 egregius ille concionator, capite septimo: Cor sapi-
 entiū, vbi tristitia est, & cor stultorū, vbi letitia. Eoq̄
 non satis habuit, sapientiā perdiscere, nisi nostri quo-
 q̄ cognitionē addidisset. Quod si mihi parum habe-
 tur fidei, ip̄ius accipite verba, quæ scripsit capite pri-
 mo. Deditq̄ cor meū, vt scirem prudentiā, atq̄ doctri-
 nā, erroreſq̄ et stultitiā. Quo quidē loco illud animo
 aduertendū, ad stultitiā laudē pertinere, quod eam
 posteriore posuit loco. Ecclesiastes scripsit, & hunc
 scitis esse ordinē Ecclesiasticū, vt qui dignitate pri-
 mus sit, is locum obtineat extremū, vel hic certe me-
 mor Evangelici præcepti. Sed stultitiā præstantiorē
 esse sapientiā, & Ecclesiasticus ille, quisquis fuit, li-
 quido testat, capite quadragesimo quarto, cuius me-
 hercle verba, non prius proferam, q̄ εἰσαγωγὴν meā
 cōmoda responsione adiuueritis, vt faciūt apud Pla-
 tonē hi, qui cum Socrate disputant. Vtra magis con-
 uenit recondere, quæ rara sunt & præciosa, an quæ
 vulgaria viliq̄? Quid tacetis? Etiā si vos dissimule

.i. inductionē
 quæ genus ē
 argumentas
 tionis.

h ij

inquiunt, & ipsa dignam Mortia citationē longe di-
 uersa mens apostoli, q̄ tu somnias. Nec em̄ hoc agit
 his verbis, vt ceteris stultior haberetur, verū cum di-
 xisset ministri Christi sunt, & ego, seq̄ veluti iacta-
 bundus in hac quoq̄ parte æquasset ceteris, per cor-
 rectionē adiecit, plus ego. Sentiens se non modo pa-
 rem reliquis apostolis in euāgelij ministerio, verum
 etiā aliquanto superiorē, Idq̄ cum ita verum videri
 vellet ne tamē vt arrogātius dictū offenderet aures,
 pramuniit, stultitiæ p̄textu. Vt minus sapiens dico,
 propterea quod sciret esse stultorū priuilegiū, vt soli
 verū citra offensam proloquant̄. Verū quid Paulus
 senserit, cū hæc scriberet, ipsis disputandū relinquo.
 Ego magnos pingues, crassos, & vulgo p̄batissimos
 Theologos sequor. Cum quibus magna pars docto-
 rum errare, vñ τὸν δῖα malit, q̄ cum istis trilinguibus
 bene sentire. Neq̄ quisq̄ illorū, graculos illos pluris
 facit, q̄ graculos. Præsertim, cum quidam gloriosus
 Theologus, cuius ego nomē prudens supprimo, ne
 graculi nostri cōtinuo gracū in illum scōma iaciant
 οὐδ' ἄνεως, magistraliter & theologaliter hunc pas-
 sum enarrās, ab hoc loco, vt minus sapiēs dico, plus
 ego, nouū facit caput, & quod absq̄ summa dialecti-
 ca non poterat, nouā addit sectionē, ad hunc inter-
 pretans modū, adducam em̄ ipsius verba, nō solum
 in forma verū etiam in materia. Vt minus sapiēs di-
 co, id est, si videor vobis insipiens, me pseudaposto-
 lis adæquādo, adhuc videbor vobis minus sapiens
 me eis præferendo. Quanc̄ idem paulo post, velut
 oblitus sui, alio delabit. Sed cur anxie me, vnus ex
 emplo tueor. Cum hoc publicū ius sit theologorum

.i. per Iouem.

.i. asinus ad
lyram.

MORIA

.i. quinq; lin-
gui.

.i. Theologo-
rum filij.

.i. alijs in bel-
lo adesse.

coelum, hoc est, diuinā scripturam, ceu pellem exten-
dere. Cum apud diuū Paulum pugnent diuinā scri-
pturæ verba, quæ suo loco, non pugnāt, Si qua fides
illi πενταγλώσσῳ Hieronymo, cū Athenis forte cons-
pectū aræ titulū, torqueret in argumentū fidei Chri-
stianæ, Ac cæteris omiſſis, quæ causæ fuerant offe-
ctura, duo tantū extrema verba decerpserit, nempe
hæc, ignoto deo, atq; hæc quoq; nō nihil inmutata,
si quidē integer titulus sic habebat, Dijs Asiæ, Euro-
pæ, & Africa, dijs ignotis, & peregrinis, Ad huius
opinor exemplū passim iam, οἱ τῶν θεολόγων παίδες,
hinc atq; huic reuulsa, quattuor aut quinq; verbula,
& si quid opus est, etiā deprauata, ad suam accōmos-
dant vtilitatē, licet ea quæ p̄cedunt, & consequūtur,
aut nihil oīno faciant ad rem, aut reclamēt quoq;
Quod quidē faciunt tam foelici impudētia, vt sape
numero, theologis inuideāt iureconsulti. Quid em̄
illis iā non succedat, postea q̄ magnus ille (pene no-
men effutiuerā, sed rursus metuo græcū prouerbū)
ex Luca verbis, sententiā expresserit, tam consenta-
neam anō Christi, q̄ igni cum aqua cōuenit, Eten̄
cum imineret extremū periculum, quo tēpore solent
boni cliētes, maximē suis adesse patronis, & quāta
valent ope συμμαχεῖν, Christus hoc agens, vt omnē
huiusmodi p̄sidiorū fiduciam, eximeret ex animis
suorū, percontatus est eos, nūquid rei defuisset vsq;
cū illos emisisset adeo non instructos viatico, vt nec
calceis muniret, aduersus spinarū et saxorum iniuri-
am, nec perā adderet, aduersus famē. Vbi negassent,
defuisse quicq;, adiecit, Sed nunc, inquit, qui habet
sacculū, tollat, similiter & peram, & qui non habet,

ERASMI.

vendat tunicā suam, & emat gladiū. Cum tota Chri-
 sti doctrīna, nihil aliud inculcet, q̄ mansuetudinē,
 tolerantīā, vitæ contemptū, cui non perspicuum sit,
 quid hoc loco sentiat, Nempe vt magis etiā exarmet
 suos legatos, vt non tantū calceos negligant & perā,
 verum & tunicā insuper abiciant, nudiq; et prorsus
 expediti, munus euangelicū aggrediant, Nihil sibi
 parent, nisi gladiū, non istum quo grassant latrones
 & parricidæ, sed gladium spiritus, in intimos quoq;
 pectoris sinus penetrantē, qui semel affectus om̄is
 sic amputat, vt nihil iam illis cordi sit, præter pieta-
 rē. At videte quæso, quorsum hæc torqueat, celebris
 ille Theologus. Gladiū interpretatur defensionē ad
 versus persecutionē, Sacculū sufficientem cōmeatus
 prouisionē, Perinde quasi Christus cōmutata in di-
 uersum sentētia, quod oratores suos parū βασιλικῶς
 instructos emisisse videret, superioris institutionis
 Palinodiā canat, Aut velut oblitus, q̄d dixerat, bea-
 tos fore, cum probris, cōtumeliis, & suppliciis affli-
 gerent, prohibens ne quādo resisterent malo, mites
 enim beatos esse, non feroces, oblitus, quod illos ad
 passerū, & liliorum exemplū vocarit, nunc adeo nos
 luerit eos absq; gladio proficisci, vt vel tunica diuen-
 dita iubeat emi, malitq; nudos ire, q̄ non accinctos
 ferro. Ad hæc quæadmodū gladij noīe contineri pu-
 tat, quicquid ad depellendā vim pertinet, ita marsu
 p̄j titulo complectit, quicquid ad vitæ pertinet ne-
 cessitatē. Atq; ita diuinæ mētis interpret, apostolos
 lanceis, balistis, fundis, & bombardis instructos edu-
 cit ad prædicationē crucifixi, Loculis item, vidulis,
 & sarcinis onerat, ne forte non liceat illis e diuerso

.i. regaliter &
 magnifice.

rio discedere, nisi impransis. Nec vel illud cōmouit
 hoïem, quod ensem, quē tantopere iusserat emi, mox
 idem obiurgās iubeat recondi, quodq; nunq; fando
 sit auditū, apostolos ensibus aut clypeis vsos aduersus
 vim ethnicorū, vtiq; vsuros, si Christus hoc sensisset,
 quod hic interpretat. Est alius, quem honoris causa non nomino,
 haud quaq; postremi nominis, qui e tentoriis, quorū meminit
 Habacuck, turbabūtur pelles terre Madian, pellem fecerit
 Bartholomei excoriati. Ipsa nuper inter fui dissertationi theologi-
 cæ, nam id facio frequēter, Ibi cum quispiā exigeret quæ
 tandē esset diuinarū literarū autoritas, quæ iuberet
 hæreticos incendio vinci, magis q̄ disputatione reuinci,
 Senex quidā seuerus, & vel supercilio teste theologus,
 magno stomacho respondit, hanc legem tulisse Paulum
 apostolū, qui dixerit, hæreticū hoïem post vnam &
 alterā correptionē deuita, Cūq; ea verba identidē
 intonaret, & plaricq; demiraretur quid accidisset
 homini, tandem explanauit, de vita tollendū hæreticum.
 Risere quidā, nec deerant tam quibus hoc cōmentum
 plane theologicū videretur, cæterum reclamātibus
 etiānum nōnullis, successit, quod aiunt, $\sigma\omega\kappa\rho\delta\varsigma$, &
 Autor irrefragabilis. Accipite rem, inquit, scriptum est
 maleficū ne patiaris viuere. Omnis hæreticus maleficus,
 ergo &c. Mirari quotquot aderant, hoīs ingenium,
 & in eam sententiā itum est pedibus, et quidē peronatis.
 Neq; cuiq; venit in mentem, legem eam, ad sortilegos &
 incātores, ac magos attinere, quos Hebræi sua lingua
 vocant אֱלֵּי־חַוִּי Alioqui fornicationē & ebrietatem,
 capite punire oportuit. Verum hæc stulte per

.i. Tenedius
 patronus.

.i. magicos.

ERASMI.

sequor, tã innumera, vt nec Chryssippi, nec Didymi voluminibus omnia comprehendi possint. Illud duntaxat admonitos volebã, cum hæc diuinis illis magistris licuerint, mihi quoq; plane σικίνη θεολόγω, .i. ficulnæ theologo. par est dare veniã, si minus oia ad amussim citauero. Nunc tandẽ ad Paulum redeo, Libenter, inquit, fertis insipientes, de sese loquens. Et rursus, velut insipientẽ accipite me. Et nõ loquor secundũ deum, sed quasi in insipientia, Rursus alibi. Nos inquit stulti propter Christum. Audistis a quãto autore, quanta stultitiã præconia. Quid quod idem palã stultitiam præcipit, vt rem in primis necessariã, & oppido salutarem. Qui videẽ esse sapiens inter vos, stultus fiat, vt sit sapiens. Et apud Lucam duos discipulos, quibus se iunxerat in via, Iesus stultos appellat. Illud haud scio an mirũ videatur, cum deo quoq; nõ nihil stultitiã tribuit, diuinus ille Paulus. Quod stultum est inquit dei, sapientiũs est hoĩbus. Porro Origenes interpres obsistit, quo minus hanc stultitiã ad hoĩm opinionẽ possis referre. Quod genus est illud, verbũ crucis pereuntibus quidẽ stultitiã. Sed quid ego frustra anxia, tot testimoniis hæc docere pergo, cum in psalmis mysticis palam ipse Christus loquat patri. Tu scis insipientiã meam: Nec; ꝑo temere est, quod deo stulti tam impense placuerũt. Opinor propterea quod quemadmodũ summi principes nimĩũ cordatos suspectos habent, & inuisos, vt Iulius Brutũ & Cassium, cum ebrium Antoniũ nihil metueret, vtq; Nero Senecã, Dionysius Platonẽ, Contra crassioribus, ac simplicioribus ingeniis delectantur, itidem Christus σόφους istos suãq; nitentes prudẽtiã, sem; .i. Sapientes.

MORIA

per detestat, ac dānat. Testatur id Paulus haud quā
 q̄ obscure cū ait. Quæ stulta sunt mūdi, elegit deus,
 cuncq; ait deo visum esse, vt per stultitiā seruaret mun
 dū, quandoquidē per sapientiā restitui non poterat.
 Quin ipse idē satis indicat clamās per os propheta.
 Perdam sapientiā sapientiū, & prudentiā prudentiū
 um reprobabo. Rursum cū agit gratias, quod salu
 tis mysteriū cælasset sapientes, paruulis aut, hoc est
 stultis aperuisset. Nam græce p paruulis est *ἡτοιχοίς*,
 quos opposuit *σοφοίς*, Huc pertinet quod passim in
 euangelio Pharizeos & scribas, ac legū doctores in
 cessit, vulgus indoctū sedulo tuetur. Quid em aliud
 est, vā vobis scribæ & Pharizei, q̄ vā vobis sapien
 tes? At paruulis, mulieribus, ac piscatoribus potissi
 mū delectatus esse videt. Quin & ex animantiū bru
 torū genere, ea potissimū placent Christo, quæ a vul
 pina prudētia, q̄ longissime absunt. Eoq; asino ma
 luit insidere, cū ille (si libuisset) vel leonis tergū im
 pune potuisset p̄mere, Ac spiritus ille sacer in colum
 bæ specie delapsus est, non aquile aut milui, Præter
 rea ceruorū hinulorum, agnorū crebra passim in di
 uinis literis mētio. Adde quod suos ad imortālē vi
 tam destinatos oues appellat. Quo quidē animante
 nō est aliud insipientius vel Aristotelico prouerbio
 teste *προβάτων ἡθῶς*, quod quidem admonet ab eius
 pecudis stoliditate sumptum in stupidos, & bardos
 cōuiciū loco dici solere. Atqui huius gregis Christus
 sese pastorē profitei. Quinetiā ipse agni noīe delecta
 tus est indicante eum Ioanne. Ecce agnus dei, cuius
 multa fit, & in Apocalypsi mētio. Hæc qd aliud cla
 mitant, nisi mortaleis omēis stultos esse, etiam pios?

.i. paruulis ul
 infantibus.

.i. sapiētibz.

.i. ouis mor
 res.

Christi
 patris
 allim
 di
 Si
 Neq
 ali
 op
 stultit
 puorū
 prouoc
 nature
 Præ
 praedi
 tempo
 fidere
 pendet.
 interm
 perit
 Paul
 im
 m
 montē
 ar
 quod
 igno
 pan
 Nam
 si
 n
 Sic
 ino
 David

Ip̄m quoq; Christū, quo nostræ stultitiæ subueniret, cū esset sapiētia patris, tamē quodāmodo stultū esse factū, cum hoīs assumpta natura, habitu inuētus est vt homo, quēadmodū & peccatū factus est, vt peccatis mederet. Neq; alia ratione mederi voluit, q̄ per stultitiam crucis, per apostolos idiotas, ac pingues. Quibus sedulo stultitiā præcipit, a Sapiētia deterrens, cū eos ad puerorū, liliorū, Sinapis & passerculoꝝ exemplū prouocat, rerū stupidarū, ac sensu carentiū, soloq; naturæ ductu, nulla arte, nulla sollicitudine vitā agentiū. Præterea cū vetat esse sollicitos, qua essent apud præsidēs oratione vsuri, cūq; interdicit, ne scrutent̄ tempora, vel momēta temporū, videlicet, ne quid fiderēt suæ prudentiæ, sed totis animis ex se penderēt. Eodem p̄inet, quod deus illē orbis architectus interminat, ne quid de arbore scientiæ degustaret, perinde quasi scientiā fœlicitatis sit venenū. Quāq; Paulus aperte scientiā, veluti inflātem, & perniciosam improbat. Quē diuus Bernardus, op̄inor secutus montē eū in quo lucifer sedē stauerat, Scientiæ montē interpretat, Fortasse nec illud omittendū videatur argumentū, gratiosam esse ap̄d superos stultitiā, quod huic soli dat̄ errorū venia, sapienti nō ignoscit, vnde qui veniā orant, etiā si prudentes peccauerint, tamē stultitiæ prætextu patrociniq; vtuntur. Nam sic Aaron vxoris pœnā deprecatur in numerorū, si satis cōmemini libris. Obsecro domine mi, ne imponas nobis hoc peccatum, quod stulti cōmissimus. Sic & Saul apud Dauid culpā deprecatur. Apparet em̄ inquiring qd̄ stultū egerim. Rursum ipse Dauid ita blāditur dño, Sed precor dñe, vt

MORIA

trāfferas iniquitatē serui tui, quia stulte egimus, per
 inde quasi non impetraturus veniā, nisi stultitiā &
 incitiā obruderet. Sed illud acrius vrget, qđ Chris-
 tus in cruce, cū oraret pro suis inimicis, Pater igno-
 sce illis, non altā prætenuit excusationē, quā impru-
 dentia, quia nesciūt inquit, quid faciant. Ad eundē
 modū Paulus scribens, ad Timotheū, Sed ideo mi-
 sericordiā dei consecutus sum, quia ignorans feci in
 incredulitate. Quid est, ignorans feci, nisi per stultiti-
 am feci, non malitiā. Quid est, ideo misericordiam
 consecutus sum? Nisi non consecuturus ni stultitiā
 patrociniō cōmendatus? pro nobis facit et mysticus
 ille psalmographus, qui suo loco non veniebat in
 mentē, delicta iuuētutis meae, et ignorātiā meas, ne
 memineris. Audistis quā duo prætexas, nimirū aeta-
 tem cui semp comes esse soleo, & ignorantias, idq;
 numero multitudinis, vt ingentē stultitiā vim intel-
 ligeremus, Ac ne quā sunt infinita, persequar, vtq;
 summatim dicam, videtur oīno Christiana religio,
 quandā habere cum stultitiā cognationē, minimeq;
 cū sapientia cōuenire, Cuius rei si desyderatis argu-
 menta, primū illud animaduertite pueros, senes, mu-
 lieres, ac fatuos sacris ac religiosis rebus prāter cete-
 ros gaudere, eoq; semp altaribus esse proximos, solo
 nimirū naturā impulsu. Præterea videtis primos
 illos religionis autores, mire simplicitatē amplexos
 acerrimos literarū hostes fuisse. Postremo nulli Mo-
 riones magis desipere videntur, q̄ hi, quos Christia-
 nā pietatis ardor semel totos arripuit. Adeo sua pro-
 fundunt, iniurias negligunt, falli sese patiunt, inter
 amicos & inimicos nullū discrimen, voluptatē hor-

rent, inedia, vigilia, lachrymis, laboribus, cōtumeliis
 is saginant, vitam fastidiūt mortē vnice optant. Bre
 uiter ad oēm sensum cōmunem prorsus obstupuisse
 vident, perinde quasi alibi viuat animus, non in suo
 corpore. Quod quidem quid aliud est, q̄ insanire?
 Quo minus mirū videri debet, si apostoli musto tes
 mulenti sunt visi. Si Paulus iudici Festo visus est in
 sanire. Sed posteaq̄ semel *πρω λεοντ* induimus, *as* i. Leonis exu
 ge doceamus, & illud, fœlicitatē Christianorū, quā uiuim.
 tot laboribus expetunt, nihil aliud esse, q̄ insanīæ,
 Stultitiæq̄ genus quoddam. Absit inuidia verbis.
 Rem ip̄am potius expendite. Iam primū illud prope
 modū Christianis conuenit cum Platoniciis. Animū
 immersum, illigatūq̄ esse corporeis vinculis, huius
 q̄ crassitudine p̄pediri, quo minus ea, quæ vere sunt
 contēplari, fruiq̄ possit. Proinde philosophiam defi
 nit esse mortis meditationē, quod ea mentē a rebus
 visibilibus, ac corporeis abducat, quod idem utiq̄
 mors facit. Itaq̄ q̄ diu animus corporis organis pro
 be utitur, tam diu sanus appellat. Verum vbi ruptis
 iam vinculis, conat in libertatē asserere sese, quasiq̄
 fugam ex eo carcere meditat, tum insanīā vocat. Id Extasis.
 si forte contingit, morbo, vitioq̄ organorū, prorsum
 oīm consensu insanīa est. Et tamē hoc quoq̄ genus
 hoīm videmus futura prædicere, scire linguas, ac li
 teras, quas antea nunq̄ didicerant, et oīno diuinum
 quiddā pre se ferre. Neq̄ dubiū est id inde accidere,
 quod mens a contagio corporis paulo liberior inci
 pit, natuā suā vim exercere. Idem arbitror esse in cau
 sa, cur laborantibus vicina morte simile quiddā so
 leat accidere, vt tanq̄ afflati prodigiosa quedam lo
 i iij

MORIA

Specus
Platonicus

quant. Rursum si id eueniat studio pietatis, fortasse non est idē infaniæ genus, sed tamē adeo confine, vt magna pars hoīm meram infaniã esse iudicet, prefer tim cū pauculi homūciones ab vniuerso mortalium cœtu, tota vita dissentiant, Itaq; solet iis vsuuenire, quod iuxta Platonicū figmentū opinor accidere iis qui in specu vincti, rerū vmbas mirant, & fugituo illi, qui reuersus in antrū, veras res vidisse se prædicat illos longe falli, qui præter miserabiles vmbas nihil aliud esse credant. Etem sapiens hic cōmiserat, ac deplorat illorū infaniã, qui tanto errore teneant. Illi vicissim illū, veluti delirantē rident, atq; eiiciunt. Itidem vulgus hoīm ea, quæ maxime corporea sunt, maxie miratur, eaq; propesola putat esse. Contra piū quo quicq; propius accedit ad corpus, hoc magis negligunt, totiq; ad inuisibiliū rerum cōtemplationē rapiunt. Nam isti primas partes tribuūt diuitiis, proximas corporis cōmodis, postremas anīo relinquūt, quæ tamen pleriq; nec esse credūt, quia non cernatur oculis. E diuerso illi primū in ipm deum rerū omnīū simplicissimū toti nitunt, secundū hunc, & tamē in hoc, quod ad illum, q̄ proxime accedit, nempe anīum, corporis curā negligūt, pecunias ceu putamina prorsus aspernant, ac fugitant. Aut si quid huiusmodi rerū tractare cogunt, grauatim, ac fastidienter id faciūt, habent tanq; non habentes, possident tanq; non possidentes. Sunt & in singulis rebus gradus multū inter istos diuersi. Principio sensus tametsi omnes cū corpore cognationē habent, tamē quidam sunt ex his crassiores, vt tactus, auditus, visus, olfactus, gustus. Quidā magis a corpore semoti, veluti

ERASMI.

memoria, intellectus, volūtas. Igitur vbi se intendes
 rit animus, ibi valet. Pij quoniā omnis animi vis ad
 ea contēdit, quæ sunt a crassioribus sensibus alienis-
 sima, in his velut obbrutescunt, atq; obstupescunt.
 Contra vulgus in his plurimū valet, in illis q̄ minis-
 mum. Inde est, quod audimus, nōnullis diuinis vis
 ris accidisse, vt oleum vini loco biberint. Rursum in
 affectibus animi, quidā plus habent cū pingui cor-
 pore cōmerciū, veluti libido, cibi, somniq; appeten-
 tia, iracundia, superbia, inuidia. Cum his irreconcil-
 iabile bellū piis. Contra vulgus sine his vitam esse
 nō putat. Deindē sunt quidē affectus mediū, quasiq;
 naturales, vt amor patris, charitas in liberos, in pa-
 rentes, in amicos. His vulgus nō nihil tribuit. At illi
 hos quoq; student ex animo reuellere, nisi quatenus
 ad summā illam animi partem assurgant, vt iam pa-
 rentē ament non tanq; parentē, (Quid enim ille ge-
 nuit, nisi corpus? quanq; hoc ipm deo parenti debe-
 tur) sed tanq; virum bonum, & in quo luceat imago
 summæ illius mētis, quam vnā summū bonum vo-
 cant, et extra quā nihil, nec amandū, nec expetendū
 esse predicāt. Hac eadē regula reliqua, item oīa vitæ
 officia metiunt, vt vbiq; id quod visibile est, si non
 est oīno contēnendū, tamē longe minoris faciant, q̄
 ea quæ videri nequeūt. Aiunt autē & in sacramentis,
 atq; ipsis pietatis officiis corpus & spiritū inueniri.
 Velut in ieiunio non magni ducūt, si quis tantum a
 carnibus, cenæq; abstineat, id quod vulgus absolu-
 tum esse ieiunium existimat, nisi simul & affectibus
 aliquid adimat, vt minus permittat iræ q̄ soleat, mi-
 nus superbię. Vtq; ceu minus iam onustus mole cor

MORIA

poreā spiritus, ad cœlestium bonorū gustum, fructio
 nemq̃ enitatur. Similiter & in Synaxi tamen non
 est aspernādum, quod ceremoniis geritur, tamen id
 per se, aut parū est conducibile, aut etiā perniciosum,
 nisi id quod est spiritalē accesserit, nempe hoc quod
 signis illis visibilibus representat. Representatur au
 tem mors Christi, quā domitis, extinctis, quasiq̃ sep
 ultis corporis affectibus, exprimere mortales oportet,
 vt in nouitatē vitæ resurgant, vtq̃ vnū cum illo,
 vnū item inter sese fieri queant. Hęc igitur agit, hęc
 meditat̃ ille pius. Contra vulgus sacrificiū nihil aliū
 ud esse credit, q̃ adesse altaribus, idq̃ proxime, audi
 re vocum strepitū, aliasq̃ id genus ceremonias spe
 ctare. Nec in his tantū quæ dūtaxat exempli gratia
 proposuimus, sed simpliciter in omni vita refugit ab
 his, quæ corpori cognata sunt, ad æterna, ad inuisi
 bilia, ad spiritalia rapiē. Proinde cū summa sit inter
 hos & illos oībus de rebus dissensio, fit, vt vtriq̃ al
 teris insanire videant̃. Quamq̃ id vocabuli rectius
 in pios competit, q̃ in vulgus, mea quidē sententiā.
 Quod quidē magis perspicuū fiet, si (quemadmodū
 pollicita sum) paucis demonstraro, summū illud præ
 miū nihil aliud esse, q̃ insaniam quandā. Primū igitur
 existimate Platonē tale quiddā iam tum somniasse
 cum amantiū furorem, oīm foelicissimū esse scribe
 ret. Eteim qui vehementer amat, iam non in se viuit,
 sed in eo, quod amat, quoq̃ longius a seipso digredi
 tur, & in illud demigrat, hoc magis ac magis gau
 det. Atq̃ cū animus a corpore peregrinari meditat̃,
 neq̃ probe suis vtitur organīs, istud haud dubie fur
 orē recte dixeris. Alioqui qd sibi vult, quod vulgo

etiã dicunt. Non est apud se. Et ad te redi. Et sibi red
ditus est. Porro quo amor ẽ absolutior, hoc furor est
maior, ac foelicioꝝ. Ergo quaẽ nam futura est illa cœ
litum vita, ad quaẽ pię mētes tanto studio suspirant?
Nempe sp̃ritus absorbebit corpus, vtpote victor ac
fortior. Idq; hoc faciet facilius, partim quod iam ve
lut in suo regno est, partim quod iã olim in vita cor
pus, ab huiusmodi transformationẽ repurgarit, atq;
extenuarit. Deinde sp̃ritus a mēte illa summa mire
absorbebit, quippe infinitis partibus potentiore. Ita
vt iam totus homo extra se futurus sit, nec alia ratio
ne foelix futurus, nisi quod extra sese positus, patie
tur quiddã ineffabile a summo illo bono, oĩa in sese
rapiente. Iam hæc foelicitas q̃q; tum demũ perfecta
contigit, cū animi receptis pristinis corporibus im
mortalitate donabunt, tamen quoniã priorũ vita, nis
hil aliud est, q̃ illius vitæ meditatio, ac velut vmbra
quedã, fit vt præmij quoq; illius aliquãdo gustũ aut
odorẽ aliquẽ sentiant. Id tamen si minutissima quedã
stillula est ad fontẽ illũ æternæ foelicitatis, tñ longe
supat vniuersas corporis voluptates, etiã si oēs oim
mortalium delitiæ in vnũ conferant. Vsq; adeo p̃stant
sp̃ritalia corporalibus, inuisibilia visibilibus. Hoc
nimirũ est, quod polliceĩ propheta, oculus nō vidit,
nec auris audiuit, nec in cor hoĩs ascendit, quaẽ p̃pa
rauit deus diligētibus se. Atq; hæc est Moria pars,
que nō aufertur cōmutatione vitæ, sed perficit. Hoc
igĩ quibus sentire licuit (contingit aut perpaucis) iĩ
patiunt quiddã demētiaẽ simillimũ, loquunt quedã
nō satis coherentia, nec humano more, sed dant sine
mēte sonũ, deinde subinde totã oris speciem vertũt,

MORIA

Nunc alacres, nunc deiecti, nunc lachrymant, nunc ris-
dent, nunc suspirant, in summa vere toti extra se sunt.
Mox ubi ad sese redierint, negant se scire, ubi fuerint,
vtrum in corpore, an extra corpus, vigilantes, an dormi-
entes, quod audierint, quid viderint, quod dixerint, quid
fecerint, non meminerunt, nisi tanquam per nebulam, ac som-
nium, tantum hoc sciunt, se felicissimos fuisse, dum ita desi-
perent. Itaque plorant sese resipuisse, nihilque omnino malint
quam hoc insaniam genus perpetuo insanire. Atque hec est
future felicitatis tenuis quedam degustatiuncula. Vere
ego iam dudum oblita mei ὑπὲρ τὰ ἔσκαμμένα ποῦδ᾽. Quam
quam siquid petulantius aut loquacius a me dictum videbi-
tur, cogitate & stultitiam, & mulierem dixisse. Sed inter-
rim tamen memineritis illius Græcanici pueri, πολλαί
στοι καὶ μωροὶ ἀνὴρ κατακαίριον ἔειπερ. Nisi forte puta-
tis hoc ad mulieres nihil attinere. Video vos epilogum
expectare, sed nimium desipitis, siquidem arbitramini me
quod dixerim etiam dum meminisse. Cum tantam verborum far-
raginem effuderim. Vetus illud, μισῶ μνάμονα συμπό-
ταρ. Nouum hoc, μισῶ μνάμονα ἀκροατῶν. Quare valete
plaudite, viuite, bibite, Moriam celeberrimi Mystæ.
ΜΩΡΙΑΣ ΕΓΚΩΜΙΟΝ. Felicitèr absolutum.

.i. ultra septa
transilio.

Sepe etiam &
stultus fuit
oportuna lo-
cutus.

Odi memo-
rem compo-
sitorum.
Odi memo-
rem auditorum.
rem.

Argentorati ex Aedibus Schurerianis
Mense Nouembri, Anno a Christo
nato, M, D, XIII.

REGNANTE IMP. CAES.
MAXIMILIANO PIO
FOELICI AVGV.

Abreſſen
procomū vrb
aus aditōis
later

